

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

<https://rantey.org>

Yedek ve Duyuru Kanallarımız

Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

- Telegram: <https://t.me/birkitapbir>
- WhatsApp Kanalımız : <https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4lvMoc0Y>

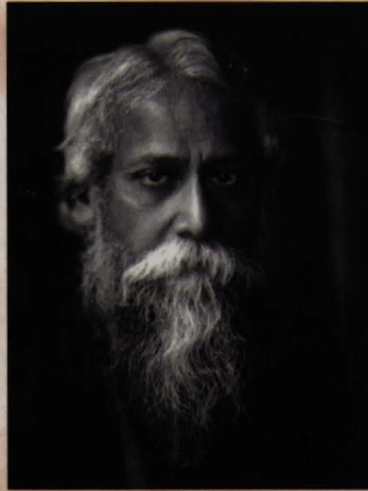
Rabindranath Tagore *firari*

Türkçesi: Aytek Sever

Buraya kadar birlikte geldik, dostum, ve şimdi duruyorum bu dörtyol ağzında, sana allahısmarladık demek için.

Senin önünde uzanan yol geniş ve düzdür, benim aldığım çağrı ise bilinmeyene has yollardan dolanarak geliyor.

Rüzgârı ve bulutu takip edeceğim; tepelerin ardında şafağın söktüğü yere kadar yıldızları takip edeceğim, ve sevgilileri takip edeceğim, onlar ki yürüyorlar, yürürken de tek kelimelik bir şarkının ilmeğiyle günlerinden bir çelenk örüyorlar: "Seviyorum".

Rabindranath Tagore

ISBN 978-605-5749-01-9

9 786055 749019

Rabindranath Tagore. 6 Mayıs 1861'de Kalküta'da doğdu. Babası Maharishi Debendranath Tagore, zengin bir Brahmandı. Edebiyatla çocuk yaşta ilgilenmeye başladı. 1878'de İngiltere'ye gitti. Londra'da, University College'de hukuk öğrenimi yapmak istiyordu. Ama kısa süre sonra Hindistan'a geri döndü. 1878'de ilk kitabını, "*Bir Şairin Masalı*"nı yayımladı. Büyük bir aşkla seveceği Mrinalinidebi adlı bir kadınla evlendi. Eşinin kısa yaşamı ve akabinde iki çocuğunun ölümü Tagore'u derinden sarstı. 1913'te Nobel Edebiyat Ödülü'nü aldı. Buradan aldığı 8 bin Pound'u, 1901'de kurduğu kendi okulunun gelişimi ve ilerlemesinde harcadı. İki yıl sonra da "Sir" unvanıyla ödüllendirildi. Altmış sekiz yaşında resim yapmaya başladı; Moskova, Berlin, Münih, Paris, Birmingham ve New York'ta sergiler açtı. Müzikle ilgisi çocukluğuna kadar uzanıyordu; üç bini aşkın şarkı bestelemiştir. Uzun bir hastalıktan sonra, 7 Ağustos 1941'de Kalküta'da öldü.

FIRARİ

RABÍNDRANATH TAGORE

FÍRARI

ISBN 978-605-5749-01-9

FİRARI / RABİNDRANATH TAGORE

1. Baskı: Kırmızı Yayınları, Mayıs 2009, İstanbul

Genel Yayın Yönetmeni:
Fahri ÖZDEMİR

Kapak Tasarımı:
Serap AKÇURA

Dizgi: Kırmızı Yayınları
Baskı ve Cilt: Can Matbaası
Davutpaşa Cad. İpek İş Merkezi Kat: 3 No: 7
Topkapı – İSTANBUL
Tel: (0212) 613 10 77 – 613 15 47

© Kırmızı Yayınları, 2009, İstanbul
Bütün hakları saklıdır.

Kırmızı Yayınları
Refik Saydam Cd. Akarca Sk. No. 41
Tepebaşı/Beyoğlu – İSTANBUL
Tel: (0212) 253 53 25

www.kirmiziyayinlari.com

Kırmızı Yayınları bir OPUS LTD. ŞTİ. kuruluşudur.

RABİNDRANATH TAGORE

F İ R A R İ

TÜRKÇESİ
AYTEK SEVER

Robin vanath Igore

RABİNDRANATH TAGORE

*“Gerçekleştirdiğim ne varsa, altın kayık alıp götürdüm –
geriye bir tek ben kaldım.”
(Tagore – “Altın Kayık”).*

Rabindranath Tagore (1861-1941). Hintli şair, mistik, filozof, romancı, denemeci, oyun yazarı, müzisyen, ressam ve eğitim reformcusu. Varlıklı ve nüfuzlu bir ailenin on-dördüncü ve en küçük çocuğu olarak Kalküta’da dünyaya geldi. Dedesi *Dvarkanat* ve babası *Debendranat Tagore*, *Ram Mohan Roy*’un kurduğu, tüm inançlara, dinlere, milletlere, renklere, kastlara kapılarını açmış olan ve Hinduizm, İslam ve Hristiyanlık’ın çeşitli yollarını biraraya getiren önemli bir reform hareketi olan “Brahma-Samaç” okulunun liderlerindendir; Rabindranath Tagore da böyle bir etki altında yetişti.

Özel bir öğrenim gördü; hem doğu hem de batı kültürünü tanıdı; küçük yaşta Hindistan içinde geziler yapma fırsatı buldu; Hint düşüncüsü, tarih, edebiyat, astronomi, çağdaş bilim, Sanskritçe ve yabancı diller konularında donanım kazandı, *Upanishadlar*’ın mistik anlayışını benimsedi, Hint klasik şiirinin *Kalidasa*, *Ramprasad*, *Kabir*, *Vidyapati* gibi şairlerini, *Vaishnava* şairlerini okudu, ve çok genç yaşta şiir yazmaya başladı. “*Rabi*” ilk şiirini yazdığında 8 yaşındaydı, ilk kitabı yayınlandığında ise 17 yaşında. Hukuk öğrenimi görmek üzere 1879’da Londra’ya gittiyse de yarım bırakarak bir yıl sonra ülkesine döndü. 1883’te *Mrinalini Devi* ile evlendi, eşiyle beş çocukları oldu.

Bengalce (ve seyrek olarak da, Sanskritçeleşmiş bir Bengal lehçesiyle) yazan Tagore, 1890’da ailesinin sahip olduğu topraklarla ilgilenmek üzere Doğu Bengal’e (bugünkü Bangladeş) giderek bir süre orada bulundu. Bu dönemde yerel köy kültüründen beslendi, kendisinde önemli etki bırakacak olan *Baul* şarkıcılarını tanıdı. 1891-1900 yılları arasında

retken bir dönem yaşadı, toplamda yedi oylum tutan şiirler ve pekçok kısa hikayeler yazdı, dergiler çıkardı.

1901'de Batı Bengal'e dönerek *Santiniketan*'da, ailesinin sahip olduğu topraklarda *Patha Bhavana* adını verdiği deneysel okulu kurdu ve burada bahçeler ve ağaç korulukları arasındaki doğal ortamda Upanishadlar'a dayalı, Doğu'nun ve Batı'nın bilgisini kaynaştırmaya çalışan yenilikçi bir eğitim anlayışını yerleştirmeye çalıştı. Bu okul, daha sonra 1918 yılında genişletilerek *Vişva-Bharati* adıyla zgn bir niversite halini aldı: "*Vişva-Bharati*, zengin akıl mirası tüm insanlığın hizmetinde olan Hindistan'ı temsil etmektedir. *Vişva-Bharati*, Hindistan'ın kendi kültürünün en iyi ürünlerini başkalarına sunma sorumluluğunu ve de onlardan en iyi ürünlerini kabul etme hakkını tanımaktadır" diye söz etmektedir Tagore, okulundan.

Büyük şair Tagore, ellili yaşlarına gelene kadar Hindistan içinde, ve de ağırlıklı olarak Hindistan'ın Bengalce konuşulan bölgelerinde tanınıyordu; Hindistan dışındaysa hiç bilinmiyordu. Ancak 1912 yılında yaptığı İngiltere seyahati onun için çok şeyi değiştirdi. O güne dek hep Bengalce yazmış olan Tagore, yolculuğu sırasında şiirlerinden İngilizce'ye çeviriler yapmaya başladı. evrilmiş şiirler, İngiltere'ye vardıda önce ressam arkadaşı *William Rothenstein*'a, onun aracılığıyla da *William Butler Yeats*'e ulaştı. Bir yıl sonra, nszn *Yeats*'in yazdığı *Gitanjali* yayınlandı. Tagore ve şiiri kısa sürede önce Londra'da, ardından da tüm dünyada büyük ses getirdi ve çeşitli edebiyat çevrelerinde etki yarattı: Daha evvel hiç kimse İngiliz dilinde bu tonda bir söyleyiş duymamıştı. Kısa süre sonra Tagore, -bu onura layık görülen ilk doğulu olarak- 1913 yılı *Nobel* edebiyat ödülüne layık görüldü.

Tagore, kısa sürede elde ettiği nle, Avrupa'da pekçok önemli kişiyle tanışarak dostluk kurdu, çeşitli çevrelerde bulunarak fikirlerini ortaya koydu, dünyanın çeşitli yerlerinde konferanslar verdi. Hem yeni şiirler, kısa hikyeler, tiyatro oyunları, roman ve denemeler yazarak hem de yazdıklarından İngilizce'ye çeviriler yaparak yaratıcı dehasını ortaya koyduğu üretken bir dönem geçirirken, bir yandan da beş kıtada otuzdan fazla ülkeyi ziyaret etti. A.B.D.'de, Japonya'da, in'de, Peru, Arjantin, Meksika, Nikaragua gibi çeşitli Güney ve Orta Amerika lkelerinde, Güneydoğu Asya'da, İtalya, Danimarka, İsviçre,

Almanya, Çekoslovakya gibi Avrupa ülkelerinde, S.S.C.B., İran, Irak ve Seylan'da bulundu. *Henri Bergson, Albert Einstein, Robert Frost, Thomas Mann, Bernard Shaw, H.G. Wells, Romain Rolland, Saint-John Perse* gibi pekçok önemli kişiyle görüşme fırsatı buldu.

Yaptığı tüm bu geziler ve kurduğu dostluklar aracılığıyla Tagore, Doğu ve Batı'nın birliği ülküsünü yaymaya çabaladı. Santiniketan'daki okulu için dünyanın çeşitli yerlerinden destek gördü. Milletlerarası işbirliği ve dostluğu güçlendirmeye çalıştı, Avrupa emperyalizmini eleştirdi, ulusçuluğun tehlikelerine işaret etti. Onun yücelttiği, ruhani değerler ve Doğu ve Batı adına çokseslilik, karşılıklı anlayış, hoşgörü ve “bilinç birliği” üzerine kurulu yeni bir “dünya kültürü” fikriydi.

Kendi ülkesi içinde de, siyasi anlamda – kendi tarzından ödün vermeyerek – etkin bir rol üstlenen Tagore, *Mohandas Gandhi*'nin de yakın bir dostu ve destekçisiydi. Hindistan'ın tam bağımsızlığını sonuna dek savunuyordu. Bununla beraber siyasete hiçbir zaman doğrudan dahil olmadı, ağırlıklı olarak kuvvetli fikirleriyle –ve zaman zaman coşkulu özgürlük şarkılarıyla– varlığını hissettirdi. Ailesinin sahip olduğu geniş arazileri de yönetmiş olmanın tecrübesi sayesinde insan hakları, tarımsal ve sosyal reformlarla ilgilendi. *Gandi* ile sosyal konularda, özellikle toplumdaki anormal kast bilincinin ve “dalit”lerin gördüğü muameleye karşı çıkış konusunda görüş birliğindeydi. Ancak siyasi konularda *Gandi* ile anlaşamadığı pek çok noktalar da oldu; Tagore özellikle ulusçuluğun ve militarizmin tehlikelerine dikkat çekiyordu ve bununla ilintili olarak zaman zaman *Gandi*'nin kimi yöntemlerini eleştirmekten geri durmuyordu. Hindistan'daki emperyalist İngiliz uygulamalarının ülke içindeki tüm olumsuzlukların temel *nedeni* değil, ülkenin içinde bulunduğu sosyal sayrılık durumunun bir *sonucu* olduğu düşüncesiyle, Hindistan için tam anlamıyla bir dirilişin, köylerin gerçekleştirilecek bir tarım ve eğitim reformu sayesinde kabuğunu kırması ile ve *bilgi*'nin canlanması ile mümkün olacağını ileri sürdü. Bu yönde, *Vişva-Bharati*'nin yanı sıra *Şriniketan* adını verdiği (1921) bir enstitü kurarak çaba harcadı; dünyanın çeşitli bölgelerindeki akademisyenlerden, bağışta bulunanlardan, yetkililerden belli oranda destek gördü. Tagore, Hindistan adına tam bir bağımsızlaşma için izlenmesi gereken yolun ve kullanılacak yöntemlerin, bütünsel bir kültürel uyanış vizyonu çerçevesinde ortaya konup uygulanması gerektiğini düşünüyordu. Hindistan içerisinde kendi fikirlerine yeterli ideo-

lojik destek bulmakta zorlandığı ve de Hindu-Müslüman ayrımına doğru giden tehlikeli tırmanışı sezdiği zaman da bir kenara çekilme sağduyusunu gösterdi.

Tagore, 1930'lu yıllara doğru –yani yetmişli yaşlarına gelmişken– resimle de uğraşmaya başladı. Kendine özgü bir tarz geliştirdi. Resimleri Paris, Birmingham, Berlin, Moskova ve Avrupa'nın çeşitli kentlerinde sergilendi. Bu arada, yaşamının son dönemine girerken şiir olsun düzyazı olsun, her edebi türde oylumlar dolusu eser vermeye devam etti.

Hayli trajik bir şekilde, yaşarken kendisinden evvel eşinin, çocuklarının ve tüm aile fertlerinin ölümüne ve Bengal'in düşüşüne tanık olan Tagore'un, seksen yaşına yaklaşırken sağlığı kötüleşti. Uzun süren hastalık dönemleri ve kronik ağrılarla mücadele ettiği bu dönemde de üretkenliğinde bir gerileme olmadı, en derinlikli ve aydınlık şiirlerinden bazılarını bu dönemde yazdı. Yaşamı üzerine yazdığı ikinci otobiyografiyi tamamladıktan birkaç ay sonra, ve son şiirini dikte ettirdikten dakikalar sonra 7 Ağustos 1941'de bu dünyaya veda ederek sonsuzluğa göçtü.

Yaşamı süresince her edebi türde ürün vermiş olan bu Hint bilgisi, öncelikle bir şairdi. Şiirlerini Bengalce yazdı, bununla beraber çok iyi hâkim olduğu İngilizceye kendi şiirlerinin (Bengalce asıllarındaki ritim ve kafiyelerden ödün vermek zorunda kalarak da olsa) büyüleyici çevirilerini yaptığı için bir yerde de İngiliz şairi olarak kabul edilebilir.

Eserinin büyüklüğü, daha ilk bakışta bu büyük adam hakkında çok şey anlatmaktadır. Şaşılabilecek bir üretkenlikle ortaya koyduğu oylumlar dolusu şiir, kısa hikâye, roman, kısa ve uzun tiyatro oyunları, gezi günlükleri, iki otobiyografi çalışması, felsefe, din, eğitim ve sosyal konulardaki denemeleri –ve Santiniketan okulu öğrencileri için yazdığı ders kitapları– bugün bile hâlâ eksiksiz olarak biraraya toplanmamıştır. Tüm bu yazılı eserlerinin yanı sıra, Tagore, bir şair olduğu kadar bir müzisyendir de: Şöyle ki, onun pek çok şiiri aslen müziğinden ayrılmaması gereken şarkı sözleridir; bu anlamda o, “Rabindrasancit” üslubunda 2200'den fazla şarkının sözlerini yazmış ve bestelemiştir. Bu şiirleri bugün Bengal kültürünün öyle temel bir unsuru halini almıştır ki, Bengal bölgesinde halk türküsü halinde söylenmediği bir tek ev bile yoktur. Dahası, Hindistan ve Bangladeş ulusal marşları da aslen Tagore'un şarkılarıdır.

Hint edebiyatını modern çağlarda yeniden canlandıran adam, hatta zaman zaman gelmiş geçmiş en büyük Hint şairi olarak nitelendirilen Tagore, ülkesinin ve muazzam Hint kültür mirasının büyük bir temsilcisi olduğu gibi aynı zamanda eksiksiz bir “dünya vatandaşı”, bir dünya aydınıdır. Kendinde hem Doğu hem de Batı bilincinin rengini taşıyan, Doğu ve Batı’nın düşüncesini, “insan olma bilinci” olarak kendisinde sentezleyen; eski çağların bilgisiyle modern çağların bilgisi arasında bilinç köprüleri kuran bir “yeniden doğuş” insanıdır.

Tagore’un etkilediği, bazıları Tagore çevirileri yapmış da olan edebiyatçılar arasında *W.B. Yeats* ve *R. Rolland*’ın yanısıra, *Ezra Pound*, *André Gide*, *Gabriela Mistral*, *José Ortega y Gasset*, *Juan Ramón Jiménez*, *Yasunari Kawabata*, *Octavio Paz*, *Pablo Neruda*, *Boris Pasternak*’ın ismi geçmektedir.

Tagore’un eserlerinin başlıcaları: *Manasi* (İdeal Olan-1890), *Sonar Tari* (Altın Kayık-1894), *Gitanjali* (1910), *Gitimalya* (Şarkılar Çelengi-1914), *Balaka* (Turnaların Uçuşu-1916) adlı şiir kitapları; *Valmiki Pratibha* (Valmiki’nin Dehası-1881), *Visarjan* (Adak-1890), *Raja* (Karanlık Sarayın Kralı-1910), *Dak Ghar* (Postane-1912), *Achalayatan* (Yerli yerinde-1912), *Muktadhara* (Çağlayan-1922), *Raktakaravi* (Kızıl Zakkumlar-1926) adlı oyunlar; *Nastanirh* (Harap Yuva-1901), *Gora* (Ak Yüzlü-1910), *Ghare Baire* (Yuva ve Dünya-1916), *Yogayog* (Aykırılar-1929) adlı romanları; *Anılarım* (1912), *Çocukluk Günlerim* (1940) adlı otobiyografileri. Bu Bengalce orjinallerin yanısıra şairin İngilizce yayınlanmış eserleri arasında şunlar sayılabilir (–şiirlerinin çevirilerini Tagore kendisi yaptı, yayınlanan İngilizce şiir kitapları birebir Bengalce orjinallere karşılık gelmez, şairin değişik kitaplarından yaptığı derlemeler halindedirler): *Gitanjali* (1912) (1910’da yayınlanan Bengalce aslındaki şiirlere ek olarak başka kitaplardan birkaç şiir de eklenmiştir), *Bahçivan* (1913), *Büyüyen Ay* (1913), *Sadhana* (1913), *Chitra* (1914), *Kabir’in Şarkıları* (1915), *Avare Kuşlar* (1916), *Meyva Zamanı* (1916), *Aç Taşlar* (1916), *Firari* (1921), *Yaratıcı Birlik* (1922).

1

Gölge gibi kayıp gidiyorsun, Ebedî Firârî, senin bu cisimsiz hücumun, etraftaki durgun mekândan bir ıfık anaforu koparıyor.

Ölçülemez bir yalnızlığın ötesinden seni çağıran Sevgili için kalbin kayıplarda mı?

Saçlarının girift buklelerinin fırtınalı bir kargaşaya sürüklenmesi, ve bir kolye parçalanmış gibi yoluna alevli incilerin saçılması için yegâne neden, hevesindeki o sancılı acelecilik mi?

Senin geçip giden serî adîmların, bu dünyanın tozunu öperek tatlandırıyor, fazlalıkları bir kenara itiyor; dans ile hareket eden uzuvlarının kopardığı fırtına, ölümün kutsal sağanağını yaşamın üzerine silkeliyor ve onun gelişimine tazelik veriyor.

Ola da ani bir bitkinlik hissiyle bir dem duraklasaydın, o an bir yığılma, bir yüklenme baş gösterirdi de âlem kendi sürekliliğine ket vurmaya başlardı, öyle ki en ufak bir toz zerresi dahi, göğü, uçsuz bucaksızlığının bir ucundan öbür ucuna, karşı konulmaz bir bas-kıyla delip geçerdi.

FIRARİ

I

1

Gölge gibi kayıp gidiyorsun, Ebedî Firârî, senin bu cisimsiz hücumun, etraftaki durgun mekândan bir ıfık anaforu koparıyor.

Ölçüleme bir yalnızlığın ötesinden seni çağırın Sevgili için kalbin kayıplarda mı?

Saçlarının girift buklelerinin fırtınalı bir kargaşaya sürüklenmesi, ve bir kolye parçalanmış gibi yoluna alevli incilerin saçılması için yegâne neden, hevesindeki o sancılı acelecilik mi?

Senin geçip giden serî adîmların, bu dünyanın tozun  öperek tatland r yor, fazlal kları bir kenara itiyor; dans ile hareket eden uzuvlarının kopard ğı fırtına, ölümün kutsal sağanağını yaşamın üzerine silkeliyor ve onun gelişimine tazelik veriyor.

Ola da ani bir bitkinlik hissiyle bir dem duraklasaydın, o an bir yığılma, bir yüklenme baş gösterirdi de âlem kendi sürekliliğine ket vurmaya başlardı, öyle ki en ufak bir toz zerresi dahi, göğü, uçsuz bucaksızlığının bir ucundan öbür ucuna, karşı konulmaz bir bas-kıyla delip geçerdi.

Düşüncelerim, bileklerinde ılık halhallerinin sallandığı bu görünmez ayakların ritmiyle hız kazanıyor.

Onlar benim nabzımda yankılanıyor, ve kadim denizin mezmuruyla kanım kaynıyor.

O sele kapılmış olan yaşamım, âlemden âleme, şekilden şekile yuvarlanıyor; o sel, varlığımı bitmez tükenmez bir bollukla etrafa saçıyor, armağanlar olarak, ıstırap olarak, şarkı olarak, duyuyorum.

Sular kabarıyor, rüzgâr esiyor, ve ey kalbim! kayık sendeki istek gibi dans ediyor!

Yükünü kıyıda bırak ve ucu bucağı görünmeyen karanlığın üzerinden yelken aç, sınırsız ışığa doğru.

Buraya kadar birlikte geldik, dostum, ve şimdi duruyorum bu dörtyol ağzında, sana allahısmarladık demek için.

Senin önünde uzanan yol geniş ve düzdür, benim aldığım çağrı ise bilinmeyene has yollardan dolanarak geliyor.

Rüzgarı ve bulutu takip edeceğim; tepelerin ardında şafağın söktüğü yere kadar yıldızları takip edeceğim, ve sevgilileri takip edeceğim, onlar ki yürüyorlar, yürürken de tek kelimelik bir şarkının ilmeğiyle günlerinden bir çelenk örüyorlar: “Seviyorum”.

Hava kararıyordu, kadına sorduğumda: “Ne biçim bir diyardır, bu geldiğim?”

O, sadece bakışlarını aşağı çevirdi, ve uzaklaşırken, taşıdığı testinin boğumunda su lıkırdadı.

Ağaçlar şekilsizce sarkıyor nehrin üzerine, ve arazi bugünden çok geçmişe ait sanki.

Su uyuyor, bambular esmer ve durgun; bir bilezik şıkırdıyor testiye çarptıkça, yolun hemen aşağısında.

Tamam, yeter kürek çektiğin, bağla tekneyi bu ağaca, – çünkü bu diyarın hâlini sevdim.

Akşam yıldızı tapınağın kubbesinin ardına iniyor, ve mermer basamakların yansıması suyun karanlığında hayalet gibi geziniyor.

Pencerelerdeki ışık, aradaki ağaçların ve otların mâni olmasındandır ki, kesik kesik dağılıyor koyu karanlığa, – gecikmiş yolcular oflayıp pofluyorlar. Ve o bilezik hâlâ şıkırdıyor testiye çarptıkça, bir de yolu örten sararmış yapraklar hışırdıyor, yolun aşağısında adımlar uzaklaştıkça.

Gece derinleşiyor, sarayın kuleleri hortlak gibi beliriyor, ve şehirden bitkin bir homurdanma duyuluyor.

Kürek çektiğimiz yeter, bağla tekneyi bir ağaca.

Bırakın huzuru arayayım, yıldızların altında sönüklüğüyle uzanan bu garip diyarda; bu diyar ki, karanlık şıkırdıyor bir bilezik testiye çarptıkça.

Ah! bir sır ile dopdoluydum, yağmurunu bırakmamış yaz bulutları gibi: Sessizlik ile sarıp sarmalanmış bir sır, kendime saklayıp alıp başımı gidebileceğim bir sır.

Ah! fısıldaşabileceğim biri vardı, sakın suların güneşte sararan ağaçların altında kendi kendine şıırdadığı yörede.

Beklediği bir ayak sesini duyabilmek için “Şşşt” diyor Akşam, ve sen bana soruyorsun neden ağlıyormuşum diye.

Gözyaşlarım için istesem de bir sebep söyleyemem, çünkü bu benden henüz saklanan bir sırdır.

Bir defa olsun dikkatsiz davran, ürkek yolcu, ve yolunu tamamen kaybetmeyi göze al; tamamen uyanık da olsan, ılık gibi ol, sabah sisinin ağına takılıp baştan çıkmış yoğun günışığı gibi.

Yanlış yolu tuttuysan, sonunda seni bekleyen Yitik Kalpler Bahçesi'nden yüz çevirmeye kalkma; orada harap gelinciklerle sapa samana karışmıştır çimenler, ve teskin olmaz sular kabarır bulanık denizde.

Nicedir bekçilik ettin, yorgun senelerden elde ettiğin ganimetin başında. Bırak, kaldır üzerlerindeki örtüyü, dağılıp gitsin ne varsa, ve geriye, herşeyini kaybetmiş olmanın تنها zaferi kalsın sana.

6

İki küçük çıplak ayak yere dokundu ve geçip gitti, adeta şu benzetmeyi yerine getirerek: “Çiçekler ayak izleridir yazın.”

O hafif ayaklar kendi serüvenlerinin kaydını bırakıyorlar böyle, bir mühür gibi, toprağa; ince bir esinti geçip gidiyor, siliyor olanı o anda.

Gelin, dolaşın gönlümde avare avare, sizi minik körpe ayaklar, dolaşın ki belki izini bırakırsınız müziğin o ebedî çizgilerinin, düşlemimin yollarında.

Ben senin için gece gibiyim, küçük çiçek.

Ben sana sadece huzuru, ve gizlendiği karanlıkta tetikte bekleyen sessizliği verebilirim.

Ne zaman ki sabah olur gözlerini açarsın, o zaman seni arılarla vızıldayan, kuşlarla terennüm eden bir dünyaya bırakacağım.

Sana son armağanım, gençliğinin köküne damlatılmış bir gözyaşı olacak; o hem senin tebessümünü hiç olmadığı kadar sevimli kılacak, hem de günün taşkalpli kahkahasına bakıp kaldığın zaman senin görüşünü tatlı bir sis ile bulandıracak.

Penceremin önünde bu arzulu gözlerle dikilip de sırrım için beni sıkıştırma. O topu topu küçük bir taşdır, ıstırabın parıldadığı ve tutkunun renklerinin kan-kırmızı damarlarla görüldüğü.

Önümde toprağa saçmak için ne hediye getirdin böyle kucak dolusu?

Getirdiğini kabul edersem, herşeyimi elden çıkarmamın bile karşılığını ödeyemeyeceği bir borcun altına girerim diye korkuyorum.

Böyle durma bütün gençliğin ve çiçeklerinle karşımda, bu yoksul yaşamımla yerin dibine geçiyorum.

*Kalidasa*¹'nın hükümdarın şairi olduğu zamanlar başkent *Ucayin*²'de yaşamış olsaydım, muhakkak bir *Malwa*³ kızı tanırdım ve tüm düşüncemi onun adının ezgisiyle donatırdım. O bana göz ucuyla nazar ederdi, ve sırf civarımda biraz daha oylanmasına bahane olsun diye yaşmağını ucundan yasemin dalına taktırırdı.

(1) Kalidasa: “*Kalidas*” olarak da bilinen, Sanskritçe’nin en önemli şair ve oyun yazarlarından biri. Efsanevi bir yaşam öyküsü vardır, ismi “tanrı Kali’nin hizmetkârı” anlamına gelir. Kral Vikramaditya’nın sarayında bulunmuş ve *Ucayin* şehrinde uzun süre yaşamıştır. Her biri Hint Edebiyatı’nın klasikleri arasında sayılan eserlerinden ötürü Hint Shakespeare’i olarak nitelendirilir.

(2) Ucayin: Ujjain. Orta Hindistan’da Malva bölgesinde kadim bir şehir. İdari bir merkezdir. Mahabharata destanında “Ujjayani” adıyla “Avanti Krallığı”nın başkenti olarak geçer. Hinduların yedi kutsal şehirden bir tanesidir. Ayrıca eski zamanlarda, Hindu coğrafyacılar tarafından başlangıç boylamının geçtiği nokta olarak kabul edilmiştir.

(3) Malwa: Bölgenin adı. Volkanik bir platodur.

Esasen, tam bu dediklerim, geçmişin biryerlerinde vukû buldu da, ama izleri kayıp şimdi, zamanın ölü yapraklarının örtüsü altında.

Âlimler bugün bile tartışıyorlar, bir görünüp bir kaybolan bu geçmiş üzerine.

Bu uçup gitmiş ve ortadan yokolmuş çağlar üzerine düşlemlere dalan gönlümün hevesini kırmak istemiyorum: Ama eyvahlar olsun ki, o yitik çağlar, giderken *Malwa* kızlarını da peşlerine taktılar!

Merak ediyorum, o kızlar acaba hangi cennete doğru taşıyıp götürdüler, ellerindeki çiçek sepetleriyle beraber o günleri, *Kalidasa*'nın dizelerine yanıt veren o günleri?

Bu sabah, kendileriyle tanışabilmek için biraz geç bir zamanda dünyaya gelmiş olduğum *Mahwa* kızlarından koparılmak bana ağır geliyor ve içim sıkılıyor.

Ne var ki, işte, Nisan ayı var, kızların saçlarına taktığı aynı çiçekleri şimdi Nisan kendi saçında taşıyor; ve güney rüzgarı üflediğinde, bir fısıltı geçercesine, şimdiki çiçeklerin üzerinde etekler savruluyor.

Evet, *Kalidasa* artık türkülerini söylemese de, neresinden bakılsa, neşe baharın her yerinde. Eğer ki bizi Şairler Cenneti'nden seyre diyorsa, şairin imrenmek için çok sebebi var.

Onun gönlü için tasalanma, ey gönlüm: Bırak, öyle karanlıkta kalsın.

Ya onun güzelliği suretten ibaretse, ve gülümsemesi sadece görünüşteyse? İyisi mi ben onun bakışlarının basit anlamını sorgusuzca kendime alayım, ve onunla mutlu olayım.

Beni sarmaladığı kollar bir sanrılar ağından ibaretse bile umurumda değil, çünkü ağın kendisi de bereketli ve nadidedir, ve aldatamacalara insan gülüp geçebilir.

Onun gönlü için tasalanma, ey gönlüm: Bestenin doğruluğundan hoşnut ol, güfte inanılası durmuyorsa da; tadını çıkarmaya bak, hârelenen, aldatıcı su yüzeyinin üzerinde bir nilüfer gibi dans eden zarafetin, – bırak, derinlerde ne gizlenirse gizlensin.

Siz ne anasınız, ne kız evlatsınız, *Urvaşı*¹, ne de gelinsiniz. Kadınsınız siz, kadın, cennetin ruhunu büyüleyip baştan çıkarmak üzere, kadın.

Sürülerin çayırlardan geri döndüğü ağılların üzerine çökerken yorgun ayaklı Akşam, siz lambaları hazır etmezsiniz; masum bir gelinin titrek kalbiyle ve mütereddit bir gülümsemeyle zifaf yatağına doğru gitmezsiniz, karanlıktaki saatlerin öylesine mahrem olmasından kıvanç duyarak.

(1) Urvaşı: Hindu mitolojisinde bir "apsara", yani gökle toprak arasında aracı olan su perilerinden biri. Hikâyesi şöyledir: Evren'in en eski çağlarında bir zaman, ikiz bilgeler "Nara" ve "Narayana" çetin bir çileye girmişler, ve bunun bir parçası olarak yoğun bir murakabeye dalmışlar. Bunu kendisi ve tahtı için bir tehdit olarak alan İndra, sarayının dansçıları olan apsaralar'ı yollayarak bilgelerin dikkatini dağıtmaya çalışmış. Apsaralar'ın varlığından rahatsız olup dikkati dağılan bilgeler, aniden sinirlenerek, kızların bacaklarına vurmuşlar, ve o vurdukları yerden bir anda, o apsaralar'dan da güzel olan Urvaşı zuhur etmiş. Bilgeler, murakabeleri ve çileleri tamamlandığında İndra ile uzlaşmışlar ve bir barış hediyesi olarak ona, meclisinde bir dansçı olması için, Urvaşı'yi armağan etmişler.

Siz tülü olmayan şafak gibisiniz, *Urvaşı*, utançsızsınız.

Kim tahayyül edebilir, sizi yaratmış olan görkemin sızlatan taşkınlıklarını?

Kadim baharın ilk gününde çalkantılı okyanustan yükselmiştiniz, sağ elinizde yaşamın, sol elinizde zehirin kadehini taşıyordunuz. Büyülü bir yılan gibi lüle lüle olmuş canavar deniz, binbir başını sizin ayaklarınıza yuvarlıyordu.

Lekesiz parlaklığınız suyun köpüklerinden zuhur etti, beyaz ve çıplaktınız, tıpkı bir yasemin gibi.

Acaba hiç küçük, utangaç veya körpe oldunuz mu, *Urvaşi*, – siz ebedî gençlik?

Uyumuş muydunuz, derin mavi gecenin beşiğinde; o, mercanların, deniz kabuklarının ve düşlemsel suretler kazanmış oynak deniz yaratıklarının üzerinde kıymetli cevherlerin garip ışıklarının oynaştığı yerde, gün ağarıp da sizin dehşetengiz şaşaanızı açığa vurana dek?

Siz tüm çağlarda tüm erkeklerin taptığı kadınsınız, *Urvaşi*, siz sonsuz harika!

Bir bakışınızla tüm dünyanın kalbi naif bir sızı ile çarpıyor; münzevî geliyor, kalender yaşamının meyvelerini sizin ayaklarınıza sunuyor; şairlerin türküleri varlığınızın ıtırı etrafında toplanıp vızılđıyor. Ayaklarınız, savruk bir zevk içinde oradan oraya çırpı-nırken, yaldızlı zillerin çingirtısıyla, kof rüzgarı bile kalbinden yaralıyorlar.

Siz, tanrıların önünde dans edip de uzaya tuhaf ritimli yörüngeler savurduğunuz zaman *Urvaşi*, bir titreme alıyor yeryüzünü; yapraklar ve otlar, ve güz tarlaları kabarıp dalgalanıyor; deniz bir sıra sıra dalgalar cümbüşüne gark oluyor; son raddeye kadar gerilmiş bir kolye göğsünüzün üzerinde kopup parçalanıyor ve yıldızlar gök boncukları olarak etrafa saçılıyor; ve kan, erkeğin yüreğinde hop ediyor.

Siz, cennetin huzurlu uykusunun kırıldığı ansınız *Urvaşı*, havayı gerilimle ürperti-yorsunuz. Âlem gözyaşlarıyla yıkamakta bacaklarınızı; onun damarındaki kan ile kıpkır-mızı kesilmiş sizin ayaklarınız; isteğin ha devrildi ha devrilecek o *lotus*² çiçeğinin üzerinde sağlamışsınız dengenizi, *Urvaşı*; hiç durmadan dans ediyorsunuz, içinde Tanrı'nın gürül-tülü tasavvurunun harıl harıl işlediği sınırsız aklın orta yerinde.

(2) Lotus: Pek çok simgesel değeri kendinde taşıyan lotus çiçeği, başka topraklarda da yetişen bir bitki olduğu halde, Hintliler arasında hiçbir toplumda olmadığı kadar ruhanî bir yere sahiptir. Hinduizm'de ve Buddhizm'de pek çok simgesel anlamı vardır. Nedir lotus? Sular kabarır, ama lotus her zaman suyun üzerinde kalır; güneşin yakıcılığı ve dondurucu kışların soğuşuna karşılık lotus ne terler ne titrer. Ortılığı birbirine kutan kasırgalar lotus'a dokunamaz. Lotus'un saflığını hiçbir şey bozamaz, ondaki dinginliği ve dengeyi hiçbir şey etkileyemez. Lotus, suretiyle hem dünyadaki tüm şekilleri hem de o şekillerde görünür olan şekilsiz özü kendinde barındırır. Ayrıca pek çok Budist tasvirde, Buda lotus'un üzerinde oturmaktadır.

Sen, bir akarsu gibi çabuk ve evik, gülüyor ve dans ediyorsun; ve sen geçip giderken adımların da şarkı söylüyor.

Ben, suyun kıyısı gibi sarp ve kaba, sessiz ve kaskatı duruyorum karşında; gözümü dikmişim, kt kötü bakıyorum sana.

Büyük ve acemi bir fırtına gibi hareketleniyorum aniden, ve benliğimi parçalayıp tutkunun savrulan hcumlarıyla sarmalanmış olarak saçmak istiyorum.

Sen, şimşek akışı gibi ince ve keskin, devingen karanlıkların göğsünü delip geçiyor-
sun, ve şen bir kahkahanın son çizgisiyle kayboluyorsun.

Benden aşkımı istedin, hem de beni sevmezken.

Ondan beridir yaşamım, sen kurtulmaya çabaladıkça daha da sıkılaştın ve düğümlenen bir kement gibi dolanmış etrafına.

Bendeki yeis senin en amansız yoldaşındır artık; evet yoldaşındır senin o, ne zaman bir hazzın eşiğine bir nefes yaklaşırsan, ayağından yakalayıp sürükleyecek seni kederlerin inine.

Sen benim özgürlüğümü yerlebir ettin, ama kendi mapushaneni de yarattın bu viraneden.

İyi ki daha fazla beklemeyeceksin beni, yüzündeki o gitmek bilmeyen acıma ifadesiyle.

Gözümden gelen yaşlara sebep, gecedeki efsun ve benim elveda sözcüklerimdir, kendi vurgusundaki keder tonundan ürkmüş. Ama sabah olacak, gün doğacak, ıslak gözlerim kuruyacak ve sızlanmak için neden kalmayacak.

Kim demiş unutmak zor diye?

Yaşamın çekirdeğinde ölümün sağduyusu işler, kendi budala inadından katılaşmış yaşam yenilenir bu sayede.

Fırtınalı deniz ninniye kaptırır kendini sonunda, sallanan beşiğinin ritmi ile; ormanın canına okuyan yangın uykuya yenik düşer, külden yatağının üzerinde.

Sen ve ben bir idik, ayrılacağız, ve ortaya çıkan gediği, güneşte gülen otlar ve çiçekler örtüp gizleyecek.

Onca gün arasında, bahçemi gezmek için bugünü seçtiniz.

Fakat fırtına geçmişti dün gece güllerimin üzerinden, ve çimenler de çerçöp olmuş yoluk yapraklarla.

Bahçemin çalıdan çitleri yere yatmış ve oluk oluk su geziniyor patikalarda, bilmiyorum nedir sizi buraya getiren; baharın müsrif zenginliği dağılmış, ve dünün kokuları ve nağmeleri bugün tanınmayacak halde.

Yine de bekleyin, gelmişken biraz kalın, arta kalmış birkaç çiçek bulayım size; hoş, eteğinizi dolduracak kadar çiçek bulabileceğimden şüpheliyim ya.

Fazla vakit de yok zaten, elimizi çabuk tutmalıyız, bulutlar mı toplanıyor ne, – bak işte yağmur başladı bile...

Bir an için dalıp gitmişim, kendime geldim.

Ama kaldır gözlerini, bileyim, bakışlarında eski günlerden gölgeler kaldı mı, ufuktaki donuk bir bulut gibi, elinden tüm yağmuru alınmış.

Bir an için sabret, dalıp gitmişsem.

Güller dalında gonca henüz; daha öğrenmediler ki biz bu yaz hep ihmal ediyoruz çiçek toplamayı.

Sabah yıldızı ürperten bir sükût ile sabit, ve erken saatlerdeki gün ışığı, pencereni taçlandıran sarmaşığın yüzeylerinde tutunmuş. Tıpkı eski günlerdeki gibi.

O günler geride kaldı, dalıp gitmişim bir an.

Hatırlamıyorum, yüreğimi apaçık ettiğim bir an sen başka tarafa bakarak beni utan-dırmış mıydın hiç.

Bir tek, titreyen dudağında sürgün edilmiş sözcükleri hatırlıyorum; kara gözlerinde, gün batarken yuvasını arayan bir kuşun kanatları gibi, kayıp geçen gölgelerini hatırlıyorum tutkunun.

Unutmuşum senin hatırlamadığını... Şimdi kendime geliyorum.

•

Yağmur döktürüyor. Nehir coşuyor ve yılan gibi hıslıyor. Sular yalayıp yutmaya başladı adayı, giderek eksilen sahilde bir başıma bekliyorum, ayaklarımın dibinde deste deste mısırimla.

Karşı kıyının karaltıları arasında bir tekne geçiyor, bir kadının idare ettiği.

Sesleniyorum: “Açgözlü suların kuşattığı bu adaya bir uğrayın, mahsûlüm sizin olsun!”

Kadın geliyor, son taneye kadar tüm mısırları alıyor. Beni de alır mısın, diye soruyorum.

Fakat, “Hayır” diyor: Tekne mahsûlümle tamamen dolmuş, bana yer yok.

El ediyor bana Akşam, ve ben de sular yükselmeden önceki son tekne ile ayrılan yolcuların peşinden seve seve gidebilirim.

Bazısı evine, bazısı bilinmeyen bir sahile gidiyor; yine de hepsi de yolculuğu göze almış.

Ama ben bir başıma kalıveriyorum işte iskelede, evimi terk etmiş, gemiyi de kaçırmışım: Yaz geçmiş, elimde mahsûlümünden bir şey kalmamış kışa.

Bekliyorum ki Sevgi gelsin, aradığım tohum ondadır: Kusurları ve başarısızlıkları biraraya toplayıp bir tohum elde etsin, ve onu karanlıkta kaygılarıma eksin, – yeni gün doğduğunda tohum meyve verebilsin.

Nehrin bu tarafında teknelerin yanaşabileceği bir yer yok; kızlar da gelmiyor buraya testilerini doldurmaya. Suyun kıyısını düzensiz bodur çalılıklar kaplamış; bir *salik*¹ sürüsünün yuvalandığı dik su yamacının çatık kaşlı bakışlarının altında başını sokabileceği bir yer yok balıkçıların.

Pek kimselerin gelip geçmediği çimenlerin üzerinde oturup duruyorsun, saatler geçmek bilmiyor. Sen, söylesene, işin ne burada, toprağın hayrete düşüp ağzı açık kalmış gibi çatlak çatlak olduğu bu çorak yerde?

Kadın yüzüme bakıyor ve şöyle diyor: “Hiç ama hiçbir şey.”

(1) *Salik Kuşu*: Bengal bölgesinde sık rastlanan, ötüşü güzel bir kuş çeşidi. Sıklıkla, tavuklarla beraber yemlenirken veya sığırların sırtında tünemiş dururken görünmek mümkündür.

Nehrin bu tarafında suyun yamacı çölleşmiş, hayvanlar da gelmiyor suboyuna. Sadece sahipsiz birkaç keçi alıp başını gelmiş köyden buralara, arazide dağılmış ender yeşilliklerde otlamaya çalışıyorlar tüm gün. Kökünden sökülüp de çamurun üzerine doğru eğilmiş kuru *pepal*² ağacının sırtında etrafı gözlüyor şahin.

(2) *Pepal Ağacı*: Aśvatha, peepul veya Bo ağacı olarak da bilinen kutsal incir ağacıdır. İri bir ağaçtır, geniş ve yüksek bir gövdeden iki yana sarkan gür yapraklı dalları vardır. Çeşitli söylencelerde adı geçer. Hinduizm, Çayinizm ve Buddhizm'de kutsal sayılır, Ayurveda'da kullanım alanları vardır. Başlı başına bir tapınç objesi olduğu için, kesilmesi yasaktır. Şüphesiz ki, bu ağaç asıl, "Siddharta Gautama"nın, altında oturarak aydınlanmaya vardığı ve böylece "Buddha" olduğu kutsal incir ağacı olmasıyla ünlüdür.

Orada, bir *şimol*³'ün kıt gölgesinde bir başına oturup duruyorsun, saatler geçmek bilmiyor.

Sen, söyle hadi, kimdir beklediğin?

Kadın yüzüme bakıyor ve cevap veriyor: “Hiç ama hiç kimse.”

(3) Şimol Ağacı: Hindistan bölgesine özgü, nadir rastlanan tropik bir ağaç türü.

KAÇA İLE DEVAYANI¹

Genç Kaça, Asurlar²'a öğretmenlik yapan bir bilgeden ölümsüzlüğün sırrını öğrenmek için cennetten gelmişti. Bilgenin kızı Devayani ona aşık oldu.

(1) Kaça-Devayani: Epik Hint destanı Mahabharata'da anlatılan hikâyelerden birinin kahramanları. Hikâyede Vrihaspati, oğlu Kaça'yı ölümlere can vermenin, yani ölümsüzlüğün sırrını öğrenmek üzere, Asurlar'ın eğitmeni olan Şukraçarya'ya yollar. Bunda amaç Asurlar'a karşı Devalar'a yardım etmektir (Asurlar ve Devalar'ın açıklaması için alttaki maddeye bakınız). Şukraçarya, genci eğitmeye başlar. Yalnız bu arada, kızı Devayani de gence aşık olur. Bir zaman sonra, Asurlar kendileri için bir tehlike olan Kaça'yı öldürmek isterler. Ancak her öldürüklerinde Şukraçarya onu canlandırır. Sonunda Asurlar bir çare bulurlar, onu öldürürler, küllerini şaraba katarak Şukraçarya'ya sunarlar. Bundan habersiz olan Şukraçarya, şarabı içtikten sonra, Kaça'yı diriltmek istediğinde onun karınıda olduğunu farkederek. Bu yüzden, o ana dek öğretmediği sanatını Kaça'ya öğretmek zorunda kalır. Daha sonra Kaça, Şukraçarya'nın karını yararak ortaya çıkar, ve öğrendiği büyüü kullanarak ustasını diriltir. Eğitimini tamamlamış olan Kaça ayrılacakken Devayani onunla evlenmek istediğini söyler. Kaça, Şukraçarya'nın karından doğduğu için artık Devayani'nin kardeşi sayılacağını söyleyerek teklifi reddeder. Kız Kaça'yı lanetler ve bundan böyle öğrendiği büyüü kullanamayacağını söyler. Buna karşılık Kaça, büyüü kendisi kullanma yeteneği elinden alınmış olsa da başkalarına öğretebilmesine bir mâni olmayacağını söyleyerek ayrılır.

(2) Asurlar-Devalar: Asurlar, güçlü olmanın peşinde bir grup tanrıdır. Eski metinlerde, evlilik gibi bir takım ahlâki ve sosyal olguları yöneten iyi tanrılarken, sonraki metinlerde şeytanleşmişlerdir. Asuralara atfedilen nitelikler kabalık, kibir, öfke, saldırganlık, cahillik gibi niteliklerdir. Trimurti'den sonra gökteki ikinci dereceden önemli iyi tanrılar olan Devalar'ın karşıtlarıdır. Asurlar Batı mitolojisindeki Titanlar'ın Hint'teki karşılığıdır. Aslında Tagore, yaptığı İngilizce çeviride bunları Batı mitolojisine uyarlayarak "Tanrılar" ve "Titanlar" olarak çevirmiş. Ancak okuduğunuz bu çeviride "Devalar" yerine "Tanrılar" denen yerlerde "Tanrılar" öylece bırakıldı, "Titanlar" yerine ise "Asurlar" kullanıldı.

-KAÇA-

Artık ayrılmanın zamanı geldi Devayani. Nicedir Büyük Usta'nın yanındaydım, ama bugün eğitimin tamamlandığı gündür. Tüm tatlılığıyla müsaade et bana lütfen, Tanrılar'ın diyarına geri döneyim.

-DEVAYANI-

Tam istediğin gibi, Tanrılar'ın imrendiği o benzersiz bilgileri elde ettin; – ne yani, artık arzulayabileceğin birşey kalmadı mı?

-KAÇA-

Kalmadı, Devayani.

-DEVAYANI-

Kalmadı mı? Kalbinde derinlere in ve bak: Karşılık bulamamaktan korktuğu için gizlenen ürkek bir istek kalmış olmasın orada?

-KAÇA-

Benim için erincin güneşı yükseldi, ve yıldızlar onun ışığı içinde eridi. Yaşam bahşeden bilgiye hakim oldum.

-DEVAYANI-

Tüm yaradılanların en mutlusu sen olmalısın o halde. Ah! İlk defa şu an hissettiriyorsun bana, yabancı bir diyarda geçirdiğin bu günlerin, her ne kadar biz elimizden gelenin en iyisini sunmaya çalışmışsak da, sana nasıl da eziyet gibi geldiğini.

-KAÇA-

Bu denli keskin olma lütfen! Hoşlukla tebessüm et ve izin ver gitmeme.

-DEVAYANI-

Tebessüm! Ama, sevgili dostum, burası senin ayrılıp geldiğin Cennet değil. Tebessümler o kadar ganî değil, susamışlığın bitkideki bir kurtçuk gibi kalbin çekirdeğini kemirdiği bu dünyada; bocalayan arzunun, arzulananın etrafında takılıp kaldığı, ve belleğin yitirilen bir neşenin ardından kesintisizce vahlandığı bu dünyada.

-KAÇA-

Devayani, ne yaptım da seni gücendirdim?

-DEVAYANİ-

Senin için bu kadar basit mi, seni bunca sene boyunca türkölere ve gölgeliklere gark etmiş olan bu ormandan ayrılmak? Sen bir başına, dudaklarında bir gülümsemeyle bizden ayrılırken, oynak gölgeliklerde rüzgar nasıl hayıflanıyor, havada kuru yapraklar yitirilmiş umudun hayaletleri gibi nasıl fırıl fırıl dönüyor, hissetmiyor musun?

-KAÇA-

Bu orman benim için ikinci bir ana oldu, burada yeniden doğdum. Ona olan sevgim asla zeval bulmayacak.

-DEVAYANI-

Sen sürüleri otlamaya götürdüğün zamanlar, ileride *banyan*³ ağacı senin yorgun bacakların için konuksever bir gölge hazır tutardı, öğle sıcağına karşı.

(3) *Banyan Ağacı*: İlginç bir ağaçtır. Bir başka ağaç üzerinde tutunur, bir kere tutundukları zaman, hemen kökleri büyüyüp ana bitkiyi sarar ve sertleşir. Sıklaşan bu dallar bitkiyi kafes gibi sarar, tüm ışığa, su ve minerallere ortak olmaya başlar, ve sonunda ana bitki ölür; ama banyan ağacı tek bir gövdeyle değil de birçok kökler ağıyla kendini taşıyabilecek duruma gelmiş olur. Hindu esatirinde banyan, dilekleri yerine getiren ağaç olarak geçer. Uzayıp giden ve geniş bir alana yayılan dallarından dolayı sonsuz yaşamın bir simgesi sayılır.

-KAÇA-

Saygıyla selamlıyorum seni, Ormanın Efendisi! Senin korunağın altında başka öğrenciler vızıldayan arılar ve hışırdayan yapraklar eşliğinde öğrendiklerinin türküsünü söyledikleri zaman, beni hatırla.

-DEVAYANI-

Ve çağıldayan suları şarkı söyleyen aşkın akıntısına kapılmış olan *Venumati Nehri*⁴⁾'ni de unutma.

-KAÇA-

Hep hatırlayacağım, sürgün yıllarımın o sevgili ahabını; çalışkan bir köylü kızı gibi, yüzünde bir gülücükle hizmet eden ve arasına küçük bir türkü tutturan *Venumati*'yi.

-DEVAYANI-

Ama, sevgili dostum, asıl anman gereken bir başka ahabın var, sana sürgünde olmanın yarattığı kaygıları hissettirmemek için durmadan çırpınmış olan.

(4) *Venumati Nehri*; *Pariyatra* dağından doğan bir nehrin adı.

-KAÇA-

O kızın düşüncesi benim yaşantımın bir parçası oldu.

-DEVAYANI-

Buraya geldiğin ilk günü hatırlıyorum, bir çocuktan biraz daha büyüktün. Orada duruyordun, bahçenin çitinin yanında, gözlerinin içi gülüyordu.

-KAÇA-

Ben de seni çiçekler devşirirken görmüştüm: ılık yoğunluğu ile yıkanmış tanyeri gibi, beyaza bürünmüş. “Sana yardım etme şerefini bahşet bana!” demiştim sana.

-DEVAYANI-

Şaşırtmıştın beni; kim olduğunu sormuştum, uysalca söylemiştin Tanrı *İndra*⁵’nin meclisinde göksel bir bilge olan *Vrihaspati*’nin oğlu olduğunu; ve buraya babamdan ölüm-süzlüğün sırrını öğrenmek niyetiyle geldiğini.

(5) *İndra*: Hava olaylarının ve savaşın tanrısıdır. Hint esatirinde cenneti muhafaza eden ve ateş, su, güneş gibi unsurları oluşturan Devalar’ın lideridir, şeytani Asuralar’a karşı olan savaşı yürütür. Yaratıcı, diriltici, düzen koyucu ve bereket dağıtıcı gücü vardır. Doğu yönünün bekçisidir. “Soma” adlı içkiyi bazen düşmanlarına karşı güç kazanıp devleşmek için, bazen de sırf sarhoş olmak için içer. Kutsal Meru dağıının doruğunu çevreleyen bulutların arasındaki Svarga adlı sarayında yaşar, büyük kabul salonunda dansçı kızlar olan apsaralar’ın ve yarı-at yarı-insan olan Gandharvalar’ın danslarını ve oyunlarını, ve çeşitli yarışmaları seyreder; Devalar’ı, ulu bilgeleri, büyük kralları ve savaşçıları sarayında ağırlar. Yenilgiye uğrayarak öldürülmüş olan savaşçılar, onun sarayına gelirler; hüznün, korku veya acı duymadan yaşamaya devam ederler.

-KAÇA-

Tanrıların rakibi olan *Asurular*'ın öğretmeni olan Büyük Usta beni müridi olarak kabul etmez diye korkuyordum.

-DEVAYANI-

Ama senin ülkünü ona ben açıkladım ve geri çevirmedi, çünkü kızına kıyamaz o.

-KAÇA-

Beni çekemeyen *Asurular* defalarca ölümüne hükmetti ve her seferinde babanı razı ettin bana öldükten sonra yeni bir can bahşetmeye. Şükran borcumu asla ödeyemem.

-DEVAYANI-

Şükran borcu mu! Unut hepsini – sanma ki acı duyacağım bundan. Sadece iyilikler mi kalacak hatırında? Bırak silinip gitsin hepsi. Eğer bütün günün derslerinin sonunda, akşam saatlerinin yalnızlığında bir garip haz ürpertisi titrettiyse yüreğini, işte bunu hatırla – şükran borcunu değil. Eğer, *birisi* yandan geçip gittiğinde, gömüldüğün kitaplarının satırlarına bir parça türkü takılıp dolandıysa, veya bir elbisenin etekleri savrulduğunda senin fikrin kanat çırpıysa, onu hatırla, cennetteki avare vakitlerinde. – Ne yani, sadece iyilikler, öyle mi! Güzellik değil, aşk değil...

-KAÇA-

Bazı şeyleri dile getirmeye kelimelerin gücü yetmez.

-DEVAYANI-

Evet, biliyorum, biliyorum. Aşkım senin kalbinin derinliğini yoklamıştı bir zaman, budur bana senin şimdiki çekingen tavrına kafa tutma cüretini veren. Beni asla terketme! Burada kal! Şöhret mutluluk getirmez. Şimdi uzaklaşıp gidemezsin, sevgili dostum, çünkü senin sırrın benim oldu!

-KAÇA-

Hayır, Devayani, hayır.

-DEVAYANI-

Nasıl “hayır”? İnkâr edemeyeceksin! Aşk bânını görür. Bir günden diğerine, başını şöyle bir kaldırdığında, bir kısa bakışında, ellerinin o hareketlerinde senin sevgin dile geliyordu, tıpkı bir deniz dalgalarıyla anlatır gibi. An olur, sesim kalbini ürpertir, dizlerini titretirdi, – hiç mi fark etmedim? Ben seni biliyorum, bu yüzdendir ki, sonsuza dek benim tutsağımsın. Senin tanrıların kralı bu bağı asla koparamayacak.

-KAÇA-

Bunun için mi bunca sene evimden, yurdumdan, çocukluğumdan uzakta çalışıp çabaladım?

-DEVAYANI-

Neden olmasın? Tek değerli olan bilgi midir? Aşk değersiz mi? Bir an için yüreğinin sesini dinle. Bir kadının kalbinin bir erkeğin güç adına, bilgi adına, itibar adına katlanmak zorunda kalabileceği her türlü zahmete bedel olduğunu doğrulama cesaretini göster.

-KAÇA-

Ölümsüz yaşamın bilgisini getireceğime dair kutsal bir and içmiştim Tanrıların huzurunda.

-DEVAYANI-

Gerçekten de gözün hep kitaplarda mıydı? Çalışmalarını bölüp gelmedin mi bana hiç, çiçeklerle saygını ifade etmeye? Nice akşamlar, belki bana çiçek tarlalarını sulamama yardım etmek için bir fırsat bulursun diye hazırda beklemedin mi? Neydi seni benim yanımda çimenlerde oturup yıldızların meclisinden devşirip getirdiğin şarkıları terennüm etmeye iten, nehrin üzerinde karanlık çökerken, aşk kendi hüznü sessizliğinden boynunu bükerek gibi? Zalim bir entrikanın parçası mıydı yoksa bütün bunlar, Cennette ördüğünüz? Belki de babamın gönlüne girebilmek içindi hepsi? Ve istediğinizi elde etmişken, ayrılık vakti kapıdaki şaşkın hizmetçiye, üç beş akçe bırakır gibi, basit bir teşekkür mü edecektiniz böyle?

-KAÇA-

Gerçeği açıktan açığa duymak sana ne kazandıracak, ey gururlu kadın? Eğer hata ettiysen gizemin sarıp sarmalayıp üzerine titrediği bir bağlılık duygusuyla size hizmet ederek, bu kadar ceza kâfidir. Hislerim gerçek miydi değil miydi, bunu konuşmayacağım; yaşamımın vazifesi beni bekliyor. Kalbim bundan böyle bir boşluk duygusuna üstün gelmek üzere umutsuzca çırpınan kızıl bir alev içerecek hep; yine de Cennet'e geri dönmek zorundayım, benim için artık Cennet olamayacak olan o Cennet'e. Mutluluğa sıra gelmezden evvel, şimdi tanrılara ödemem gereken bir borcum var, karşılığını çok çalışmakla elde ettiğim. Affet beni, Devayani, ve bil ki sana elimde olmadan verdiğim bu acı, katlanmak durumunda olduğum ıstırabı ikiye katlıyor.

-DEVAYANI-

Affetmek mi? Yıldırım gibi keskin ve alev alev olana dek bileyip kızdırdın yüreğimi! Sen vazifene ve utkuna geri dön, bana ne kalacak? Çivili bir yatak olacak bellek, ve gizli bir burukluk kemirip duracak hayatımın köklerini. Geçip giden bir yolcu gibi uğradın, güneşli saatlerde bahçemin gölgesinde konakladın, çiçekleri toplayıp ipe dizerek hoş vakit geçirdin. Şimdi, ayrılıyorsun, ve ördüğün kolyenin ipini koparıp çiçeklerin toprağa düşmesine izin veriyorsun! Lanet olsun senin elde ettiğin o muhteşem bilgiye! Sırtında bir yük olsun o bilgi senin; başkalarına dağıtıp paylaşıp da, asıl senin için ışığı yanmasın. Onu tamamlayan aşk eksik olduğu için o bilgi senin yaşamına hep yabancı kalsın, tıpkı soğuk yıldızların bakire Gece'nin karanlığına hep yabancı kaldığı gibi!..

“Nedir bu sonu gelmeyen hazırlıklar?” diye sordum Akıl’a, “Biri mi gelecek?”

Akıl yanıt verdi: “Malzemeler toplamak ve kuleler inşa etmekle fazlasıyla meşgulüm. Senin sorularınla uğraşacak vaktim yok.”

Uysalca kendi işime geri döndüm.

Toplanan malzemeler bir yığın haline geldiği ve sarayının yedi kanadı da tamamlandığı zaman, Akıl’a sordum: “Yetmedi mi?”

Akıl, “İçine alabilecek kadar yeterli değil – “ diye mırıldanırken durdu.

“Neyi içine alabilecek kadar?” dedim.

Akıl duymazlıktan geldi.

Bilmediğinden ve durmaksızın çalışmakla sorumu bastırmaya çalıştığından şüpheleniyordum.

Bir terane tutturmuştu: “Daha fazlasına sahip olmalıyım.”

“Neden olmalısın?”

“Çünkü öylesi daha büyük?”

“Nedir büyük olan?”

Akıl sessiz kaldı. Yanıt için bastırdım. Horgörerek ve öfkelenerek çıkıştı: “Neden hiçten şeyler üzerine sorular sorup duruyorsun? Yolunun üzerinde duran muazzam şeylere dikkatini versene: Mücadele ve kavga, ordu ve silahlar, tuğlalar ve harç, ve sayısız miktarda çalışmaya hazır işçi.”

“Herhalde Akıl çok bilge olmalı”, diye düşündüm.

II

Günler geçti. Sarayına yeni kanatlar eklendi, topraklarına yeni topraklar.

Yağmur mevsimi sona erdi. Kara bulutlar beyazlara karıştı ve seyrelti; yağmurla yıkanmış gökte güneşli saatler, görünmeyen bir çiçeğin üzerinde uçuşan kelebekler gibi, vızır vızır uçtu. Hayrete düşmüştüm ve karşılaştığım herkese soruyordum: “Havadaki esintideki bu ezgi de nedir?”

Bir serseri yürüyordu yol kenarında, üstü başı gibi davranışları da kaba saba olan. Şöyle dedi: “Dinlesene, Geliş vaktinin geldiğinin ezgisi bu!”

Buna neydi beni böyle hemen ikna eden, kelimeler dökülüverdi ağzımdan: “Artık fazla beklemeyiz.”

“Ha geldi ha gelir” dedi çılgın adam.

Vazife başındaki Akıl’ın kapısını çaldım ve cesurca “Bütün işleri durdur!” dedim.

Akıl sordu: “Bir haber mi aldın?”

“Evet” dedim, “Geliş vaktinin geldiğinin haberi.” – Ama daha fazla açıklayamadım.

Akıl başını iki yana salladı: “Hani, ne bayraklar flamalar var ortada, ne bir karşılama alayı?”

III

Gece sona eriyordu, gökte yıldızların parlaklığı azalmıştı. Bir anda, gün ışığının mihenk taşı herşeyi altın kıldı. Bir bağırış yayıldı ağızdan ağıza – “Müjde!”

Başımı salladım ve sordum: “Geliyor mu?”

Dört bir yandan kopup geliyordu yanıt: “Evet.”

Akıl tedirgin oldu ve şöyle dedi: “Binamın kubbesi henüz tam bitmedi, hiçbirşey yerli yerinde değil.”

Semadan bir ses duyuldu: “Yerlebir et binanı!”

“Ama neden?” diye sordu Akıl.

“Çünkü bugün Geliş günüdür, ve senin binan tam da yolun üzerinde duruyor.”

IV

Heybetli bina yerle yeksan olmuş; herşey kırık, kopmuş ve dağılmış.

Akıl etrafa bakınıyor: Görülecek ne var?

Sadece sabah yıldızı, ve çiy ile yıkanmış nilüfer.

Başka ne? Annesinin kollarından kurtulup ışığa doğru gülerek koşan bir çocuk.

“Gün Geliş günüdür diye söyledikleri bunun için miydi?”

“Evet, havada müzik, gökte ışık var denmesinin sebebi buydu.”

“Bunun için mi dünyaları talep ettiler?”

“Evet” yanıtı geldi. “Ey Akıl, inşa ettiğin surlarla mahpus oluyordun sen. Çalışkanlıklarıyla köleleştirdiler senin işçilerin kendilerini; ama bütün dünya ve sonsuz evren çocuk içindir, Yeni Hayat içindir.”

“Bu çocuğun sana getirdiği nedir?”

“Tüm dünya için ümit, ve neşe.”

Akıl bana sordu: “Şair, anlıyor musun?”

“İşimi bir kenara bıraktım” dedim, “çünkü tüm vaktimi ayırdım, *anlamak* için.”

VAİSHNAVA¹ ŞARKILARI

I

Ah *Sakhi*², kederim sınır tanımıyor.

Yağmur bulutlarıyla yüklü olarak geliyor Ağustos, ve evim bomboş.

Fırtınalı gök homurdanıyor, yağmur suları toprağı boğmuş; sevgilim uzakta, ve hüznün yüreğimi parçalıyor.

(1) *Vaishnava*: Vaishnava, Vaishnavizm'in takipçilerine verilen addır. Vaishnavizm, başlıca Hindu geleneklerinden biridir; bında temel ilke Vishnu tapıncıdır. Hint'in üç büyük tanrısını karşılayan Trimurti'de, Vishnu kainatın muhafazasıyla sorumludur; yaratış Brahma'nın, yokediş Şiva'nın sorumluluğudur. Vishnu'nun dokuz tane avatar'ı, yani yeryüzüne inerek insan suretinde görünüşü, tecellisi vardır. Vishnu evreni koruyan, destekleyen ve ilerlemesini sağlayan olduğu için, yeryüzüne her inişinde, bozulmuş olan düzeni daha iyi bir biçimde tekrar kurar.

(2) *Sakhi*: Bir kadının bir diğer kadına dostane hitap şekli.

Bulutların gürüldemesi ve kurbağaların kıkırdamasıyla, tavuskuşları³ dans ediyor.

Gece, şimşegın ince lekeler bıraktığı karanlık ile tıka basa dolu.

*Vidyapati*⁴ soruyor: “Ey Bakire, nasıl geçecek, sahip⁵’in olmadan, bu günler ve geceler?

(3) *Tavus Kuşu*: Tavuskuşları, pekçok kültür ve dinî gelenekte olduğu gibi, Hindistan’da da simgesel bir yere sahiptir. Güzelliği, dengeleyici bir güzelliştir. Tasvirlerde pekçok mitolojik Hint kahramanının yanında resmedilir. Tavuskuşu kendinde hem koruyucu gücü hem de zehiri taşır. Negatif etkileri emer ve etkisiz hale getirir.

(4) *Vidyapati*: 15.yy’da yaşamış Hint şairi. Aşk şiirlerinde tanrı Krişna (manevi aşkın tanrısı; Vishnu’nun bir avatarı) ve eşi olan tanrıça Rada arasındaki tensel seviyi anlatır. Bu, bedensel sevişme üzerinden manevi aşkın anlatılmasına dayanan eski bir şiir geleneğinin devamıdır. Vidyapati, şiirlerinde ağırlıklı olarak Rada’nın hissiyatı üzerinde durur.

(5) *Sahip*: Bu ifade metinde bir saygı ve bağılılık ifadesi olarak kullanılıyor. Bir kadın için kocasını, bir lüzmetkâr için efendisini, ibadet eden biri için Tanrı’yı karşılayabilir.

II

Ne talihliydim bu sabah ki sevgilimi görerek uyandım.

Yekpare neşeydi gökyüzü, yaşamım ve gençliğim kemale erdi.

Bugün evim hakikaten evim, bedenim de bedenimdir.

Talih yoldaşım oldu, şüphelerimi defettim.

Ey kuşlar, en güzel nağmelerinizi şakıyın; en ferah ışığını düşürsün mehtap!

Oklarını dört bir yana gönder, ey Aşk Tannısı!

Onun dokunuşuyla bedenimin altın kesileceği anı bekliyorum.

Vidyapati söylüyor: “Nasıl da engindir senin keremin, ne kutludur sevişin.”

III

Sevdiğimin ayak bastığı tozlara karıştığını hissediyorum bedenimin.

Onun yıkandığı gölün sularıyla bir olduğumu duyumsuyorum.

Ah *Sakhi*, aşkımın ölümün sınırını zorladığını hissediyorum, onunla karşılaştığımda.

Yüreğim ılık içinde eriyor, ve onun yüzünü seyrettiği ayna ile buluşuyor.

Havayla beraber ben de hareket edip öpüyorum onu, yelpazesini salladığı zaman; ve her nereye gitse içimde taşıyorum onu, gökkubbenin onu içinde taşıdığı gibi.

*Govindadas*⁶ söylüyor: “Sen altın bezemellersin, ey zarif bakire; o da bezemelerin çevrelediği zümrüt.”

(6) *Govindadas*: 16.yy'da yaşamış Batı Bengal doğumlu bir Vaishnava şairidir. Vidyapati'nin talebesiydi. Onun gibi aşk şiirleri yazmış, Krişna ve Rada'nın öyküsünü anlatmıştır.

IV

Seni göz kapaklarımın içinde saklayacağım sevgilim; suretini bir mücevher gibi neşeme nakşedeceğim ve asıp sinemde taşıyacağım onu.

Tüm çocukluğum, gençliğim, hayatım, düşlerim boyunca hep kalbimdeydin sen.

Benliğim senin meskenindir, uyurken ve uyandığımda.

Benim bir kadın olduğumu bil, ve arzuyla dolu olduğum zamanlar bana tahammül et.

Çünkü düşünceler üşüşmüştür bana, ve bu sisin içinde bir tek şundan emin olabiliyorum ki, bu dünyada benim nasibim senin sevişinden ibarettir, onu da bir an için kaybedecek gibi olsam ölüveririm.

*Çandidas*⁷ söylüyor: “Hayatta ve ölümden senin olan o kadına karşı hassas ol.”

(7) *Çandidas*: Bengal şairi. *Çandidas*'ın bir tek şair mi olduğu yoksa birden çok şairin eserlerinin bir kişiye mi atfedildiği tartışma konusudur. 14.yy'da yaşamış olan Baru *Çandidas* genellikle asıl *Çandidas* olarak bilinir. Baru *Çandidas*, Krişna'yı öven lirik şiirler yazan bir şairdir. Bir Brahman rahibinin sıkı eğitiminde bir talebeyken, saatlerce oturup vakit geçirmekten hoşlandığı bir nehir kıyısında rastladığı, Rami adlı çamaşır yıkayan bir kıza duyduğu imkânsız aşkla, bir aşk adamı ve şair olup çıkmıştır. *Çandidas*'ın, sevdiğine kavuşmak uğruna Brahmanlıktan feragat ederek kast-dışı olmayı kabul etmesi ile kavuşma gerçekleşir, ve *Çandidas* tüm ömrünü, kendini aşka adanarak ve Krişna ile Rada şiirleri söyleyerek geçirir.

V

“Meyve satıyorum, meyve satıyorum” diye bağıırıyordu kapının önündeki kadın.

Çocuk çıktı evden.

“Bana biraz meyve ver” dedi, para niyetine kadının sepetine avucunda tuttuğı pirinci bırakarak.

Meyveci kadın çocuğun yüzüne baktı ve gözleri şefkatle doldu.

“Kimdir senin annen olan talihli kişı” dedi, “seni kollarına alıp emziren ve senin güzelim sesinden ‘Anne’ sözcüğünü işiten?”

“Meyveyi o çocuğa sun” der şair, “ve onunla beraber yaşamını da”.

1

2

FIRARI

II

1

Bu bereketli dünyada bitmez tükenmez bir değışkenlikle görünüyorsunuz siz, ey kılıktan kılığa giren Görkem Kadını!

Işıklarla renkleniyor yolunuz, temasınız çiçeklerin içine işliyor; sizin sürüklenen eteğiniz bir dans kasırgası koparıyor burçlarda; ve sizin perde perde müziğiniz, sayısız dünyalarda yankısını buluyor, işaretler ve renklerle.

Tinin kavranılmaz durgunluğunda bir başına siz varsınız, ey Sessizlik ve Yalnızlık Kadını, ışıkla ürpermiş bir suret, aşk kökü üzerinde çiçek açan biricik *lotus*'sunuz siz.

Karşı pencerenin paslı parmaklıkları ardında bir kız oturuyor; esmer çehresi öylesine belirgin orada, sanki suların çekildiği yaz mevsiminde ortada kalan bir tekneye benziyor.

Bütün günün mesaisinden sonra evime dönüyorum, ve gözlerim o kıza takılıp kalıyor.

Issız karanlık sularını ayışığının çevrelediği bir göl gibi görünüyor o bana.

Onun varolabilmek için elinde bir tek bu pencere var: Orada buluşuyor gün ışığı onun dalgınlıklarıyla; ve onun yitik yıldızlara benzeyen kara gözleri, o pencereden geri dönüyor kendi göklerine.

Hatırlıyorum o günü.

Ağır sağanak yağmur seyrek aralıklarla kesilip dinmeye durduğunda, bir anlık dinginliği, yeniden kopup esmeye başlayan şiddetli rüzgar alıp götürüyor.

Çalgımı alıyorum elime. Rastgele geziniyorum tellerde, bir müddet sonra müzik kendiliğinden fırtınanın çılgın temposuna uymaya başlıyor.

O kadının endamıdır gördüğüm, işinden kaytıyor, gelip kapımda duruyor, ama mütereddit adımları onu bir an geri geri götürüyor. Sonra yeniden geliyor, dışarıda duvara yaslanarak dikiliyor, ve usulca odama girip oturuyor. Başını önüne eğip sessizce nakış işlemeye koyuluyor, ama biraz sonra işi bırakıp pencereye gidiyor, yağmurun bulanıklığında karşıdaki ağaç sırasına göz gezdiriyor.

– Yağmurlu öğlenin karaltılar ve şarkı ve susku dolu tek bir saatinden ibaret herşey.

Arabaya binerken başını bu yana çevirip kaçamak bir veda bakışı attı.

Bu, onun son hediyesiydi bana. Acaba zamanın insafsız çarklarından koruyabilecek miyim onu?

Akşam, şafaktaki son titrek kıvıllığı silip götüreceği gibi, bu ısıltılı sancıyı da mı alıp götürecektir?

Yağmurun seline mi kapılıp gitmeli yoksa o, kırgın çiçeklerin kalbinden dağılan kıymetli tozlar gibi?

Şahane utkuyu ve zenginlik servetini ölüme teslim etsen de olur, – ama tutkulu bir andan kalan o firârî bakışın anısını saklamasın mı gözyaşı?

“Bana ver, ben saklayayım” diyor türküm: “Ben imparatorun zaferine veya zenginlik servetine elimi sürmem, ama bu ufak tefek şeyler sonsuza dek benimdir.”

Bana bırakıyorsun kendini, tıpkı gecede yapraklarını açan bir çiçek gibi; üzerinden süzülen çiy damlasından, karanlıkta yayılan kokundan anlaşıyor varlığın, tıpkı baharın ayak sesleri bitkilerin sürgünlerinde hâsıl olan tomurcuklardan duyulur gibi.

Med zamanı dalgaları gibi hücum ediyorsun zihnime, ve kabaran şarkılar arasında kayboluyor gönlüm.

Kalbimin haberi vardı senin geleceğinden, nasıl ki gece hisseder yaklaşan gündeğümü. İşte, bulutlar alev alev, işte, bir ilham tufanı doldurmakta kubbemi.

6

Gidecektim, yine de ses çıkarmıyordu o kadın. Öyle de olsa, en ufak bir kıpırtısından, hissediyordum özlem dolu kollarının “ah! hayır, henüz değil” deyivereceğini.

Pek çok defa, onun istekli ellerinin dokununca dile geldiğini duydum, ki tam olarak bilmez o eller bu dili konuşmayı.

Bir de bu konuşan kolların kekelediğini hatırlıyorum, tam da, takılıp kalmasa, boy-numu bir gençlik çelengi gibi saracağı zamanlar.

Durgun saatlerin perdesi ardında o kolların küçük jestlerinin anısı duyulur, ve bu duyuşlar oyunbaz bir afacanlık kıpırtısıyla, o kadının benden gizlediklerini sonradan sonraya eleverir.

Benim şarkılarım arılar gibidir; havayı tararlar, senin kokundan bir iz, seni hatırlatacak herhangi birşey bulabilmek için; senin çekingenliğinin etrafında, onun içyüzünde saklı bolluğa can atarak vızıldamak için.

Gün öğleye dönerken, güneşte sabahki dirilik azaldığında, havaya bir ağırlık çöktüğünde ve orman sessizleştiğinde, yuvaya döner benim şarkılarım, takatsiz kanatları altın tozlarına bulanmış olarak.

Biz seninle birbirimizi tanımadan evvel sen biryerlerde bana görünmüş olmalısın, daha ilkyaz çiçek çiçek olmadan evvel beliren bir Nisan havası gibi.

Senin o görünüşün, herşeyin *sâl*¹ çiçeklerinin kokusuna bulandığı bir çağda bana gelmiş olmalı; nehrin sabah alacakaranlığındaki pırıltıları sahile bir kenar-süsü olduğunda, ve bir yaz öğleden sonrasının muğlak sesleri birbirine karıştığında gelmiş olmalı; – evet, hatta, başka zamanlarda da, isimsiz pekçok pırıltılara kendimi kaptırdığımda, gülüp beni başından savmamış mıydı?

(1) Sâl Ağacı: Güney Asya bölgesine has bir ağaç. Hindu törenlerinde tutsü olarak yakılır. Buddhistler için de kutsaldır.

Başka bir yaşamda, başka bir dünyanın aydınlığında seninle yine karşılaşsak donup kalırım diye düşünüyorum.

Kara gözlerin sabah yıldızı olur benim için o zaman, ve onların eski bir yaşamdan gözümün önüne getiremediğim bir akşamüstü göğüne ait olduğu hissine kapılırım.

O an, yüzünün taşıdığı efsunlu hava tamamen kendisinden değildir, bilirim, benim gözlerimin falanca tarihteki bir buluşmamızdaki tutkulu ısıltısını kendine katmıştır, ve sonra da aşkımdan, kökenlerini şimdi hatırlayamayan bir muamma toplayıp almıştır.

Udunu yere bırak sevgilim, kolların beni kucaklamak için serbest kalsın.

Dokun bana; kendinden taşmış olan kalbim, dokunuşunla varlığımın en üst sınırına geri dönsün.

Başını eğip yüzünü öte tarafa çevirme, bir öpücük bahşet bana, nicedir bir goncada kapalı kalmış ıtıra döndü dudakların.

Nafile sözcüklerle boğmayalım bu anı, bırakalım gönüllerimiz bir susku deryasına kapılsın, sürüklensin tüm düşüncemiz sahili olmayan bir ummana...

Senin aşkın yüceltti beni; ben ki, malum gel-gitlerde sürüklenen, dünya lütfunun kararsız beşiğinde sallanan bütün o insanlardan bir tanesiyim.

Sen bana bir taht verdin; tüm zamanlardan şairler gelir, bu tahta hediyelerini bırakırlar, ve adları ölümsüz aşıklar bir çağdan diğerine birbirlerini selamlarlar.

İnsanlar ite kaka geçiyorlar yanımdan pazarda, fark edemeyecek kadar lakaytlar: Bedenim nasıl kıymetlenmiş senin sevişinle, nasıl taşıyorum buseni içimde, nasıl ki güneş tanrısal bir kıvılcım taşıyor kendinde ve ışık yayıyor daima.

Huysuzlanıp oyuncaklarına burun kıvıran bir çocuk gibi, kalbim bugün ne ile yaklaşsam itiraz ediyor ve “hayır, bu değil” diyor.

Kelimeler yine belirsizliklerinin sancısıyla üşüşüyorlar zihnime, taşıdıkları yağmuru alacak bir rüzgar tesadüf eder diye yamaçlarda gezinen ağır bulutlar gibi.

Bu beyhude çabaları bir yana bırak, ey ruhum, çünkü sükûnun müziği görünmeyen yerde kendiliğinden kemale erecek.

Kefaret ödemelerle dolu bir inzivaya döndü sanki benim yaşamım bugün, bahar adeta korkuyor harekete geçmeye ve hatta çıt çıkarmaya bile.

Bu, büyük kapıdan geçme zamanı değildir senin için, sevgilim; halhalının şıkırtısının düşüncesi bile yeterince abartılı, mahcup edip bastırıyor bahçedeki diğer yankıları.

Bil ki yarının nağmeleri bugün tomurcuk halindedir, seni bir an yandan geçip giderken görseler gerilip patlar henüz olgunlaşmamış yürekleri.

Bunca tedirginlik nereden geliyor sevgilim?

İzin ver kalbim değsin kalbine ve öpüp alsın sançıyı suskunluğundan.

Bize derinliklerinden bu biricik saati gönderdi gece, sevgi bu kapalı kapıların ardında dünyayı yeni baştan yaratsın diye, bu lambanın ıssız ışığında.

Müzik için elimizde tek bir düdükten başka birşey yok, bir sen bir ben, sırayla çalsın dudaklarımız. Bizi taçlandıracak birşeyse aradığımız, bir çiçek örgüsü tutturayım saçıma, önce senin alnına taktıktan sonra.

Göğsümdeki örtüyü yırtıp yaygı yapayım yerde yatağımıza; uzanalım, bir öpüş, sevinçli bir uyku kaplasın küçük dünyamızın hudutsuzluğunu.

Neyim varsa sana verdim, kıtı kıtına beni örtecek kadarını kendime sakladım.

Bana kalan öylesine eksik ki, sen içten içe gülüyorsun ona, ve mahcup oluyorum ben de.

O kalanını da, bir gaflet anında, bahar rüzgarının ani şiddeti alıp götürüyor; ve dalgalar köpüğü salları gibi, kalbimdeki telaş da onu sallıyor.

Sevgilim, kederlenme sakın, ben etrafımdaki seyrek sisin aramıza koyduğu mesafeden vazgeçemiyorsam.

Benim bu cılız sakınganlığımı nazlandığıma yormayasın, aksine, sır dolu bir cazibeyle sana doğru eğiliyor, ipince bir sap üzerinde, sana teslim oluşumun dipdiri çiçeğı.

Bugün bu giysiyi kuşandım, çünkü bedenim terennüm etmek istemektedir.

Bir defa ve sonsuza dek kendimi aşkıma vermiş olmam yetmiyor, bunu hergün yeni biçimlerle, yeni hediyelerle ortaya koyup yaşamalıyım. – Yeni bir giysiye büründüğümde yeterince *yeni* olmuyor muyum?

Gönlüm akşam göğü gibi bitmez tükenmez bir tutkuyla renklere susamış; o yüzden değiştirip duruyorum büründüğüm örtüleri; bak şimdi yeşil, serin taze çimenler gibi, ve bak şimdi de kış pirincinin yeşili gibi.

Bugün göğün yağmurla anlamlanmış mavisine çalıyor elbisemin mavisi. Uzuvarımda hissediyorum enginlerin rengini, denizaşırı tepelerin rengini; elbisemin kıvrımlarında rüzgarda taşınan yaz bulutlarının neşesi barınıyor.

Düşünmüştüm ki aşkın kelimelerini kendi renklerinde yazabilirim; oysa gönlün en derinlerinde barınıyor sevda, ve gözyaşları silik kalıyor.

Renksiz olsaydı kelimeler, canım, yine de anlar mıydın?

Düşünmüştüm ki kendi makamında söyleyebilirim aşkın türküsünü; oysa sadece gönlümde duyuluyor bu, ve gözlerim eşlik etmiyor.

Makamı olmasaydı, canım, yine de anlar mıydın?

Geceydi müziğim bana ulaştığında, lakin sen yanımda yoktun o sırada.

O an o şarkı biraraya getirdi, bütün gün aramış olduğum sözleri. Evet, hava karardıktan bir müddet sonraki durgunluğun ortasında, ritim kazanıp müziğe dönüştüler, yıldızlar da eşlik etti o dakika. Lakin sen yanımda yoktun o sırada.

Şarkıyı bu sabah sana söylerim diye ummuştum. Lakin, uğraşıyorum, beste dilimin ucuna geliyor ama güfte hainlik ediyor, şimdi ki sen buradasın.

Gece derinleşiyor ve ölgün alev lambada kırışıyor.

Fark etmemişim, ne zaman da, nehirden testisini bugünlük son bir defa daha dolduran bir köylü kızı gibi, kulübesinin kapısını kapatmış Akşam.

Seninle konuşuyordum, sevgilim, hayal meyal hatırlıyorum birşeyler anlattığımı, – söylesene, anlamlı birşeyler miydi anlattığım? Hayatın sınırlarının ötesinden bir nükte getirdi mi sana?

Şimdi ki susmuşum, dili tutulmuş düşüncelerimin dipsiz kuyulara huşûyla bakmakta olduğunu hissediyorum, gecenin kalp çarpıntısında.

Seninle ilk karşılaştığımızda kalbim müzikle aşka gelmişti: “Ebediyen uzakta olan o kadın, bundan böyle yakındır da.”

Ama o müzik artık suskunlaştı, çünkü iyiden iyiye sevgilimin sadece yakın olduğuna inanır oldum, onun aynı zamanda uzak da olduğunu unutarak.

İki ruh arasındaki uçsuz bucaksızlığı müzik doldurur. Gündelik işlerin ve alışkanlıkların sisi bastırıp boğmakta bunu nicedir.

Çekingen yaz gecelerinde meltem sessizlikten bir büyük mırıltı alıp çıkardığında, kalkıp yatağımda oturuyorum ve yakınımda olan o kadını kaybetmiş olmanın tarifsiz yasını tutuyorum. Kendi kendime soruyorum: “Bir daha ne zaman nasip olacak, o kadına yeniden ebediyetin ahengini taşıyan kelimeler fısıldayabilmek?”

Uyan, ey şarkım, bu gaflet uykusundan! Kanıksanmış şeylerin perdesini kaldırıp at önünden! Sevgiliye doğru kanat çırp, ilk karşılaşmanın şaşkınlığının tükenmek bilmez sevinci ile yeniden!

Aşıklar sana geliyorlar, Kraliçem, ve gururla ayaklarına seriyorlar zenginliklerini: Benim sunabileceğimse gerçekleşmemiş ümitlerden ibaret.

Gölgeler dünyamın yüreğini çaldılar ve bendeki en iyinin ışığı soldu.

Hali vakti yerinde olanlar benim yoksulluğuma gülerken, senden başarısızlıklarına gözyaşlarını ödünç vermeni dileyeceğim, böylece bir değer kazanabilirler.

Sana, ses vermeyen bir çalgı getiriyorum.

Gönlümde yüksek bir perdeden ses çıkarmak için gerildim, notaya ulaşamadım, tel koptu.

Üstatlar gülüyorlar kopuk tele: Çalgımı eline almanı ve onun kofluğunu şarkılarınla doldurmanı dilemekteyim.

Baba cenaze töreninden döndü.

Yedi yaşındaki oğlan penceredeydi, gözlerini kocaman açmıştı ve boynunda altın bir nazarlık vardı, aklının eremediği şeylerle meşguldü zihni.

Babası onu kollarına aldığı anda sordu çocuk: “Anne nerede?”

“Cennette” dedi babası, göğü göstererek.

Gece olduğunda baba yatağında d neniyordu, keder içinde kıvranarak.

Lambanın solgun ışığı aydınlık veriyordu odaya kapının dibinden, duvarda bir ker-tenkele pervane böceklerini kovalıyordu.

 ocuk uykusundan uyandı, elleriyle yoklayınca bir boğluk hissetti yatağında; kalktı, evin damına  ıktı.

Başını göğe kaldırdı ve ses çıkarmadan uzun uzun seyretti. Şaşkın zihninden tek bir soru yöneliyordu gece göğüne: “Cennet nerededir?”

Yanıt gelmiyordu: Yıldızlar sanki kıvılcımdan g zyaşlarıydı b haber karanlığın.

Gecenin sonuna doğruydu, alıp başını gitti kadın.

Aklım bana teselli vermeye çalıştı, “Herşey boş” diyerek.

Öfkelendim ve şöyle dedim: “Üzerinde onun adının yazılı olduğu şu açılmamış mektup, ve kırmızı ipek kenarlıklarını o kadının elleriyle diktiği palmiye-yaprağından yelpaze, – onlar da mı gerçek değil?”

Günün sonunda dostum gelip bana şöyle dedi: “İyi olan herşey gerçektir, ve asla zail olmaz.”

“Nedenmiş?” dedim atakça, “İyi değildi de ondan mı şimdi dünya için yitiktir bu kişi?”

Huysuzlanıp da annesine zarar veren bir çocuk gibi, bir feveranla, içimdeki ve etrafımdaki, sığınabileceğim tüm yapıları yerlebir etmek istedim, ve bağırdım: “Hain dünya!”

Birdenbire bir ses yankılandı: “Nankör!..”

Başımı pencereden dışarı uzattım ve yıldızlı gecedeki serzenişe kulak kesildim: “Benim dayandığım hakikate olan tüm inancını bir defada içinden boşalttın sen, benim yokluğumun yavanlığında...”

Nehir gri akmaktadır, ve uçuşan kumlarla sersemlemiştir hava.

Bu sabah esrarlı bir tedirginlik hakim; kuşlar sessizken ve yuvaları rüzgarın şiddetinde sallanırken, bir başıma oturuyor ve soruyorum: “Nerede o kadın?”

Birbirimize o denli yakın, yanyana oturduğumuz günler uçtu gitti; şakalaşır ve gülüşürdük, ve beraber geçirdiğimiz vakitlerde dile getirilmeden kalırdı, aşkın yüceliğinin bizde uyandırdığı o huşu duygusu.

Ben küçülürdüm onun yanında, ve o anlatırdı da anlatırdı, havadan sudan konuşmalarla öldürürdük zamanı.

Bugün boş yere istemekteyim onun yine benim yanımda olmasını, yaklaşan fırtınanın kasvetinde, gelip ruhun ıssızlığında yerini almasını.

O kadının beni çağırdığı isim, bir yasemin çiçek açar gibi, aşkımızla geçen o onyedi seneyi kaplamıştı hep. Onun sesiyle, biraraya geliyordu, ışığın yaprakların arasında titreyip göz kırpmaları, yağmurlu gecedeki çimen kokusu, ve pekçok aylak günün son saatlerindeki buruk sessizlik.

Sadece tanrısal bir sonuç değildi o isme yanıt veren erkek; – işte kadın da yeniden yaratmıştı erkeği, kendisi için, o çabucak geçen onyedi sene boyunca.

Daha başka seneler de olacaktı olmasına, ama ne olduysa, erkek ile kadının o delidolu günleri toplanmaz oldu kadının çağırıldığı ismin bütünlüğü içinde. Dağılmış bir sürü gibi başıboş, yersiz yurtsuzlar artık.

Durup durup soruyorlar: “Bizi kim biraraya toplayacak?”

Buna bir yanıt bulamıyor, susup oturuyorum; ve onlar da dağılıp gidiyor ve giderken de “Bir çoban istiyoruz!...” diyorlar.

Aradıkları kimdir?

Tanımlıyorlar. – Ve sahipsiz akşam bulutları gibi, göğün karanlıklarındaki belirsiz yollara giriyorlar, kayıplara karışıyorlar, unutuluşa sürükleniyorlar.

Hissediyorum, zamansızca biten o aşkımızla geçen günler, geçmişin yoksul hatırasının yavanlıklarında gömülü kalmamış.

Anlamaya çalışıyorum, tüm hoş şeyleri ağırdan ağıra kaplayan toz örtüsünden uzakta, nerede saklı duruyorlar. Mırıldandığın bir nağmeyi duyabiliyorum yine, eski bir akşamdan; akşam ölüp gitmiş, ama geriye ölümsüz bir yankı bırakmış. Ve burada, güz öğlesinin ılık dinginliğinin göğsünde, senin sıkıntılı saatlerinin iççeğişlerini buluveriyorum, sanıp sarmalanmış.

İsteklerin, geçmişin arı kovanından gelip gönlüme üşüşüyorlar, hiç kımıldamadan oturup vızıldamalarına kulak veriyorum.

Karanlık sularda yıkandın. Bir kere daha giydin gelinliğini, ve bir kere daha ölümün kemerli kapısından geçerek geri dönüyorsun, bir kere daha tekrarlanıyor düğünümüz ruhumda.

Ne udun tellerine dokunan var, ne de davullar çalınıyor; ne bir kalabalık toplanmış, ne de kapının üzerinde bir çelenk asılı.

Senin dile gelmemiş sözlerin lambalarla aydınlanmamış bir ayinde benimkilerle buluşuyor.

Otlarla örtülü bir patikada yürüyordum, aniden arkamdan birinin seslendiğini duydum: “Beni tanımadın mı?”

Arkama döndüm, kadının yüzüne baktım. “Adını hatırlamıyorum” dedim.

“Ben senin gençliğinin o ilk gönül sızısıyım” dedi.

Gözleri, çiye havada hâlâ hissedilen bir sabah gibi bakıyordu.

Bir müddet sustum, sonra şöyle dedim: “Gözyaşlarının bütün o ağır yükü, üzerinden kalkmış gibi sanki...”.

Gölümsedi ve hiçbirsey söylemedi. Anlayabiliyordum ki, gözyaşlarının, gülümseyişin dilini konuşmayı öğrenmek için yeterince vakti olmuştu.

“Bana bir defasında”, diye fısıldadı, “sonsuzda dek bu kederle yaşayacağını söylemiştin hani.”

Yüzüm kızarıverdi, bir yanıt aradım: “Evet, lakin seneler geçti, ve ben unuttum.”

Sonra elini avuçlarımın arasına aldım ve şöyle söyledim: “Ama sen değişmişsin.”

“Bir zamanlar keder olan, şimdi huzurdur artık” diye yanıtladı.

Yaşamımız, geçilmemiş denizde yelken açıyor; bir deryadır ki o, dalgalar birbirini kovalar, ezeli bir saklambaç oyununda.

Değişimin dur-durak bilmeyen denizidir o, bir köpük kalabalığıdır besler, bir bulur bir kaybeder onları, göğün durgunluğuna karşı bir yaygaradır koparır.

Ey Aşk! Işığın ve karanlığın savaş-dansının bu sonu gelmez döngüsünün orta yerinde, senindir o yeşil ada; ormanın ürkek gölgeliklerini öper güneş, sessizliğe kur yapar kuş şakımaları orada.

29

AMA İLE VİNAYAKA

Savaş alanında gece: AMA babası VİNAYAKA ile karşılaşır.

• 109 •

-AMA-

Baba!

-VİNAYAKA-

Utanmaz sürtük, hl bana “Baba” mı diyorsun! Sen ki müslüman bir adamla evlenmekten ekinmedin!

-AMA-

Kocamı haince ldrm de olsanız, yine de babamsınız; ve ben sakınıyorum bir dulun gzyalarını dökmekten, size Tanrı’nın lanetini getirebilir diye. Mademki yılların ayrılığından sonra burada, bu sava meydanında karılatık, izin verin, önünüzde eğileyim ve helalleerek ayrılalım.

-VİNAYAKA-

Nereye gideceksin Ama? Senin kfir yuvanı kurduğun ağacı çoktan kökünden kestiler. Nereye sığınacaksın?

-AMA-

Oğlum var.

-VİNAYAKA-

Onu bırak! Kefareti kanla ödenmiş olan bir günahın meyvesiydi o, hâlâ dönüp şefkatle bakma ona! Nereye gideceğini düşün.

-AMA-

Bir babanın sevgisinden daha geniş açmış kapılarını bana ölüm!

-VİNAYAKA-

Hakikaten de ölüm günahları yutar, denizin çamurlu nehirleri yuttuğu gibi. Ama senin ölümün bu gece ve burada olmayacak. Utandırdığın sülalenden ve komşularından uzakta, ücra bir *Kutsal Şiva*¹ tapınağı bul kendine; günde üç defa yıkan *Mukaddes Ganj*' da, ve Tanrı'nın adını zikrederken, akşam ayininin son çanına kulak ver, – ki böylece belki ölüm yukarıdan sana merhametle bakmaya başlar, daha yaşları kurumamış gözlerle uykuya dalan çocuğunu seyreden bir baba gibi. Ko, seni nazikçe kendi büyük sessizliğine taşısın ölüm, nasıl ki *Ganj* düşen bir çiçeği sularında taşıyıp götürür, deniz için lâayık bir adak olabilene dek yıkayıp lekelerinden arındırarak.

(1) *Şiva*: Hint'in 3 büyük tanrısından biri. Vishnu, Brahma ve Şiva'dan oluşan Trimurti'de Brahma yaratıcı, Vishnu koruyucu, Şiva ise tahrip edici güçtür. Ancak Şiva'daki tahrip edicilik yapıcı bir anlamda tahrip ediciliktir; örneğin, Vedalar'da Şiva'nın, hakikati örten büyüklü güç (vehim) olan "Maya"yı yokedişi ve böylelikle hakikati görünür kılışından söz edilir. Şiva tapıcına (Şaivism) göre Şiva Vishnu'yu yaratmış, o da Brahma'yı yaratmış ve böylece yaratılış başlamıştır. Şiva, "Rudra" adıyla anıldığında her türlü kötüyü ve ıstırapı yokedendir. Dünyayı yok olmaktan kurtarmak için "halahala" zehirini içmiştir. Hem en yaşlıdır, hem en gençtir. Münzevilerin, çilekeşlerin efendisidir.

-AMA-

Peki ya oğlum – –

-VİNAYAKA-

Artık onu anmamamı söyledim sana. Kızını babanın kollarına bırak yeniden evlendim, Unutuş'un rahminden doğan körpe bir bebek gibi, ki senin ikinci annendir Unutuş.

-AMA-

Benim için dünya hayalete dönmüş. Söylediğin sözleri ben duyuyorum duymasına, ama kalbim duymuyor. Bırak beni Baba, bir başıma bırak beni! Sevginle sarıp kendine bağlamaya çalışma beni, çünkü o bağlarda hâlâ kocamın kanının kırmızısı var.

-VİNAYAKA-

Yazık! Kopup düşmüş hiçbir çiçek dalına geri dönmüyor. Seni, törelere uygun bir şekilde *Civaci* ile nişanlanmışken zorla kaçırıp götürən birine nasıl “kocam” diyebiliyorsun! O geceyi asla unutamıyorum. Düğünün yapılacağı salondaydık; heyecanımızın yerini endişeli bir bekleyiş almaya başlamıştı, yoktu damat ortalarda, eşref saati geçiyordu. Derken uzakta fenerlerin parlak ışığı belirdi, damat tarafı geliyordu havayı dalgalandırarak. Coşkuyla haykırdık, deniz kabuğundan borularını üfledi kadınlar. Bir tahtirevan alayı giriş yaptı avluya. Fakat biz “*Civaci* nerede?” diye sormaya kalmadan, silahlı adamlar fırtına gibi fırlayıverdi tahtirevanlarından, ve yakalayıp götürdüler seni, biz daha ne olduğunu anlayamamışken. Çok geçmemişti ki *Civaci* çıkageldi, yolunun kesildiğini ve *Bicapur*² Sarayı’ndan müslüman bir soylu tarafından alıkonulduğunu söyledi. O gece *Civaci* ve ben düğün için yakılmış ateşe el sürdük, ve bu zorbaya kanlı bir ölüm için and içtik. Uzun süren bekleyişimizden sonra, işte bu gece kutsal yeminimiz üzerimizden kalkmış bulunuyor; ve bu uğurda can vermiş olan *Civaci*’nin ruhu, şimdi hakkıyla seni gelini olarak görmek istiyor.

(2) *Bicapur*: *Vijapur*. Hindistan’ın *Gucarat* eyaletinde bir idari merkez. Özellikle, Türk kökenli *Adilşahlar* zamanında başkent olması sayesinde gelişerek sarayları, camileri ve türbeleriyle güzel bir şehir haline gelmiştir.

-AMA-

Baba, belki dediğın gibi bu olanlardan dolayı töremize leke sürölmüş olabilir, ama benim alnım ak; kendisine bir de çocuk verdiğım adamı sevdım ben. Sizden iki gizli mesaj aldığım geceyi hatırlıyorum, biri sendendi, biri annemden; seninki şöyle diyordu: “Bıçağı gönderiyorum sana, öldür o herifi!” Anneminkiyse: “Sana zehiri yolluyorum, iç ve yaşamına son ver!” Eğer onurum gerçekten lekelenmiş olsaydı, sizin bu çifte teklifinize o dakika uyardım ben de. Oysaki ben bedenimi, aşk öylesine izin verdikten sonra teslim ettim. Aşk! Kudretli Aşk! Arınmış aşk! Kanımızın müslüman kanına olan ırsî tepkisine üstün geldi.

[AMA'nın annesi RAMA gelir.]

-AMA-

Anacığım, seni bir daha göremeyeceğim diye düşünüyordum. Müsaade et, ayaklarının tozunu sileyim.

-RAMA-

Dokunma bana arınmamış ellerle!

-AMA-

Sen ne kadar arınmış isen ben de o kadar arınmışım.

-RAMA-

İffetini kime teslim ettin?

-AMA-

Kocama.

-RAMA-

Kocana? Bir müslüman erkek bir Brahman³ kadının kocası, öyle mi?

(3) *Brahman*: Hint kast sisteminde geleneksel bölünmeyle toplum katmanlara ayrılmıştır. Bu sistemde her bir sınıf kendi içerisinde kapalıdır. Hangi kastın üyesi olduğu doğuştan belirlenir, ve kastlar arası geçişler yoktur, kast değiştirmek ancak göç yoluyla olabilir. Başlıca dört kast vardır: Brahman'lar (ralip, eğitmen, hoca; tinsel olanlar); Kshatriya'lar (krallar, askerler, savaşçılar; yönetenler); Vaishya'lar (tüccar ve zanaatkarlar; burjuvazi); Sudra'lar (çiftçiler, köylüler, hizmetkârlar, bir takım "alt-tabaka" zanaatkârlar). Bir de tüm toplum yapısından dışlanmış, kast-dışı olan bir grup vardır, onlar da "el sürülmezler" olan Parya'lardır (veya Dalit'ler). Brahman sınıfı kast sisteminin en yüksek sınıfıdır. Ruhaniyeti ve dini temsil ederler. Tüm Brahman geleneğinde başlıca bilgi kaynağı Veda'lardır. Bunların insan eseri değil de, tanrısal ilham sonucu ortaya çıkmış hakikatler olduğu kabul edilir; bu yüzden Brahmanlar'ın bıyırık ve yönlendirmelerine harfiyen ıyırılması gerekir. Brahman'ın mizacında duyguların, duyuların, nefsin üzerinde hakimiyet; arınmışlık; sadelik; bilgi ve ilim üzerinde yoğunlaşma ve inanç vardır.

-AMA-

Horgörölmeýi haketmiyorum: Gururla söyleyebilirim ki, kocamı müslüman olduğu için asla hakîr görmedim. Eğer Cennet senin kendini kocana adamanı mükafatlandırıcaksay, aynı Cennet, senin kocasına iyi bir eş olmuş kızını da beklemektedir.

-RAMA-

Gerçekten iyi bir eş misin?

-AMA-

Evet.

-RAMA-

Gözünü kırpmadan ölüme gidebilir misin?

-AMA-

Gidebilirim.

-RAMA-

O halde cenaze ateşi yakılsın senin için! Bak, işte orada kocanın cansız bedeni yatıyor.

-AMA-

Civaci mi?

-RAMA-

Evet, *Civaci*. O senin evlenmek için sözlendiğın adamdı. Engele uğramış olan Evlilik Tanrısı çileden çıkarak kendini ölümün aç ateşlerine attı, ve yarım kalmış olan düğün şimdi tamamlanmalıdır.

-VINAYAKA-

Dinleme onu, çocuğum. Söylediğin gibi, oğluna geri dön, kederle gölgelenmiş yuvana. Ben görevimi en uç noktadaki zalim sona vardırarak tamamladım, ve şimdi senin yapabileceğin birşey kalmadı. – Sevgili karım, senin de yerinmen faydasızdır. Eğer ağacımızdan sökülüp kopan dal ölmüş olsaydı, onu ellerimle ateşe atardım. Ama o yeni bir toprağa canlı kökler salmış ve çiçekler ve meyveler veriyor. Sal onu gitsin, hiç hayıflanma, yanında mutlu olduğu insanların arasına dönsün ve onların adetlerine uyarak yaşasın. Gel, sevgili karım, artık bizim için vakit, tüm dünyevî bağlarımızı koparma ve yaşamımızın geri kalanını huzurlu bir hac tapınağına çekilip inzivada geçirme vaktidir.

-RAMA-

Ben hazırım: Fakat önce, yaşamımızın toprağından sürgün vermiş olan tüm günah ve ayıby ayaklarımızın altına alıp tozlar arasında çiğnememiz gerekir. Bir kızın adı kötüye çıkarsa, anasının da onuru lekelenir. Bu kara leke, bu gece, yanan hararetle cenaze ateşini beslemeli, ve kızımın küllerinden sadık bir gelinin kutlu anısı yükselmeli.

-AMA-

Anacığım, eğer zor kullanarak beni kocam olmayan biriyle ölümdе biraraya getirirsen, Ölümün Ebedi Efendisi'nin kutsallığına saygısızlık etmiş olursun ve lanetlenirsin.

-RAMA-

Askerler, ateşi yakın; kadının çevresini sarın!

-AMA-

Baba!

-VİNAYAKA-

Korkma! Ah yazık, çocuğum, demek bir gün seni annenden koruması için babandan yardım istemek zorunda da kalacaktın.

-AMA-

Baba!

-VİNAYAKA-

Gel bana, canım yavrum! Bu, insan elinden çıkma kanunlar hep beyhude şeyler, öyle ki sanki sıçrayıp cennetin buyruğunun kayasına çarpınca püskürüp zerre zerre dağılıyorlar. Oğlunu bana getir ve beraber yaşayalım, kızım. Bir babanın sevgisi, Tanrı'nın rahmeti gibidir: Yargılamak nedir bilmez, yağar da yağar tükenmeyen bir kaynaktan.

-RAMA-

Nereye gidecekmişsin? Gel buraya! – Askerler, efendiniz *Civaci*'ye olan bağlılığınızı yerine getirin! Bu son kutsal görevinizi tamamlayın!

-AMA-

Baba!

-VINAYAKA-

Askerler, salın onu! Benim kızım o.

-ASKERLER-

O bizim efendimizin dul kalmış karısıdır.

-VINAYAKA-

Onun kocası bir müslümandı, ama kendi yolunda inançlı biriydi.

-RAMA-

Askerler, bu ihtiyar adama müsaade vermeyin!

-AMA-

Sana boyun eğmeyeceğim, Anne! – Askerler, size boyun eğmeyeceğim! – Çünkü ben ölümün ve aşkın vadilerinden, geçersem de, özgürlüğüm uğruna geçerim!..

Bir ressam panayır yerinde resimlerini satıyordu. Kalabalığın arasında yanında hizmetkârlarıyla beraber valinin oğlu göründü. Vali bir zamanlar bu ressamın babasını bir olayda hileyle oyuna getirmişti, ve sonrasında adam onun derdiyle dünyadan göçüp gitmişti.

Valinin oğlu sergilenen resimlerin önünde bir müddet durdu ve incelediği resimlerden bir tanesini kendisi için beğendi. Ama ressam hemen bir bez fırlatarak o resmin üzerini örttü ve onu satmayacağını söyledi.

Bu olaydan sonra valinin oğlu hayalkırıklığını üzerinden bir türlü atamadı, içi içini yiyordu, öyle ki sonunda babası gidip resim için yüklü bir para teklif etmeye razı olmak zorunda kaldı. Ama ressam resmi satmayarak dükkanının duvarında asılı tutmaya devam etti. Ve geçip onun karşısında kaskatı bir yüzle somurarak otururken, kendi kendine hep mırıldandı: “İşte benim intikamım.”

Bu arada ressamın tanrısına eylediği perestişin aldığı biricik şekil, her sabah tanrısının bir tasvirini çıkarmak olmuştu.

Ve de asıl garip olan, artık bu resimlerin önceden yaptığı resimlere göre günden güne farklılaştığını hissetmesiydi.

Bu durum fena halde kafasını kurcalar oldu, ve uzun bir müddet buna boş yere bir açıklama aradı, – ta ki bir gün işini yaparken dehşet içinde irkilip ayağa fırlayana ve aradığı açıklamayı tam karşısında bulana dek: izdiği tasvirdeki tanrının gözleri tıpatıp valinin gözleriydi, ve aynen dudakları da öyleydi.

ileden çıkararak resmi parçaladı: “Nasıl olur? İntikamım ters tepti!”

Kumandan, sessiz ve öfke içindeki Kral'ın huzuruna geldi ve selam durarak şöyle dedi: "Köye cezası verilmiş bulunuyor; erkekleri perişan ettik, kadınlarsa evlerine kapanmış sızlanıyorlar, sesli ağlamaya, hatta ışıkları yakmaya bile korkarak."

Baş-rahip ayağa kalktı ve Kral'ı takdis ederek gür bir sesle hitap etti: "Tanrı'nın rahmeti her zaman sizinledir."

Soytarı bunu duyunca kahkahayı patlattı ve bütün meclis irkildi. Kral hiddetle kaşlarını çatı.

"Tahtın şerefi" diye söz aldı Vezir, "Kralımızın isabetli kararları ve Kadiri Mutlak Tanrı'nın ihsanı sayesinde yücelmiştir."

Daha da gür bir kahkaha attı Soytarı; ve Kral dişlerini sıkarak homurdandı: “Yakışksız bir cümbüş!”

“Sizin üzerinize pekçok nimetler yağdırmış Tanrı” diye konuştu Soytarı, “bana da bu kahkahayı ihsan etmiş işte.”

“Bu *ihsan* yaşamına malolacak” diye buyurdu Kral, kılıcının sapını kavradı sağ eliyle.

Ama Soytarı yine ayağa kalktı ve kahkahasından vazgeçmedi, ta ki kılıcın darbesiyle artık kahkaha atamayana dek.

Ve o an, hiç beklenmedik derin bir korkunun karaltısı kapladı meclisi: Kahkaha’nın, Tanrı’nın sükûtunun derinliğinde yankılanmaya devam ettiği duyuluyordu.

ANNENİN DUASI

Kauravalar¹'ın kör kralı Dhritarashtra²'nın ve Kraliçe Gandhari³'nin oğlu Prens Duryodhana⁴, kuzenleri olan Pandava Kralları'yla, krallık toprakları üzerine kumar oynadı ve oyunu hileyle kazandı.

(1) *Kauravalar-Pandavalar*: Epik Hint destanı Mahabharata'da anlatılan hikayenin tarafları. Pandavalar ve Kauravalar aslında bir atadan gelmektedir, ancak aralarında taht kavgası başlar. Kauravalar dendiğinde Hastinapura'nın Kralı Dhritarashtra ve Kraliçe Gandhari'nin oğulları anlaşılır. Bunlar beş kardeşlerdir, herbirinin ayrı bir mahareti vardır.

(2) *Dhritarashtra*: Mahabharata'da Hastinapura'nın kör kralı, Kauravalar'ın babası. Kendi veliahtını belirlerken elinde olmadan oğlu Duryodhana ve Pandavalar'ın en büyüğü Yudistra arasında çekişmeye sebep olur. Oğullarına olan bağlılığı dolayısıyla olayların akışına müdahale etmekte başarılı olamaz. Krallığın toprakları üzerine zar ile kumar oynanır, hileli bir zarla Kauravalar kazanır, Pandavalar sürgüne gider. Ancak olaylar bu kadarla kalmaz, sonunda büyük Kurukşetra Savaşı kopacaktır.

(3) *Gandhari*: Mahabharata'da Kral Dhritarashtra'nın karısı, Kauravalar'ın annesi. Kocası kör olduğu için, ona olan bağlılığını göstererek kendi gözlerini bağlar ve kendine görme zevkini yasak eder. Kauravalar Mahabharata'da hain ve zalim olarak resmedilmişse de, anneleri Gandhari'de ahlaki değerler ağır basar, oğullarına sürekli adetlere bağlı kalmalarını ve Pandavalar'la barış yapmalarını söyleyen bir kraliçedir.

(4) *Duryodhana*: Kral Dhritarashtra ve Kraliçe Gandhari'nin oğlu, Kauravalar'ın en büyüğü. Yudistra ile taht mücadelesine girer, Kauravalar ile Pandavalar birbirine rakip olur. Pandavalar her zaman daha yüksek ahlâki değerleri temsil ederken, Duryodhana inatçı, sinsî, lüslü, acımasız, kibirli ve düzenbazdır, şeytanî özellikleri ağır basar. Duryodhana Pandavalar'ı saf dışı bırakmak ve öldürmek için türlü türlü planlar yapar. Yudistra ile Kauravalar bölünmüş krallığın tamamını elde etmek üzere bir zar oyunu oynarlar, hileyle Duryodhana kazanır; ve Yudistra on üç sene sürecek bir sürgüne gitmek zorunda kalır. Bu sürgün dönemi sırasında Duryodhana kendini "cihan imparatoru" ilan eder. Sürgün döneminin sonunda Yudistra geri döndüğünde Duryodhana ona toprakların geri vermesi reddeder ve savaş kaçınılmaz olur. Büyük Kurukşetra Savaşı kopar.

-DHRİTARASHTRA-
İstediğini elde ettin.

-DURYODHANA-
Başardım!

-DHRİTARASHTRA-
Mutlu musun?

-DURYODHANA-
Zafer benim.

-DHRİTARASHTRA-

Soruyorum o halde, krallığın tümünü ele geçirmekle ne gibi bir mutluluk elde ettin?

-DURYODHANA-

Efendimiz, bir Kshatriya⁵ mutluluğa değil zafere susamıştır; kendindeki, fokur fokur kaynayan haset duygusunu sıkıp ezince çıkan o kızıl şaraba susamıştır. Sefil bir mutluluğumuz vardı önceden, küzenlerimizin dostane hakimiyeti altında bir kenarda sakin bir yaşam sürerken, – tıpkı ayın yüzeyinde öylecene duran lekeler gibi. O zamanlar Pandavalar dünyanın tüm zenginliğini kendileri için sömürürken bize lütfedip akrabalık hatırına az bir pay ayırıyorlardı. Şimdi ki mağlubiyet onların olmuştur ve sürgün edilmeyi beklemektedirler, ben mutludan da öte, zafer sarhoşuyum.

(5) Kshatriya: Kast sisteminde, krallar ve savaşçılardan oluşan askeri ve hükümdar sınıf. Kral'dan köy reisine, komutandan ere kadar uzanan hiyerarşideki herkes kshatriya'dır. Bunlar "darma"nın koruyucuları oldukları gibi, tebaa'nın da koruyucularıdır. Adalet, onur, cesaret ve sadakati herşeyin üzerinde tutmaları beklenir. Yönetmek onlar için bir ödevdir, bu bakımdan Brahmanlar'ın bir yerde "sağ kolları"dırlar.

-DHRİTARASHTRA-

Seni alçak! Pandavalar'ın ve Kauravalar'ın *bir* atadan geldiğini unutuyorsun.

-DURYODHANA-

Bu gerçeği aklımdan çıkarabilmek o denli zor olduğundandır ki aramızdaki eşitsizlik, için için kemirdi durdu beni hep. Geceyarısıyken ay asla kuskanmaz gün-ortası güneşini. Ama tek bir ufku bu iki gök küresinin paylaşma mücadelesi sonsuza dek de süremez. Çok şükür artık ki, mücadele sona ermiş bulunuyor, ve nihayet tekbaşinalığımızın zaferini kutlayabiliriz.

-DHRİTARASHTRA-

Ah şu aşağılık haset duygusu!

-DURYODHANA-

Haset hiç de aşağılık değildir – büyüklüğün özünde vardır o. Çimenler kalabalık bir kardeşlik içinde büyür ve çoğalırlar, ama dev ağaçlar öyle değil. Yıldızlar kümeler halinde yaşarlar, güneş ve ay ise kendi ihtişamları içinde birbaşınadırlar. Pandavalar'ın solgun ay'ı ormanın karaltılarının ardında batmakta, Kauravalar'ın güneşi ise yeni yükseliyor, doluruyor göğü ışıklarıyla.

-DHRİTARASHTRA-

Ama doğruluk kaybetti bunda.

-DURYODHANA-

Hükümdarların doğruları pek başkadır halkın gözünde doğru olanlardan. Halkın gelişmesi ve refah içinde yaşaması denklerin yoldaşlığına dayanır; bir kral içinse, *denk* olan düşmandır. Önde ise engel, geride ise tehdit demektir denk. Bir kralın hükmünde kardeşlerin veya arkadaşların yeri yoktur; devletin tek bir sarsılmaz esası vardır, o da zafer, üstün gelmedir.

-DHRİTARASHTRA-

Kumarda hile ile kazanılmış olanı zafer olarak adlandırmayı reddediyorum ben.

-DURYODHANA-

Bir adam bir kaplan ile eşit koşullarda, yani diş ile, pençe ile, tırnak ile çarpışmayı reddetmekten utanç duyacak değildir. Bizim silahlarımız başarılı olmak için uygundur, intihar etmek için değil. Baba, ben netice ile iftihar ediyorum, ve bu neticeye ulaşmak için kullandığım yollardan pişmanlık duymayı da kendimden aşağı görüyorum.

-DHRİTARASHTRA-

Peki ya adalet – –

-DURYODHANA-

Adaleti düşleyenler sadece ahmaklardır – başarı ise onların olmaz. Yönetmek için yaratılmış olanlar sadece güce bel bağlarlar: acımak nedir bilmeyen ve tereddütle topallayan.

-DHRİTARASHTRA-

Senin bu sözüm ona başarın, sana gürültülü ve öfkeli bir kınama tufanı getirecek.

-DURYODHANA-

İnsanların, Duryodhana'nın kral olduğunu ve kendisini kötülemeye kalkanları ayağının altında ezecek bir kudreti olduğunu öğrenmeleri şaşılacak kadar kısa zaman alacak.

-DHRİTARASHTRA-

İftiranın ölümü, ağızdan ağıza dolaşırken kendiliğinden tavsayarak olur. Onu kalplere yürütmeyesin, orada güçlenir.

-DURYODHANA-

Sözlerle açığa vurulmayan kötüler bir kralın saygınlığına leke süremez, zararsızdırlar. Eğer sevgi ise bizden esirgenen, bunun üzerinde durmam bile; ama saygısızlığa tahammülüm yok. Sevmek veya sevmemek tamamen kişinin kendi iradesidir, ve en fakirin fakiri bir böyle bir eliaçıklığın tadını çıkarabilir. Bırakalım onu evcil kedilerine, sadık köpeklerine ve sevgili kuzenlerimiz Pandavalar'a saçıp savursunlar. İmrenmem onlara. Benim tahtım için istediğim vergi, korkudur. Baba, senin, oğullarını kötüleyenlere kulak vermen fazla gevşek bir tutum olmuyor mu? Ama eğer hâlâ niyetin varsa bu sofı dostlarının ciyak ciyak suçlamalarla cümbüş yaratmalarına göz yummaya, bu tümünden oğullarının zararına bir tutumdur; o halde boşuna durmayalım, biz de krallığı kuzenlerimize geri verelim, karşılığında sürgünü alalım ve çorak taşraya geri dönelim, değil mi ki orada sevgili dostlarımız sürüşüne bereket?

-DHRİTARASHTRA-

Sofu dostlarımın uyarıları benim oğullarıma olan sevgimi gerçekten de azaltabilseydi, o zaman kurtulurduk işte. Ama benim ellerim de battı senin namertliğinin batağına ve doğruluk hissim köreldi. Sizin uğrunuza hanedanımızın kadim ormanını ateşe verdim, ihmalkarlığım ile – işte böyle de dehşetlidir benim size olan sevgim. Göğüs göğüse tutunmuşuz biz, bir göktaş çifti gibi, şuursuzca yol alıyoruz parçalanışa doğru. Şu durumda benim sevgimden şüphe duyma; ve bana sıkı sıkı tutunmaya devam et, – ta ki yokoluşun eşiğine varalım. Zafer davullarını gümbürdet, bayrağını göğe kaldır. İblis bayram ederken bu çılgın hengâmede, kardeşler ve arkadaşlar dağılıp gidecekler, sonunda lanetlenmiş bir baba, lanetlenmiş bir oğul ve Tanrı'nın gazabından başka birşey kalmayacak.

[İçeri bir muhafız girer]

Efendimiz, Kraliçe Gandhari huzurunuza çıkmak için müsaade istiyor.

-DHRİTARASHTRA-

Bekliyorum kendisini.

-DURYODHANA-

Müsaadenle, ayrılıyorum. [Çıkar.]

-DHRİTARASHTRA-

Uç git! Annenin varlığının hararetine dayanamayacaksın tabii.

[Duryodhana'nın annesi Kraliçe Gandhari girer.]

-GANDHARİ-

Ayağınıza kadar geldim, bir ihsanda bulunmanızı dileyeceğim.

-DHRİTARASHTRA-

Söyleyin lütfen, dileğiniz yerine gelecektir.

-GANDHARİ-

Onu reddetmemizin zamanı geldi.

-DHRİTARASHTRA-

Kimi, kraliçem?

-GANDHARİ-

Duryodhana!

-DHRİTARASHTRA-
Oğlumuz Duryodhana mı?

-GANDHARİ-
Evet!

-DHRİTARASHTRA-
Bu ne fena bir ihsan dileği böyle, siz ki onun annesisiniz!

-GANDHARİ-
Kauravalar'ın ataları, ki cennettedir onlar, bu yakarışında bana katılmaktadırlar.

-DHRİTARASHTRA-
İlahî Adalet, kanunlarına karşı gelmiş olanı cezalandıracaktır. Bense suçlunun baba-sıyım.

-GANDHARİ-
Ben annesi değil miyim? Çırpınan bir yürekle üzerine titremedim mi sanki onun?
Evet, Duryodhana haktanımazın biri, dileğim onu reddetmenizdir.

-DHRİTARASHTRA-

Bundan bize kalan ne olacak?

-GANDHARİ-

Tanrı'nın inayeti.

-DHRİTARASHTRA-

Peki bu bize ne getirecek?

-GANDHARİ-

Yeni buhranlardan kaçış yok. – Bir yanda oğlumuzun varlığından duyacağımız memnuniyet ve yeni krallığın gururu, öte yanda hatalı olanı bizzat yapmış veya yapılmasına göz yummuş olduğumuzu bilmenin vereceği utanç: Çift taraflı bir kanca gibi, saplandığı sinemizi yırtıp yaracak bu. Pandavalar feragat ettikleri toprakları tekrar kabul etmeyecek kadar gururludurlar. O yüzden bizim için sadece şu münasip olur ki, başımıza bir başka büyük dert saralım ve bu haketmediğimiz ganimeti, bize verdiği sızıdan öylece yoksun bırakalım.

-DHRİTARASHTRA-

Kraliçem, zaten çoktan paramparça olmuş yüreğimi yeni acılara maruz bırakıyorsunuz.

-GANDHARİ-

Efendimiz, oğlumuza verilecek ceza ondan çok bize verilmiş olacak. Bir yargıç vereceği cezanın nasıl bir azaba karşılık geleceğini sezebilecek duyarlılığı yitirmişse, artık hükme varma yetisini de yitirir. Ve eğer sen sırf acıdan kaçınmak için oğlunu esirgersen, bu durumda geçmişte cezalandırılmasına senin hüküm verdiğin tüm o suçlular da Tanrı'nın huzurunda ödeşme isteyeceklerdir, – – onların da babaları yok muydu?

-DHRİTARASHTRA-

Bu kadarı yeter kraliçem, sana yalvarıyorum. Oğlumuz Tanrı tarafından terk edilmiş; bu yüzden terk edemem ben onu. Benim elimde değil artık onu kurtarmak, ve bundan dolayı beni bir tek, onun suçuna ortak olmak ve onun yazgısı olan mahvoluşuna giden yola onunla beraber ayak basmak teselli edebilir. Olan olmuş artık; ko, olacak olan da olsun!

[Çıkar.]

-GANDHARİ-

Sakin ol yüreğim, ve herşeyi sabırla Tanrı'nın takdirine bırak. Ağır ağır geride kalacak belleksiz gece, ve hesaplaşma sabahıdır gelen, seslerini duyuyorum güröldeyen savaş arabalarının. Kadın! Eğilip yerlere kapan, tozlara sür yüzünü! Ve kalbini tekerleklerin altına atarak kurban et! Karanlık kaplayıp örtecek gökleri, kefene saracak; toprak sarsılacak, fer-yatlar havayı yırtıp parçalayacak; ve sonra da o sessiz ve zalim akıbet gelecek: O korkunç sükûnet, o büyük unutuş, ve düşmanlığın o dehşetli yokoluşu – – ölümün alevlerinden yükselecek o en yüce felâh...

Azıtmışçasına yırtıp yolup parça parça ediyorlar, dua edilen çağlarda dünyanın en parlak ümidinin hoşgelişi adına dokunmuş olan halıyı.

Aşk için yapılan büyük hazırlıklar bir paçavra yığını halinde duruyor, ve divane olmuş kalabalığa Tanrılarının gelecek olduğunu hatırlatan birşey kalmamış harap olmuş mih-rapta. Öyle görünüyor ki, tutkunun bir öfkeli taşkınlığıyla ateşlere verip kora kömüre döndürmüşler kendi geleceklerini, ve de onunla beraber, kendi çiçek açma mevsimlerini.

Havada kaba bir haykırış var, kulak tırmalıyor: “Zafer gaddar olanın!” Çocuklar ihtiyarlamış ve bezgin görünüyorlar; kendi aralarında fısıldadıkları, zamanın olduğu yerde dönüp durduğu ama asla ilerlemediği; tek bildiğimiz koşmak ve koşmaktır diyorlar, ama erişeceğimiz birşey yok; yaratışın, kör bir adamın el yordamıyla yoklamaları gibi birşey olduğuna inanıyorlar.

Kendi kendime konuştum: “Bırak şarkını mırıldanmayı. Şarkı, gelecek olan içindir; sonu gelmeksizin mücadele vermekse olan şeyler için.”

Yol her zamanki yerinde uzanıp gidiyor, kulağını yere yapıştırıp ayak seslerine dikkat kesilmiş biri gibi olduğu yerde duruyor. Beklenen konuğa dair hiçbir işaret yok ufukta, yolun öbür ucundaki evden hiçbir iz yok.

“Beni tozlara at, ayağının altında ez, çiğne” dedi udum.

Yolun kenarındaki toza çevirdim gözlerimi. Dikenlikler arasında küçük bir çiçek! Ve haykırdım: “Dünyanın umudu yaşıyor!”

Ufkun üzerinde bükülüp toprağa doğru eğildi gökyüzü, fısıldamak için; ve bir beklenti havası susturdu dört bir yanı. Gördüm, kulakların işitemeyeceği bir müziğin temposuna uydurdu el çırpışlarını palmiye yaprakları; ve gördüm, mehtap gölün pırıltılı sessizliğiyle bakışmaktaydı.

“Hiçbir şeyden korkma!” dedi bana yol. Ve udum da konuştu: “Hadi, bana şarkılarını ödünç ver!..”

BAUL¹ ŞARKILARI

I

Bu, aşk oyunuyla biraraya gelme iştıyakı, sevgilim, sadece benim değil senindir de.

Dudakların gülümseyebilir, kavalın şarkı söyleyebilir, ama sadece benim aşkımin zeki sayesinde. Bu yüzdendir ki, sen de benim gibi ısrarcı ve sabırsızsın.

(1) *Baul'lar*: Bangladeş'te ve Hindistan'ın Batı Bengal eyaletinde yaşayan gezgin mistik ozanlar. "Baul"un kelime anlamı "ilahi ilhamla kendinden geçerek aklını yitirmiş olan", veya "şevkle ve hevesle dolu olan"dır. Baul'lar aslında hem dinî bir tarikattırlar, hem de bir ifade aracı olarak müziği kullanan ozanlardırlar. Kendilerine has giyim kuşanları ve müzik aletleri vardır. Kalender bir yaşam sürerler, geçimlerini sadaka ile sağlarlar. Baul müziği ilahî aşkı sade ve gündelik ifadelerle serbest bir şekilde anlatır. Bengal kültüründeki etkileri bugün de önemli derecededir. Baul'lar, Rabindranath Tagore'u da hem şiir hem de müzik anlamında derin bir şekilde etkilemiştir.

II

İşte, yolun burasında oturup kalacağım, isteme benden devam etmemi.

Eğer aşkın bensiz de tam olabiliyorsa, vazgeçeyim her dem seni aramaktan.

Senin suretinin bir nişanını görebilmek için dilenircesine yalvarmayı reddediyorum, eğer benim varlığıma ihtiyacın kalmadıysa.

Pazar yerinin tozu dumanı ve gün-ortasının keskin ışıǵı gözlerimi kör ediyor; bekliyorum olduğum yerde, içimde bir umut, sevdiceğim, belki yüreğin beni bulmaya yollar seni.

III

Senin soluğunla ben kendimden taşıp neşenin ve hüznün capcanlı ezgileri halinde akın ediyorum.

Sabahları ve akşamları, yaz mevsimi ve yağmur zamanlarında, kendimi müziğe uydu-
ruyorum.

Tut ki herşeyime mâl olarak uçup gidiyor müzik, yine de kederlenmem, melodideki
ahengi öylesine aziz tutarım ben.

IV

Gönlüm O'nun çalıp durduğu bir kavaldır. Eğer bir gün başkasının ellerine düşecek olursa o kaval, hemen fırlatıp atsın onu uzaklara.

Sevgilim bu kavalı öylesine aziz tutar... Eğer ki bugün yabancı bir nefes üflemişse ona ve garip sesler çıkarmışsa, hemen kırıp parçalasın onu ve tozların arasına saçsın.

V

Aşkta gaye ne hazzdır ne acı, sadece aşkın kendisidir.

Nasıl ki özgür aşk bir arada tutarsa, ayırım ortadan kaldırır bu birliğı, çünkü birleş-tirendir aşk.

Bir ateş diğeriini yakar gibi, yine aşkla alevlenir aşk, – ilk alev nereden gelir peki?

Senin benliğinde ıstırab sınırının hemen aşağısında oynaşıp sıcıyor o.

Sonra, ne zaman ki alev alev oluyor gizli ateş, o zaman bir oluyor iç ve dış, ve kül oluyor aradaki tüm sınırlar, engeller.

Ko, ıstırabın koyu kızılığı hararetle parlasın, boşansın gönülden ve karanlığı geri püskürtsün, – neden korkacakmışsın?

Şair konuşuyor: “Aşk kim elde edebilir bedelini ödmeden? Eğer siz kendinizi *vermeyi* bilmezseniz, bütün dünya da size karşı hasis olur.”

VI

Gözler tekbaşlarına sadece toz toprak görebilirler, ama kalple olunca hissederler, ve saf neşeyi bilirler.

Neşe dört bir yanda türlü biçimlerde fışkırıp çiçek çiçek olmuş, fakat onları örüp çelenk yapacak ipliği nerede senin gönlünün?

Sahibimin kavalının nağmeleri herşeyin içinden üfleyip geçerken, beni, her nerede olursa olsun konakladığım tüm meskenlerden dışarı sürüyorlar; ve ben de kulak verdiğim sürece biliyorum ki attığım her adımı sahibimin meskeni içinde atmaktayım.

O, denizdir; ve deniz olduğu içindir ki, denize kavuşan ırmak, ve kıyıdaki iskelenin ta kendisidir de.

VII

Garip huyları vardır benim konuğumun.

Hazırlıksız olduğum zamanlarda gelir hep, ama onu nasıl reddedeyim?

Lambanın ışığını yakarım ve bütün bir gece boyunca yolu gözlerim, ortalarda görünmez. Ve sonra, ne zaman ki lamba söner ve odam tamtakırdır, gelip yerini ister. Ama onu dışarıda bekletme şansım var mı?

Dostlarla işretteyimdir, eğlencenin ortasında aniden masadan kalkayım derim, ne göreyim: Yanımdan kederli bir edayla o geçip gidiyor. Anlarım ki tüm eğlencem nafileymiş.

Pekçok defalar kalbim sızlarken onun gözlerinde bir gülümseme görmüş ve hüznümün sahici olmadığını anlamışımdır.

Yine de asla şikayet etmem, huyunu anlayamıyorsam onun.

VIII

Ben kayığım, sen hem denizsin hem de kayıkçı.

Karaya asla varmadan da, benim batıp gitmeme göz yumsan da, ne diye ahmaklık edip telaşa düşeyim?

Ne yani, daha mı büyük bir mükafattır kıyıya varmak, seninle beraber kaybolup gitmekten?

Eğer ki sen söyledikleri gibi tümünden *liman* isen, deniz ne oluyor şu durumda?

Varsın kabarsın sular, dalgalarla alabora olayım, itiraz etmem buna.

Her nerede ve her ne biçimde suret bulursan, ben orayı mesken tutarım.

Dilersen esirge beni, dilersen al canımı, yeter ki beni yad ellere terketme.

IX

Ha gayret tomurcuk, ha gayret, açılıp saçıl gönlündekilerle, ha gayret.

Baharın ruhu yakalayıp sarmış işte tüm benliğini, artık tomurcuk olarak kalabilir misin?

FIRARI

III

1

Gel, yeryüzünün pervasız sevdalısı, ey ilkbahar, gel! Ormanı nefes nefese bırak, gönlündekini söyleyebilmek için can atсын, gel!

Tedirginlik rüzgarları halinde gel, çiçeklerin tomurcuklara sığmayarak ve körpe yaprakları itip kakarak açılacakları gölgeliklerden geç!

Işıklı bir isyan gibi patlak ver ansızın, yarıp geç tetik duran gecenin uyku orucunu; gölün dilsiz karanlığından boşan; toprağın altındaki zindandan akın et, mahpus tohumlara özgürlük müjdeleyerek gel!

Şimşeğin kahrkahası gibi, fırtınanın nidâsı gibi gel, birdenbire dal hummalı kentin içine, ve tıkanıp kalmış kelâmı azat et, şüursuz çabayı kurtar! Gel ve takviyesi ol zayıflamış kavgamızın: Ölüme üstün gel!

2

Bu manzarayı ben pekçok defa seyrettim, Mart ayında, hardal çiçeklerinin o en güzel zamanında: Suyun tembel çizgisi, ötedeki kumsalın kurşuni rengi, ve nehir boyundaki, komşu tarlaların kardeşliğini köyün kalbine taşıyan o kıvrımlı patika.

Rüzgarın avare ıslığını ve geçip giden bir kayığın kürek seslerini dizelerimde hapsetmek istedim.

Hayran oldum, önümde uzanan muhteşem dünyanın tevazuuna: Ebedî Yabancı'nın nasıl da tatlı ve tanıdık bir uyumla beni bulduğuna, kalbimi doldurduğuna.

3

Bir geçit gemisi işler durur, bir o yana bir bu yana, nehrin iki yakasındaki karşılıklı iki köy arasında.

Nehir ne geniştir ne de derin. Yolun zerindeki basit bir fâsıladır o; kendi sade varlığıyla günlük yaşamın küçük serüvenlerinin değerini tümden yükseltir, – tıpkı şarkının bir yerinde kelimelerin sustuğu mziğinse neşeyle akmaya devam ettiği bir ara, tüm şarkıya değer katar gibi.

Zenginliğin kuleleri yükselir yükselir, ve sonra kp yerlebir oluverir; bu kylerse geveze nehrin iki yakasından birbirini selamlarlar; ve geçit gemisi onlar arasında işler durur: ağlardan çağlara, ekin zamanından hasat zamanına, nehir akar gider.

Akşam olup da çoban sığır sürüleriyle geri döndükten sonra, köyün insanları kulübelerin önündeki çimenlerde toplanıp oturuyorlar: Senin onlarla beraber olduğunu kalplerinde hissetmek üzere, ve sana saf bir hisle taktıkları o ismi şarkılarında tekrarlayıp durmak üzere.

Kralların görkemli taçları gökte kayan yıldızlar gibi parıldayıp yokoladursun, senin *ismin* köyün kulübelerinin üzerindeki durgun gecede yükseliyor, isimleri bir gün unutulup gidecek olan alelâde insanların sevdalı gönüllerinden doğarak.

Ey uçsuz bucaksız toprak! Kaç defa kendimi tüm benliğimle sana vermek, ve göğün aşağıya göz kırpan mavisine yanıt veren bir alâmet olarak sancağını havaya doğru kaldırmış herbir yeşil çimen ve yaprağın talihine ortak olabilmek için yanıp tutuştum, kaç defa!

Ben daha bu dünyaya gelişimden çağlar evvelinde sana ait olduğumu hissedebiliyorum. Bu yüzdendir ki, güz güneşi olgun pirinç başakları üzerinde titrek bir ışıkla parıldadığı zaman, bir maziye hatırlar gibi oluyorum ki, aklım o zamanlar heryerdeymiş. Ve bu yüzden, sislerin ötesindeki o ulaşılmaz uzaklıktaki maziden oyun arkadaşlarımla bağırışlarına benzeyen yankılar bile duyar gibi oluyorum.

Akşam saatlerinde, köyün kulübelerinden tüten dumanlardan daha yükseklerdeki mehtabın altında sürüler çayırın patikalarında tozlar kaldırarak ağıllarına dönerken, ben, varoluşun ilk sabahıyla beraber ortaya çıkmış alabildiğine büyük bir ayrılığın hüznünü yaşıyorum.

Yoğun geçen günün kaygılarıyla kafamın içi hâlâ arı kovanı gibi; otururken farkına bile varmamışım, alacakaranlığın yerini gece karanlığına bırakışının. Ufuktaki son ışığın izi eriyip koyu karanlığa karıştı bir anda ve oradan bir parmak olup uzandı, d rtt  beni adeta.

Başımı kaldırdığımda, hayranlıkla dolu bir çocuğun yüzü gibi geniş bir dolunayın bakışı yakaladı bakışımı. Uzun zaman ayıramadım gözlerimi ondan, bu arada sanki biri gizlice bir aşk mektubu salıverdi aralık pencere­den içeri.

O andan beridir kendini parçalıyor kalbim, mektuba bir yanıt yazabilmek için: Öyle bir yanıt ki, muhakkak, gece karanlığında varlığını görünmeden belli eden çiçekler gibi hoş kokulu, gece kraliçesinin burçları sarsan buyruğu gibi muhteşem olsun.

Bebegın dünyasında, ağaçlar yapraklarıyla ona el sallıyorlar, bir eyler mırıldanıyorlar hışıldamalarıyla, bir kadim dildedir ki bu anlam çağının çok  ncelerinden kalma. Kendisiyle aynı yaşta görüyor mehtabı da: Gecede yapayalnız bir bebek o.

İhtiyarın dünyasında,   ekler, öylesi onların vazifesiymi  esine utanıp kızarıyorlar, kendileri uydurup inandıkları peri masallarına; ve kırılmış ta  bebekler itiraf ediyorlar, kilden yapılmış olduklarını.

Ey dünya! Ben çocukken, sen komşunun küçük kıızıydın, sevgi dolu utangaç bir yabancıydın benim için.

Sonra, büyüdükçe daha bir cüretli oldun ve bahçe çitinin öbür tarafından benimle konuşmaya, bana oyuncaklar, çiçekler ve deniz kabukları sunmaya başladın.

Mevsimler geçti, tatlıdilliliğinle beni işimden alıkoyar oldun: Akşam olurken, alacakaranlığın diyarına; veya gün-ortası tenhâlığında, bahçenin yabanî otlarla örtülü bir köşesine kaçamaklar yapardık, sen ve ben.

Uzun uzun hikayeler anlatırdın bana; geçmiş zamanlara dair: Şimdiki zaman adeta yanıp tutuşurdu, o eski zamanlarla buluşup an'ın içindeki mahpusluğundan kurtulmak için.

Bulutlar sıklaşıp kaplıyor göğü, sabah aydınlığı yağmurlu gecenin alnına dökülmüş perişan bir perçem gibi kalıncaya dek.

Küçük bir kız oturuyor penceresinde, öyle bir duruşu var, adeta dinmiş bir fırtınanın büyük kapısındaki durgun gökkuşağına benziyor.

O kız komşumdur benim, – dünyaya gelişi, tıpkı isyankar kahkahası gibiydi bir ilahın. Kızgın annesi onun için iflah olmaz diyor; babası gülümsüyor ve çılgının teki diyor ona.

Devasa kayaların üzerinden sekip atlayarak giden, dizginlerinden boşanmış bir çağlayan benziyor o; inatçı rüzgarda bambunun en tepedeki hışırdayan yapraklarına benziyor o.

Penceresinde duruyor ve gökleri seyrediyor.

Kızkardeşi gelip “Annemiz seni çağırıyor” diyor, o omuz silkiyor.

Küçük erkek kardeşi geliyor elinde oyuncak gemisiyle, kolundan çekiştiriyor onu, beraber oyun oynamak istiyor; hayır diyerek kurtarıyor kolunu bir hışımla kardeşinin elinden. Oğlan mızızlanıp ısrar edince, kıcına bir de tokat vuruyor bu kez onun.

Rüzgarın ve suyun sesiydi, dünyanın yaradılışının başlangıcında duyulan ilk ulu ses.

Doğa’nın bu kadim çığlığı, onun yabanî çağrısıydı doğacak olan yaşama; bu kızın gönlüne ulaştı mânâ, ve işte, cezbeye kapılmış, sürüklenerek çıkartılıyor zamanımızı çevreleyen çitin dışarısına, öteye, uzaklara: Orada duruyor işte, herşeyiyle sonsuzluğun olmuş!

Yalıçapkını tünemiş duruyor boş bir teknenin pruvasında. Nehrin sığ kıyısında uzanıp gömülmüş sakın bir bizon, çamurun serinliğinin tadını çıkarırken mest olmuş, geniş getirirken gözleri yarı kapalı.

Köyün başıboş köpeğinin havlamalarının rahatsız edemediği inek, suyun kıyısında otlamakta. Peşinden zıp zıp bir *salık*¹ sürüsü geliyor, pervane böceklerini avlayarak.

(1) Salık Kuşu: Bkz. yukarıda aynı adlı madde. (Fırarî I, 19).

Oturduğum yer bir *demirhindi*² korusudur, dilsiz yaşamın çıkardığı sesler burada toplanıyor: Sığır böğürmeleri, serçe ötüşleri, havadaki çaylağın keskin çığlığı, çekirge cııldamaları, taklacı balığın sudaki şııırtısı.

Önümde bir kapı aralanıyor, içeriyi görmeye çalışıyorum: Yaşam daha ilk zamanlarındaki bir bebek, burası da onun odası; onu kucığında tutan annesi Dünya, göğsüne tutunmuş olan bu kıpırtılı canlılığın heyecanı ile ilk defa ürperiyor.

(2) *Demirhindi*: *Tamarind*. Baklagillerden, meyvesiyle şerbet yapılan bir sıcak iklim bitkisi. Boyu 20-25 metreye varan güzel görünümlü bir ağaçtır; kırmızı veya sarı renkli çiçekleri salkım salkım olur.

Adeta ışıl ışıl bir geceyarısı gibi sessiz sakindi, köy yerinde öğle saatleri. Tatil gün-
lerimin sonu gelmişti.

Dört yaşındaki küçük kızım gün boyu ben nereye gitsem peşimden gelmiş, bir odadan
diğerine, yaptığım hazırlıkları endişeli bir dikkatle seyretmişti. Sonunda bitkin düştü,
çöktü, kapının eşiğinde garip bir suskuyla oturup kaldı. Kendi kendine homurdanıyor
gibiidi: “Baba gitmesin.”

Vakit yemek vaktiydi, uykusu ağır bastığı sırada; ama annesi unutmuştu onu, ve
çocuk fazlasıyla keyifsizdi.

Veda etme zamanı gelip de ona kollarımı uzattığımda, hiç kıpırdamadı, sadece bana
üzgün üzgün bakarak: “Baba, ne olur gitme...” dedi.

Nasıl hoşuma gitmesindi bu: Küçük kızım elinde şu birkaç kelimedenden başkası yokken,
zorunluluğun devasa dünyasına meydan okuma cesaretini kendinde bulabiliyordu: “Baba,
ne olur gitme...”

Gel, bugün felekten bir gün çal, oğlum; masmavi bir gök var ve aşağısında çıplak bir tarla, kızıl boyalı zahire ambarı var ve yaşlı demirhindinin altında derme çatma bir mabet.

Benim avare dakikalarım, seninkilerin varlığında varlık bulmadıkça anlam kazanamaz; senin gözlerinin dansında bir ışık, senin gürültülü bağrıışlarında bir müzik yakalamalıyım.

Güzün sana getirdiği, eksiksiz bir tatil günü serbestliğidir; bana getirdiği ise, işimle meşgul olabilmenin imkansızlığı: Çünkü, bak işte! odama dalıp duruyorsun sen...

Evet, benim aylaklığım sevgiye tanınmış sonsuz bir serbestlik demektir: Bana rahat vermemesi için.

Akşam üzeriydi; küçük kızım pencerenin altından arkadaşlarının seslendiğini duydu.

Ürkekçe loş merdivenlerden aşağı inmeye başladı, elinde tuttuğu lambanın alevini sırtındaki harmanîyi gererek koruyordu esintiden.

Yıldızlarla ıslıl ıslıl olmuş Mart gecesinde evin terasında oturuyordum o sırada. Aniden bir bağırış duyunca koşup bakmak için yerimden fırladım.

Kızımın lambasının ışığı sönmüştü ve merdivenin sarmal basamaklarında karanlıkta kalmıştı. Seslendim: “Kızım, ne oldu, neden bağırdın?”

Aşağıdan huzursuz bir yanıt geldi: “Baba, kayboldum.”

Yıldızlı gecenin altında terastaki koltuğuma geri dönüp de kurulduğum yerden yukarı baktığımda, orada, gecenin bölgelerinde gördüğüm, taşıdığı birden çok lambanın alevini sırtındaki harmanî ile siper ederek yürüdüğüydü bir çocuğun.

Bir an için ışık sönecek olsa, çocuk kalakalır ve göklerden göklere sesi yankılanır: “Baba, kayboldum.”

Sokak lambalarının civarında donup kalmış gece, tozlara bulanmış altını.

Rüküşçe süslenip boyanmış bir kadın balkona çıkıyor, parmaklıklara yaslanıp caddeye doğru eğiliyor: Pervanesini bekleyen canlı bir ateş.

Aşağıda aniden bir koşuşturma başlıyor: Caddeden geçen faytonun altında kalmış bir sokak çocuğu, insanlar onun etrafında toplanıp fırıl fırıl dönüyorlar. Ve balkondaki kadın düşüp zemine çakılıyor ve acıyla feryat ediyor: Dünyanın en iç harîminde oturan beyaz elbiseli Ulu Ana'nın elemiini yüklenerek iki büklüm oluyor.

Kıraç fundalıktaki o manzarayı gözümün önüne getiriyorum: Çadırların önündeki çimenlerde oturmuş bir çingene kızı, saçlarını tarayıp örüyor, öğleden sonranın kararır havasında.

Kızın küçük köpeği yaramazca atlayıp havlayarak onun meşgul ellerine musallat oluyor, sanki bu meşguliyetin hiçbir önemi yokmuş gibi.

Çıkıyor kız ona “başbelası” diye bağıarak, “bıktım senin bu şapşallıklarından” diyor.

Tehditkarca “bana bak!” derken, işaret parmağıyla burnuna da vuruyor köpeğin, ama görünüşe göre bu sakinleştireceğine daha da coşturuyor onu.

Suratını asarak köpeğe gözdağı vermek istiyor bir an için, ama pes ediyor, bırakıyor örmeye çalıştığı saçları dağılsın, uzanıp köpeği kavırıyor kollarıyla ve kıkır kıkır gülererek göğsüne doğru yaslıyor.

Adam bir deri bir kemik kalmış; sürekli tekrarlayan bir sayrılık ateşiyile neredeyse iliğine kadar kurumuş bedeni, gövdesine bir zerre bile özsuğu toplayamayan ölü bir ağaca dönmüş.

Umutsuz bir sebatla, annesi küçük bir çocuk gibi taşıyor her gün onu açık havaya, güneşe; orada, yol kenarında oturuyor, öğle öncesinin kısalan gölgeleri arasında.

Dünya geçip gidiyor yanibaşından: Bakracıyla çeşmeye giden bir kadın, sürüyü kıra götüren küçük çoban, uzaktaki pazaryerine doğru yola çıkmış yüklü bir araba. – Burada, yol kenarında durdukça, belki tutar da yaşamın en ufak bir kıpırtısının tesiri ulaşır oğlunun ölgün bedenindeki amansız ataletle, diye düşünüyor anne.

Eğer pazardan yorgun argın eve dönen bu kılıksız köylü, gücünün gençlik çağındaki zirvesine bir hamlede dönebilseydi, o zaman adamlar işlerini bırakırlar ve bir bağırış koparıp büyülenmiş gibi ona doğru koşarlardı.

Çünkü o zaman adamlar ona baktıklarında basit bir rençber görmezler, onda şimdiki yaşının tüm gizemini ve maneviyatını bulurlardı.

Hatta yoksulluğu ve çilesi bile, an'ın sığ horgörülerinden sıyrılarak yücelir, ve sepe-
tindeki ıvır zıvır da insanın içine işleyen bir asalet kazanırdı.

Sabah olunca, kenarında *deodar*¹ ağaçlarının sıralandığı gölgelikli yolda yürüyüşe çıktı adam. Bütün tepeyi, üzerine dolanan ip gibi sarıp kaplamıştı *deodar* ağaçları, ısrarlı bir aşık gibi.

Adamın elinde tuttuğu, köyden, yeni evlendiği karısından gelen mektuptu. “Gel”, diyordu kadın, “özledim, tez zamanda gel...”

Her adımda, gaip bir elin hayalet dokunuşları kıvranıyordu adamın benliğinde, ve soluduğu havanın bile içine işleyip yerleşmiş gibi hissediyordu mektubun satırlarını: “Sevdiğim, aşkım, gözyaşlarıyla dolup taşıyor gökkubbem...”

(1) *Deodar*: Himalaya sediri olarak da bilinir. İri, her dem yeşil kalan bir iğne-yapraklıdır. Pakistan’ın ulusal ağacıdır.

Şaşıyordu adam kendine, böylesine sevildiğine; “Bu sözlere layık mıyım ben gerçekten?” diye sordu.

Bunu der demez güneşi gördü kasvetli tepelerin çizgisi üzerinde, ve yabancı bir sahilden gelen dört kız belirdi yolun ilerisinde; bağıra çağıra konuşarak, şakalaşarak geliyorlardı hızlıca, peşlerinde bir de havlayan köpek.

Yaşça büyükçe olan iki tanesi, adamın halinde gülünç bir acayiplik bulmuş olacaklar ki, yüzlerini saklayarak gülüyorlardı, adama göz ucuyla bakarak; küçük olan iki kız da itişerek kahkahayı bastı ve koşarak kaçtılar. Eğlendikleri her hallerinden belliydi.

Adam durakladı, başı öne eğildi. Sonra, durup dururken, cebindeki mektubu yokladı: Zarfı açtı, yeniden okudu.

Tapınaktaki tanrısal tasvirin bir araba üzerinde sokaklarda dolaştırılacağı kutlu gün gelmişti şehirde.

“Haydi, gidelim, şenliklere katılalım” dedi Kraliçe, Kral’a.

Saray maiyetinden bu hac törenine gelip katılmayan kimse yoktu, bir tek adam hariç. Çalı çırpı toplayıp saray için süpürge imal eden bir adamdı bu.

Sarayın baş hizmetkârı ona acıyarak, “Sen de gelebilirsin” dedi.

O ise başını eğerek, “Bu mümkün değil” dedi.

Kral'ın beraberindekilerin geçiş yapacağı yolun kenarındaydı adamın yaşadığı baraka. Vezir, filinin üzerinde o mahalden geçerken durup seslendi, “Sen de gel de, kutsal arabasının üzerinde Tanrı'yı gr!” dedi.

“Tanrı'yı Kralımızın usulüyle görmeye çalışmak ne haddime?” dedi adam.

“Bir daha nerede bulacaksın, kutsal arabasının üzerinde dolaşan Tanrı'yı görme şansını?” diye sordu Vezir.

“Tanrı'nın kendisi kapıma geldiği zaman” diye yanıtladı adam.

Vezir gr bir kahkaha attı ve alaya alarak sordu: “Seni şaşkın! Kral bile onu görmek için yollara düşmek zorundayken, kapına mı gelecekmiş senin, Tanrı?”

“Fukaranın ziyaretçisi mi var, Tanrı'dan başka?” dedi adam.

Kışın sonu yaklaşmıştı artık, günler uzuyordu; güneşin altında, köpeğim deli deli oynana tutuşmuştu evcil geyiğimizle.

Pazara giden insan kalabalığı bahçe çitinin boyunda toplanıyor ve hayranlıkla gülüşerek seyrediyordu bu oyun arkadaşlarının birbirlerinden nasıl zevk aldıklarını, lisanları bu denli farklıyken.

Havada bahar havası, alev gibi titreyip dalgalanıyordu körpe yapraklar. Bir parıltı gezinip dans ediyordu geyiğin kara gözlerinde, durup dururken irkildiğinde, kendi gölgesinin kımıldadığını görünce boynunu eğip bakma ihtiyacı hissettiğinde, rüzgardaki bir fısıltıyı işitebilmek için kulak kesildiğinde.

Serseri rüzgarla sürüklenip geliyor mânâ; hışırtılar ve ışık, Nisan göğünün dört bir yanına yayılmış. Söylediği şarkı, gençliğin âlemdeki ilk sızısının şarkısıdır: İlk tomurcuk patlayıp çiçek açtığındaki, aşkın ileriye atılıp bilinmeyenin peşinden gittiği ve bildik olan ne varsa arkada bıraktığındaki sızının şarkısıdır.

Ve bir öğleden sonraydı; *amlak*¹ ağaçları arasındaki gölgeler ışığın kaçamak öpüşle-riyle tatlılaşırken, ölüme sevdalı bir göktaş gibi doludizgin, zamansızca alıp başını gitti geyik.

Hava karardı, evde lambalar yandı; gökte yıldızlar belirdi ve tarlaların üzerini kapladı lacivert gece; fakat geyik bir daha geri dönmedi.

Köpeğim koşa koşa yanıma geliyor ve ağlamaklı gözlerini bana dikip konuşurcasına inliyor: “Anlamıyorum...”

Zaten kim anlıyor ki?

(1) *Amlak*: *Myrobalan* olarak da bilinir. Baharda en erken çiçeklenen ağaçlardan biridir. Bu özelliğiyle süs bitkisi olarak kullanılır. Hoş bir gölgelik sağlar.

Sokağımız öyle bir eğri büğrü sokak – – sanki çağlar evvel zamanın bir yerinde, kendi ereğini aramak üzere yola çıkmış, fakat bir an için sağa sola bocalayınca serüveni daha başlamadan bitmiş, ve sonsuza dek iki arada bir derede kalmaya mahkum olmuş.

Yüksekte, binaların tepeleri arasında, havada bir kurdele gibi asılı duruyor boşluktan sökülüp alınmış bir şerit: O benim kasvetli kentten kızkardeşim olur, diyor sokak.

Sadece gün-ortasında birkaç dakikalığına güneş alıyor sokak, ve o zaman da bilgece bir kuşkuyla soruyor kendine: “Bu gerçek mi ki?”

Temmuz ayında yağmur bazen gölgesini düşürüyor onun günışığı kuşağı üzerine, bir resim kalemiyle taranmış gibi. Toprak yol çamur olup kayganlaşıyor, ve şemsiyeler çarpıyor. Ani sağanaklar boşanıyor ara ara göğün fıskiyelerinden, feleğini şaşırmış kaldırımları yıkıyor. Sokak, kendi karamsarlığı içinde, bunu kaba bir yaratış tasarımının cilvesi olarak alıyor.

Bahar rüzgarı kendi eğilip bükülmelerinin dolaşıklığıyla sonunda yoldan çıkmış, açılır ve köşeleri ayıredemeden sendeleyerek yürüyor körkütük sarhoş bir serseri gibi; her adımında tozlu havayı kağıt parçaları ve paçavralarla dolduruyor. “Bu ne maskaralıktır böyle! Tanrılar çıldırdı mı ne?” diye çileden çıkıyor sokak.

Bununla beraber, yolun iki tarafındaki evlerin gündelik atıkları – küle bulanmış balık pulları, sebze soyuntuları, çürük meyveler, fare ölüleri – nedense hiçbir şüphe uyandırmıyor, “Bunlar ne ki böyle?” gibisinden.

Kaldırımı da tüm taşlarıyla benimsemiş sokak. Yalnız, bazen aradaki çatlaklardan başını uzatıyor bir tutam ot, bu asabını bozuyor onun: Nasıl olur da böyle bir aykırılığa olanak verebilir o denli sağlam gerçekler?

Bazı sabah, evler güz güneşinin dokunuşuyla güzelliklere uyanıyorlar felaket uykulardan, o zaman kendi kendine fısıldıyor sokak: “Bu binaların ardında, ötesinde, biryerlerde büyük bir mucize var, biliyorum.”

Ama saatler ilerliyor; mahalle halkı uykudan kalkmış; hizmetçi kız pazardan dönüyor, alışverişini yapmış, sağ elini sallarken sol elinde sıkıca kavradığı erzak sepeti; havada mutfaklardan yayılan kesif bir yemek kokusu ve duman. Bir kere daha biliniyor ki, bu sokak için hakiki ve olağan olan sokağın kendisinden ibarettir, onun evlerinden ve onların çöp yığınlarından.

Tüm zenginliğini yitirdikten sonra bile yitip gitmemekte direnen bir konak bu; yolun kenarında öyle bir duruşu var, sırtında yamalı bir giysiyle ayakta dikilen bir meczuba benziyor.

Gün be gün yeni lekeler, çizikler, izler aşındırıp sinsice yıpratıyor onu, ve yağmurlu aylar o yabansı imzalarını bırakıyorlar sıvası soyulmuş tuğlalarda.

Yukarıdaki terk edilmiş bir odada kapılardan biri paslı menteşelerinden sökülüp düşmüş; dul kalmış olan diğer kapı, gece gündüz bangırıyor cereyanda.

Bir gece bu evden kadın feryatları duyulmuştı. Ailenin tek oğluydu ölen, ağıt yakılıyordu; onsekiz yaşında bir oğlandı, gezici bir tiyatroda kadın kahramanı oynayarak geçimini sağlardı.

Birkaç gün sonra ev sessizliğe gömüldü, kapıları kitleyip gittiler.

Bir tek, kuzey tarafında yukarıdaki odada, o harap kapı ne menteşelerinden kopup da istirahat kavaşıyor ne de kapanıp kalıyor, durmadan ileri geri sallanıyor rüzgarda, kendine eziyet eden ruh gibi.

Bir zaman sonra, çocuk sesleri yeniden yankılanır oluyor konakta. Balkon parmaklıklarına asılı kadın urbaları uçuşarak kuruyor güneşte, bir kuş şakıyor örtülü bir kafesten, ve uçurtmasıyla oynuyor bir oğlan terasta.

Odaların birkaçını işgal eden bir kiracı var. Adamın geliri az, ama bir sürü çocuğı var, kıt kanaat geçiniyorlar. Bezgin anneleri bazen dövüyor çocukları, kıyameti koparıyorlar.

Bir başka kiracının, kırklı yaşlarında bir hizmetçisi var, gün boyu dur durak bilmeden çalıştırılan; evin hanımıyla tartışıyor bazen, ikidebir ayrılıp gitmekle tehdit ediyor, ama ayrılamıyor.

Günden güne ufak tefek onarımlar geçiriyor ev. Pencerenin kırık camları kağıtla kapatılıyor; tırabzanın noksanları bambu kamışlarıyla telafi ediliyor; kilidi bozuk olan giriş kapısını, arkasına dayanan boş bir kasa kapalı tutuyor; eski lekeler ve kabarıntılar belli belirsiz farkediliyor duvarın yeni badanası altında.

Konağın mazideki görkeminin hatırasını, terkedilmişliğin abidevî çıplaklığı kendiliğinden yaşatıyordu; ama şimdi, hem de imkanlar yetersizken, zorlama icatlarla değiştirip örtmeye çalışıyorlar bunu, terkedilmişlikteki asalet mahvoluyor.

Yalnız, kuzey tarafında yukarıdaki o ıssız oda gözden kaçmış. Ve orada, o viran kapı hâlâ gidip gelerek bangırıyor rüzgarda, tıpkı dövünüp duran Çaresizlik gibi.

Ormanın derinliklerinde çileye girmişti münzevi, sımsıkı kapalı gözlerle tefekküre dalmıştı; Cennet'i haketmeye niyet etmişti.

Yalnız, bir kız vardı bahar dalları toplayan, ona eteğinde meyveler ve yapraktan çanaklarda nehir suyu getiren.

Günler geçtikçe çilesi insafsızlaşıyordu münzevinin; getirilen meyveler tadılmadan, su dokunulmadan kalır olmuştu: Bahar dalları toplayan kız üzgündü.

Cennetin Efendisi'ne, Tanrılar gibi olmaya niyetlenmiş bir adamın haberini verdiler. Zamanında, kendi dengi olan Asuralar'la savaşarak onları krallığından uzak tutmayı başarmış olan O, şimdi, tüm gücü ıstırabından ibaret olan bir insanoğlundan çekiniyordu.

Lakin tanıyordu ölümlülerin huyunu, ve bir plan yaptı, bu zavallıyı ayartarak tuzağa düşürüp yolundan alıkoyacak.

Cennetten bir nefes erişip öptü bahar dalları toplayan kızın bacaklarını, ve gençliği ürperdi o an kendi cazibesinin sarhoşluğuyla, harıl harıl işlemeye başladı zihni.

Münzevi için artık ormandan ayrılp dağdaki bir mağaraya çekilme zamanı gelmişti, çilesi şimdi böylesini gerektiriyordu.

Yola çıkacaktı, gözlerini açtığında kızın sureti belirdi karşısında: Hem bilindik hem unutulmuş, bir garip mısra ki, ahenk için söylenen her ezgiye yabancı. – Oturduğu yerden kalktı ve ormandan ayrılma vaktinin geldiğini söyledi.

“Peki ama neden sana hizmet etme şansımı elimden alıyorsun?” diye sordu kız, ıslak gözlerle.

Gidemedi, yerine oturdu, düşüncelere daldı ve olduğu yerde kaldı.

Pişmanlık kızı uyutmadı o gece. Gücünden iğreniyor, zaferinden utanç duyuyordu, – ama bir yandan da değişken bir zevk, zihnini dalgalarında yuvarlıyordu.

Sabah olunca, geldi, münzeviyi selamladı ve onu bırakıp gideceğini söyleyerek hayırduasını diledi.

Münzevi uzun uzun baktı kızın yüzüne, söyleyecek söz bulamadan; sonra ağzından birkaç sözcük döküldü: “Yolun açık olsun, dilerim tüm duaların kabul olur.”

Kız gitti, o ise orda kaldı; yıllar boyunca tek başına oturdu, ta ki sonunda çilesini dolduruncaya dek.

Ölümlülerin Efendisi göklerden inerek ona geldi ve Cennet’e layık olmayı başardığını haber verdi.

“Artık bu değildir istediğim” dedi münzevi.

Tanrı sordu, bundan daha büyük hangi mükafatı isteyebileceğini.

“Bahar dalları toplayan kızı istiyorum” dedi.

Dokumacı *Kabir*¹ için, “o, Tanrı’nın kayrasına mazhar olmuş biridir” derlerdi; ve insanlar onun etrafında toplanırlar, derdine derman arayanlar ve keramet görmek isteyenler koca bir güruh oluşturdular. Lakin şu vardı ki, *Kabir*’in rahatı kaçmıştı; o güne dek sahip olduğu tek değer olan, alt tabakadan biri olarak doğmuş olmasının ona sağladığı, ve onun şarkılarıyla ve Tanrısının varlığıyla tatlandırıldığı en kıymetli bir sadelikten şimdi mahrum kalır olmuştu. Durumunun yine eskisi gibi olması için dua ediyordu.

Kabir’in şöhretini kıskanıyordu rahipler, onlara göre ayaktakımından bir serseriydi bu adam; bir toplantı yaptılar, onu itibardan düşürmek için bir fahişeyi kullanmaya karar verdiler.

(1) *Kabir*: 1400’lerin başlarında doğduğu ve 120 yaşına kadar yaşadığı kabul edilir. Asıl mesleği dokumacılık olan *Kabir*, Hindistan’ın başlıca şairlerindendir. “Doha” tarzı iki dizelik şiirlerinde sınırlı kelimede çok şey ifade etme konusunda tiim maharetini ortaya koymuştur. *Kabir*, Tagore’u da önemli ölçüde etkilemiş bir şairdir.

Kabir pazara geldi, tezgahında dokuduğu kıyafetleri satacaktı. Aniden o kadın peyda oldu, *Kabir*'in koluna yapışarak beni kandırdın diye bağırıp çağırmaya başladı; hatta peşine takıldı, evine kadar da rahat bırakmadı, beni yüzüstü bırakamazsın deyip duruyordu. *Kabir*, "İşte, Tanrı dualara kendi usulüyle yanıt verir" dedi kendi kendine.

Çok zaman geçmemişti ki, anlaşılmaz bir kaygının titremesi aldı kadının bedenini; dizlerinin üzerine çöktü ve sızlanmaya başladı. "Beni günahımdan kurtar!" diyordu. "Tanrı'nın ışığına aç yaşamını!" dedi *Kabir*.

Dokumacı artık tezgahının başında işini yapıyor ve şarkılar mırıldanıyordu; ve onun o şarkıları, tek tek arındırıyordu kadının yüreğini lekelerden, ve bunun karşılığında bir yuva da buluyordu kadının tatlı sesinde.

Bir gün Kral, aklına esti, “şu *Kabir* gelip huzurumda şarkı söylesin” diye tutturuverdi; bir ulak yolladı. Ama oralı değildi dokumacı. Bununla beraber, ulak da efendisinin emrinin gereği yerine gelmeden oradan ayrılacak değildi.

Kabir büyük salonun kapısında belirdiğinde, Kral ve saray mensupları gördükleri karşısında irkildiler. Çünkü tek başına değildi *Kabir*, yanında o kadın da vardı. Kimisi güldü, kimisi kaşlarını çattı; Kral’ın suratı fena halde asılmıştı, bu sefil adamın ettiği küstahlığa.

Kabir gururu incinmiş bir halde evine döndü; kadın kendini yere atarak onun ayaklarına kapandı: “Neden benim gibi biri için kendinizi bu hale soktunuz, sahibim? Bırakın gideyim, bana layık olan sefil yaşamıma geri döneyim!”

Şöyle dedi *Kabir*: “Tanrımı, aşağılamalarla donanarak geldiğinde geri çevirecek değilim ben.”

SOMAKA İLE RİTVİK

[KRAL SOMAKA'nın ruhu, semavî bir araba üzerinde Cennet'e doğru yol almaktadır, ve bu esnada yol kenarındaki başka ruhların da yanından geçmektedir. Aralarında SOMAKA'nın eski başrahibi olan RİTVİK de vardır.]

-BİR SES-

Nereye gidiyorsun, Kral?

-SOMAKA-

Kimin sesidir bu? Bu bulanık havada boğuldu gözlerim adeta, hiçbir şey göremiyorum.

-SES-

Aşağı gel Kral, aşağı! Cennet'e gitmekte olan o arabadan in ve gel.

-SOMAKA-

Kimsiniz siz?

-SES-

Ritvik'im ben, dünyevî hayatta eğitmeniniz ve sonra da meclisinizde baş-rahiptim.

-SOMAKA-

Dünyadaki tüm gözyaşı sanki buhar olup buranın havasına dolmuş ve bu göz gözü görmeyen âlem çıkmış ortaya. Ustam, siz burada ne arıyorsunuz?

-RUHLAR-

Cennet'e giden yolun yanibaşında uzanıyor bu cehennem; buradan bakınca uzaktaki ışıklar, o sönük görünüşleriyle, bize sadece ne kadar ulaşılmaz olduklarını anlatıyorlar. O saadet yurdunun yolcularıyla dolu semavî arabanın güröldeyerek geçip gidişini dinliyoruz gündüz gece; uykuyu alıp götürüyor gözlerimizden, kısır bir kıskançlıkla seyretmek zorunda bırakıyor bizleri arabanın her geçişi. Aşağılarda, çok uzaklarda, hışırıyor yeryüzünün ihtiyar ormanları, ve yaradılışın özgün ilahisini mırıldanıyor denizler: Biz bunu eski bir hatıranın acı iniltisi gibi duyuyoruz, uzayın boşluğunda amaçsızca dolaşan.

-RİTVİK-

Aşağı gel Kral, aşağı!

-RUHLAR-

Bir süre olsun bizimle kal. Dünyanın gözyaşları hâlâ tutunuyorlar üzerinde senin, yeni devşirilmiş çiçekler üzerindeki şebnem gibi. Kendinle beraber ormanların ve çayırların birbirine karışmış kokularını da getirdin sen; bir anmalık getirdin çocuklardan, kadınlardan ve ahbaplardan; mevsimlerin tarifsiz müziğinden birşeyler getirdin.

-SOMAKA-

Ustam, siz neden burada, bu boğuk, bu ruhsuz alemde olmaya mahkum edildiniz?

-RİTVİK-

Kurban ateşine sunmuştum oğlunuzu; ruhumu böyle karanlık belirsizliklere hapseden günahım buydu işte benim.

-RUHLAR-

Anlatın bunun hikayesini bize, Kralım, anlatın, yalvarıyoruz size; sayıp dökün ne kabahat işlenmişse, bu belki hâlâ yaşamın ateşini taşıyıp getirebilir bizdeki atalete.

-SOMAKA-

Videha'nın Kralı Somaka idi benim adım. Yıldan yıla pekçok tapınaklarda adaklar sunmaktan usanmışken, nihayet günün birinde dileğim kabul oldu, bir erkek evlat sahibi oldum yaşlılık çağımda. Lakin oğluña olan düşkünlüğüm, zamansız bir sel baskını gibi süpürüp götürdü, ondan başka yaşamımda değer verdiğim ne varsa. Tümünden sarıp örtüyordu beni o, tıpkı bir *lotus* kendi sapını örtüp kapatır gibi. Bir hükümdarın ihmal edilmiş sorumluluklarıydı, tahtımın önünde yığıldıkça yığılan. Yine bir gün, kabul salonumdaydım ki bebeğin viyaklama sesini duydum annesinin dairesinde; hemen fırladım, tahtımı boş bırakarak.

(1) *Videha*: Hint klasik metinlerinde adı sıkça geçer. Bilge kral Canaka'nın krallığıdır. Güney Nepal bölgesinde, başşehri Mitila olan bir krallıktır. *Videha*'nın tüm kralları âlim ve filozof olarak kabul edilir.

-RİTVİK-

Tam da benim günlük takdis duası için salona girdiğim ana denk gelmişti bu; gözü hiçbir şey görmüyordu Kral'ın, beni bir kenara itip geçti. Kanıma dokundu bu. Daha sonra, mahçup bir yüzle salona geri döndüğünde, sordum kendilerine: "Kralım, tahtınızın yüksek makamından ve sorumluluklarınızdan ödün vermek pahasına, günün bu en yoğun vaktinde sizi kadınlar dairesine çekebilecek derecede önemli, ne gibi bir aciliyet olabilir böyle – – müttetik saraylardan elçiler kabuldeyken, mazlum adalet için kapınıza gelmişken, vezirleriniz sizinle hayatî meseleleri görüşmek için sırada beklerken? Ve hatta bir Brahman'ın kutsamasını başınızdan savacak kadar önemli, ne gibi bir aciliyet olabilir?"

-SOMAKA-

Bu sözleri duyunca hiddetlendim ilkin; ama sonra, bir an geçince hiddetimi bastırdım, bir yılanın dikilmiş başını ayağımın altında ezer gibi; uysalca yanıt verdim: "Tek çocuk babası bir hükümdar olduğumdandır ki huzurum kalmadı. – Lütfen bu olanı hiç olmamış farz edin; söz veriyorum bundan böyle Baba'nın düşkünlüğü asla teslim alamayacak Kral'ı."

-RİTVİK-

Lakin gücenmişim ben bir kere; şöyle dedim: “Eğer tek çocuklu bir baba olmanın lanetinden kurtulmak istiyorsanız, bunun için size bir yol gösterebilirim. Ama izlenmesi gereken yol öylesine çetin bir yol ki, ben sizin bu işte başarısız olacağınızı düşünmekteyim.” Gururuna dokundu bu, Kral’ın; ayağa kalktı ve haykırdı: “Kutsal olan herşeyin üzerine, bir Kshatriya ve bir Kral olarak yemin ederim ki, yapılmasını buyuracağınız şeyi hiç çekinmeden yerine getireceğim, ne kadar zorlu olursa olsun.” “O halde dinleyin” dedim. Büyük bir kurban ateşi yakın, oğlunuzu feda edin: Yüксеlecek olan duman yeni bir nesil getirecektir size, tıpkı bulutların getirdiği yağmur gibi.” Kral başını eğdi ve susup kaldı: Saray mensupları dehşet içinde homurdandılar; Brahmanlar elleriyle kulaklarını kapatarak bağrıştılar, “Söylemek de dinlemek de günahdır böylesi sözleri” diyerek. Kral bir süre ne söyleyeceğini bilemedi, ama sonra “Sözümde duracağım” dedi soğukkanlı bir şekilde. – Günü geldi, ateş yakıldı, insanlar tapınağa akın edip kenti boşalttı; sıra çocuğun alınıp getirilmesine geldiğinde, hizmetkârlar direnirken askerler de emre itaatsizlik edip silahlarını bıraktılar. Sonra, ben, bilgeliğiyle nefsin tüm zayıflıklarını ve duyguların aldatıcılığını kendisinden çok aşağılarda ve uzaklarda bırakmış olan Ritvik, bizzat yolunu tuttum kadınlar dairesinin.

Etrafını sarmıştı kadınlar çocuğun; varlığı, bir ağacın sarkan dallarının boğuculuğunca tehdit edilen bir çiçek gibi. Beni gördü ve kollarını açıp bana doğru uzanmak istedi, gelmeye can atıyordu, çünkü kurtulmak istiyordu kendisini bunaltan ilgiden. Zorla çekip aldım onu baygınlık geçiren annesinin ve feryad eden dadılarının kollarından. Alevin titreyen dili yalarken gökleri, Kral yanıbaşında dikiliyordu ateşin, kaskatı ve suskun, sanki yıldırım çarpmış bir ağaç gibi. Parlak ateşin ilahvari görkeminden büyülenmişçesine agulayıp kıpırdanıyordu bebek kollarımda, adeta alevlerin debdebeli dansındaki bilinmeyen bir dadının kollarına gitmek için sabırsızlanıyordu.

-SOMAKA-

Kes, yeter, yalvarıyorum!

-RUHLAR-

Ritvik, senin buradaki varlığın cehennem için bile kara bir leke!

-ARABACI-

Senin yerin burası değil, Kral! Ne de cehennemin bile yüreğini sızlatan bu amelin hikaye edilişini dinlemek zorunda bırakılmayı hakediyorsun.

-SOMAKA-

Arabanı sür, yoluna git! – – Brahman, benim yerim bu cehennemde senin yanındır. Günahımı Tanrılar unutmuş olabilirler, ama ben unutabilir miyim, alevler arasında, yavrumun yüzündeki o son bakışı: Babasına olan güvenine onun ihanet ettiğini anladığı o korkunç andaki acı dolu şaşkınlık ifadesini?

[Göçmüş Ruhların Yargıcı olan DHARMA² girer.]

-DHARMA-

Kral, seni bekliyor Cennet.

-SOMAKA-

Hayır, beni değil. Kendi oğlumu öldürmüşüm ben.

-DHARMA-

Senin günahın, yol açtığı acının kendi taşkınlığıyla sürüklenip gitti.

(2) Dharma: Dharma, tüm Hint dinleri ve felsefelerinin ana kavramlarından biridir. "Doğanın esasındaki nizam ve kaide, ve bu nizam ve kaidenin, hem doğal bir güç olarak, hem de insanın ona uymak durumunda olmasıyla dinî ve hukukî kural ve kanunlar yoluyla insan hayatını düzenlemesi" olarak tanımlanabilir. Doğada bir düzen vardır ve insan yaşamı ve davranışları (insanın edip buldukları) da bununla uyum içindedir. Dharma, ahlâkî anlamda "doğru yaşayış şekli" demek olur. Ayrıca "yüce gerçeklerin adabı", "tanrıların buyruğu" gibi anlamları da vardır. Dharma, felsefî bir anlamda "doğadaki en temel bir varoluş birimi" olarak da anlaşılabilir, ve bu kavranış şekliyle, kozmik sistemde tek'ten tüm'e doğru katman katman ele alınabilir. Buddhizm'de "dharma" denince Buddha'nın öğretilerinin bütünü kastedilir; sadece dharma'yla uyumlu yaşayanlar, yani Buddha'da olduğu gibi kendi doğasını doğadaki ilkelerin özündeki dharma ile uyumlu hale getirenler, "beni"den kurtularak Nirvana'ya ulaşabilir. Dharma'yı yöneten, Hindu inanışlarındaki tanrının adı da Dharma'dır. Kast sisteminde de her bir bireyin dinî ve ahlâkî hakları ve ödevlerini yine dharma belirler.

-RİTVİK-

Hayır, Kral! Katiyen tek başına gitmemelisin Cennet'e, burada benim için ikinci bir cehennem yaratman demek olur bu, hem ateşlerle yanarım hem de sana duyacağım nefretle! Burada kal!

-SOMAKA-

Kalacağım.

-RUHLAR-

Kal, evet, kal! Kal ki cehennemdeki bu çaresizlik ve tekdüze ıstırap bir ruhun yaşam efsanesiyle taçlansın!..

İşe yarar bir meşgalesi yoktu adamın, sadece kararsız ve tuhaf bir takım hevesler.

Bu yüzden çok şaşırtmıştı onu, ıvrır zıvır işlerle oyalanarak geçmiş bir ömrün sonunda kendini Cennet'te buluvermek.

Şu vardı ki, kılavuz, bir hata sonucu onu yanlış Cennet'e koymuştu – sadece iyi ve yeterince meşgul ruhlar için olan Cennet'e.

Bu cennette işlek cadde üzerinde aylak aylak gezinen kahramanımız, yolu tıkayarak işlerin günlük temposunu aksatmaktan başka birşeye yaramıyor.

Yoldan kenara çekiliyor, bu defa da yeni ekilmiş tohumların üzerine basıyorsun diye uyarıyorlar. Dürtüyorlar, fırlayıp ayağa kalkıyor: Acele ettiriyorlar, ilerliyor.

İşi başından aşkın bir kız geliyor, kuyudan su almaya. Arp tellerinde gezinen ivecen parmaklar gibi koşturuyor ayakları kaldırımda. Telaştan özensizce bir düğüm atıyor saçına, alnına düşen çözükle kâküller kara gözlerinin içine giriyor tel tel.

“Testini bir dakikalığına verir misin bana?” diyor adam kıza.

“Testimi mi?” diye soruyor kız, “Su almak için mi?”

“Hayır, üzerini desenlerle süsleyeceğim.”

“Harcanacak vaktim yok maalesef” diye geri çeviriyor kız, itibar etmeyerek.

Şu var ki, meşgul birinin hiçbir şansı olamaz, büsbütün aylak biri karşısında.

Her gün kuyunun başında karşılıyor kızını, ve her gün yineliyor isteğini, sonunda kız pes ediyor.

Adam testi alıp esrarlı bir çizgiler ağıyla sıradışı renklere boyuyor.

Kız testi alıyor, evirip çeviriyor ve soruyor: “Bunun anlamı nedir?”

“Hiçbir anlamı yok” diye yanıtlıyor adam.

Kız testiye eve götürüyor. Havaya kaldırıp değişik değişik ışıklara tutuyor ve gizemini çözmek için kafa yoruyor.

Gecenin bir yarısı yatağından kalkıyor, lambayı yakıyor, döndürerek, her türlü bakış açısından görmeye çalışıyor testiye.

Bu ilk defadır ki, kız, anlamı olmayan birşeyle karşı karşıya.

Ertesi gün, adam yine kuyunun başında.

Kız soruyor: “Ne istiyorsun?”

“Senin için biraz daha iş yapmak.”

“Ne işi?” diye soruyor kız.

“Müsaade et, renkli şeritlerden bir kurdele yapayım sana, saçlarını tutturursun.”

“Buna lüzum var mı gerçekten?” diye soruyor kız.

“Hiçbir lüzum yok” diye rahatça yanıtlıyor adam.

Kurdele yapılıyor, ve o zamandan sonra kız sürekli saçlarıyla uğraşır oluyor.

Bu Cennet'teki, en verimli bir şekilde ayarlanmış olan o işleyiş, düzensiz aksamalar göstermeye başlıyor.

Kıdemliler durumdan sıkıntılı ve düşünceli; bir toplantı yapıyorlar.

Kılavuz affedilmez bir hata yaptığını itiraf ederek, yanlış adamı yanlış yere getirdiğini söylüyor.

Sözü edilen o yanlış adamı huzurlarına çağırıyorlar. Kafasındaki, renklerle alev alev olmuş sarık, zaten fazla söze gerek bırakmadan ortaya koyuyor yapılmış olan hatayı.

Kıdemlilerin başkanı şöyle buyuruyor: “Dünyaya geri döneceksin.”

“Oh be!” diyor adam, “Ben hazırım bile.”

Kurdelesini saçında olan kız söze karışıyor: “Ben de!”

Bu ilk defadır ki, kıdemlilerin başkanı, hiçbir mantığı olmayan bir durumla karşılaşılıyor.

Rivayet olunur ki, ormanın derinliklerinde, nehrin göle kavuştuğu yerde, kılık değiştirmiş periler yaşarmış; insanlar onların peri olduklarını ancak uçup gittikten sonra an-larlarmış.

Günün birinde bir prens girmiş bu ormana; nehrin göle kavuştuğu yöreye vardığında, suyun kıyısında oturan bir köylü kızı görmüş, eliyle karıştırıp dalgalandırdığı suda nilü-ferleri raks ettirerek eğleniyormuş.

Fısıldayarak sormuş kıza: “Söyle bana, sen hangi perisin?”

Kız bir kahkahayla karşılık vermiş bu soruya, ve yamaçlarda yankılanmış gülüşü.

Prens, “herhalde şelalenin gülen perisi olacak bu”, diye düşünmüş.

– Kral’a, Prens’in bir peri ile evlendiği haberi ulaşmış; hemen birkaç atlı yollayıp onları saraya getirtmiş.

Kraliçe gelini görmüş ve suratını asarak yüzünü öte tarafa çevirmiş, Prens’in kız-kardeşi öfkeden kıpkırmızı kesilmiş, ve hizmetçi kızlar sormuşlar, periler böyle mi giyniyorlar diye.

Prens fısıldayarak, “Sessiz olun, benim perikızım kılık değiştirerek geldi evimize” demiş.

O seneki bayram kutlamalarının yapılacağı gün Kraliçe oğlunu karşısına alıp, “Gelimize söyle, peri görmeye gelmiş olan hısımlarımızın karşısında bizi mahcup etmesin” diye tembih etmiş.

Prens de geline gidip şöyle söylemiş: “Aşkımın hatırı için, bir kere olsun kendin olarak görünmeni istiyorum, benim insanlarıma.”

Dalıp gitmiş, uzun süre suskun kalmış kız; sonra, kabul eder bir anlamda başını sallamış, bu arada yanaklarından yaşlar süzölmekteymiş.

Gökte bir tam dolunay: Prens, düğün kıyafetlerini donanmış olarak, gelinin odasına girmiş.

Kimse yokmuş içeride: Sadece yatağa eğimle vuran çizgi çizgi ayışığı.

Kral, Kraliçe ve hısımları biraraya toplanmış olarak bekliyorlarmış, Prens'in kızkardeşi kapının yanında duruyormuş.

Sormuşlar: “Peri gelin nerede?”

Prens şöyle yanıt vermiş: “Onun aslını bilmek istemiştiniz; işte, size kendini bilinir kılmak için sonsuza dek ortadan kayboldu o.”

KARNA¹ İLE KUNTI²

[Pandava Kraliçesi Kunti'nin evlenmeden önce bir bebeği olmuştu. Karna adını verdiği bu oğlanı, ayıbını gizlemek için, doğduğunda bir yere bıraktı. Adiratha³ adlı bir ara-bacı, çocuğu buldu ve onu kendi oğlu gibi büyüttü. Yıllar geçti, ve Karna, Kaurava ordu-suna komutan oldu.]

(1) Karna: Mahabharata'daki başlıca karakterlerden biri. Pandavalar'ın yaşça büyük üçünün anası olan Kunti'nin, küçükken terkettiği oğlu olan Karna, bu bakımdan Pandavalar'ın yarı kardeşidir. Kunti, bu çocuğu Tanrı Surya'dan, hamile kalmaksızın doğurmuştur. Terk edildiğinde onu Arabacı Adiratha sahiplenip yetiştirmiştir. Çok yetenekli olan Karna savaşçı olmak ve yükselmek için doğal bir kabiliyete sahip olmakla beraber, ait olduğu kast sınıfı onun için her zaman bir engel olarak kalmıştır. Bununla beraber bulunduğu yerlerde yetenekleriyle hep sıvrılmış, eğitimi sırasında savaş sanatlarında ustasını bile geçmiş, Pandavalar'dan Arcuna'nın seviyesine erişmiş ve hatta ona meydan okumuştur. Karna'nın yeteneklerinden etkilenen Kauravalar'ın lideri olan Duryodhana onu Anga kralı ilan eder ve kendi saflarına çeker. Büyük Kurukşetra Savaşı'nda Kauravalar'ın yanında yer alır. Mahabharata'da Karna yiğittir, asildir, atılgandır, sağduyulu, onurludur ve cömerttir. Düzen-bazlıktan ve sinsilikten hoşlanmaz, savaşçılık onurunu herşeyin üzerinde tutar.

(2) Kunti: Mahabharata'da Pandava kardeşlerin yaşça büyük olan üçünün anasıdır. Ulu Bilge Dırvasa, Kunti'ye gençliğinde bir "mantra" (büyü yapma usulü, kutsal formül) öğretir; bu büyüyü yapması halinde, dilediği zaman bir Deva zuhur edecek, ve Kunti ondan, hamile kalmaksızın bir çocuk dünyaya getirebilecektir. Kunti bu mantra'ya neden gerek olduğunu sorduğunda, Dırvasa ona bunun ileride faydalı olabileceğini söyler. Ancak Kunti erken bir zamanda, meraktan dolayı mantra'yı dener ve Tanrı Surya belirir. Kunti büyüye inanır ve Surya'dan geri gitmesini rica eder, ancak Surya mantra'nın gereği yerine gelmedikçe gidemeyeceğini söyler. Böylece Kunti'nin bir bebeği olur; ancak bu, evlilik öncesi bir bebek olduğundan Kunti onu bir sepete koyup netire bırakarak terkeder. Çocuğu bulan Arabacı Adiratha onu sahiplenir ve kendi oğlu gibi yetiştirir. Bu çocuk, yani Karna sonradan yetenekleri sayesinde yükselerek önemli bir karakter haline gelir. Kunti Mahabharata'da onurlu bir bakiredir, ama acemice hatalar yapar; hikayede, karmaşık durumlar içinde olan bir anne olarak önemli rol oynar. Hem Pandavalar'ın anasıdır, hem de terkettiği ilk oğlu olan Karna, Kauravalar'ın tarafında savaşmaktadır.

(3) Adiratha: Mahabharata'da, Arabacı Adiratha olarak geçer; Karna'yı bulmuş ve kendi oğlu gibi büyütmüştür.

-KARNA-

Ben Karna, arabacı Adiratha'nın oğluyum; ve burada, Kutsal *Ganj*'in kıyısında oturmuşum, günbatımına perestiş eyliyorum. Söyleyin, siz kimsiniz?

-KUNTİ-

Ben o kadını ki, sayesinde, perestiş eylediğiniz o ışıkla ilk defa tanışmıştınız.

-KARNA-

Nedendir anlamıyorum ama bakışlarınızla kalbimin eridiğini hissediyorum, sabah güneşinin busesiyle doruktaki karlar erir gibi. Ve sesinizle, içimde sebebini kavrayamadığım bir garip keder uyandı şimdi en derinlerden; bilmem bunun kökenini hafızamın ulaşabileceğinden evvelki dumanlı geçmişimde mi aramalıyım. Siz söyleyin bana, ey esrarlı kadın, neymiş benim dünyaya gelişimi, “sizin sayenizde” yapan?

-KUNTİ-

Sadece biraz sabır gösterin, genç adam. Karanlığın göz kapakları günün meraklı gözlerinin üzerine indiğinde, cevap vermiş olacağım. Önce şunu öğrenin ki, ben Kunti'yim.

-KARNA-

Kunti mi? Arcuna'nın annesi!

-KUNTİ-

Evet, tam olarak öyle, hasmınız olan Arcuna'nın annesiyim. Lakin bu yüzden hemen düşman görmeyin beni. – Hâlâ hatırlıyorum Hastina'daki o günü; kılıklı maharet müsabakaları yapılıyordu; hani siz, kimsenin tanımadığı bir delikanlı, gözüpekçe öne atılıp çıkmıştınız meydana, tıpkı yıldızlı geceyi yırtan ilk şuaşı gibi tanyerinin. Ah! Bilir misiniz, o sırada bir kadın vardı orada, kalabalıkta, kraliyet ailesinin fertleri arasında mahzun bir kadın, bakışlarının öpüşleriyle kutsuyordu uzaktan, sizin o çıplak ve narin bedeninizi, kaçamak gözyaşları arasından... Kim mi? Arcuna'nın annesi idi o kadın! – Sonra, kılıç ustası Brahman araya girmişti ve “Alt tabakadan olan bir gencin Prens Arcuna ile mücadeleye tutuşması münasip olmayacaktır” diye buyurmuştu. Susmaktan başka birşey gelmiyordu elinizden, öylece duruyordunuz, kara bir bulut gibi, güneş batarken boğulan ışığın can çekişleriyle şimşekler çakan. Bir kadın vardı o sırada, sizin yüreğinizdeki eziklik ve öfkeden yüreği alev alan, suskunluk içinde tutuşup parlayan! Arcuna'nın anasıydı o kadın! – Övgüler kendisinin olsun ki, Duryodhana hemen takdir etmişti sizin kıymetinizi, ve o an, hemen orada sizi onurlandırarak Anga'nın Kralı ilan etmiş ve böylece Kauravalar'a sıkı bir destekçi kazandırmıştı. Böylesi bir talihin sevinci ve şaşkınlığıyla arabacı Adiratha kalabalıktan fırlayıp size koşmuştu ve siz de onu kucaklayıp tacınızı ayaklarına sunmuştunuz, – Pandavalar ve yandaşlarının alaycı gülüşleri arasında. Ama bir kadın vardı o sırada, Pandavalar arasında, sizin mütevazı asaletinizdeki kahramanca gurur karşısında yüreği sevgiyle dolmuş olan! Evet, Arcuna'nın anasıydı o kadın!

-KARNA-

Peki, siz ki kralların anasısınız, nedir sizi böyle bir başınıza buraya, bana getiren?

-KUNTİ-

Sizden bir ihsanda bulunmanızı dileyeceğim.

-KARNA-

Emredin yeter ki, kudretimin yeteceği ve bir Kshatriya olarak onurumun izin vereceği her türlü şeyi yerine getirmeye hazırım.

-KUNTİ-

Sizi almaya geldim.

-KARNA-

Beni mi almaya? Nereye?

-KUNTİ-

Senin sevgine hasret olan kollarıma, oğlum benim!

-KARNA-

Beş yiğit kralın anası, neler söylüyorsunuz? Nerede yer bulacaksınız bana, ben ki alt tabakadan gelen önemsiz bir kabile şefinden başka birşey değilim?

-KUNTİ-

Senin yerin oğullarımın hepsinin önünde.

-KARNA-

Böyle bir yerde olmaya ne gibi bir hakkım olabilir ki?

-KUNTİ-

Senin, Tanrı takdiri olan ana sevgisi hakkın var.

-KARNA-

Akşamın karanlığı yayılıyor toprağın üzerinde, suyun yüzeyinde dinleniyor sessizlik; ve sizin esrarlı sesiniz sanki beni ilk çocukluk zamanlarımdan, bilincimin alacakaranlığında kaybolmuş dünyasına götürüyor. Ne olursa olsun, bu ister bir hayal, ister unutulmuş bir gerçeklikten bir parça olsun, yaklaşın yanıma, ve elinizi alnıma koyun. Bir rivayet dolaşıyor ki, ben küçükken annem tarafından terk edilmişim. Pekçok geceler tasasız uykularımda gelmişliği var o annenin bana, ama ne zaman ki seslenirim “Yüzündeki örtüyü kaldır, göreyim seni!” diye, kaybolup gider onun sureti. Yoksa düş gerçek mi oldu bu defa, bu akşam, ben bir uykudan uyanırken? – Ama bakın, ötede, nehrin karşı kıyısında, ışıkları yakılmış otağı var oğlunuzun; ve bakın, beride, nehrin bu yakasında da Kauravalar’ın otağı duruyor dimdik tepeleriyle, adeta büyüye tutulup da havada asılı kalmış dalgaları gibi, açık denizdeki bir fırtınanın. Yarın kopacak olan savaşın gürültüsü ve kargaşası arefesinde, muharebe alanının korkunç sessizliğinde, ne diye çıkageliyor rakibim olan Arcuna’nın annesi ve bana hatırlamadığım bir anadan mesaj getiriyor? Ve neden bu dudaklar benim adımla başka başka unvanlarla anıyor da, büyölmesine, içimde Arcuna ve kardeşlerine karşı ne kadar hırs ve bilenmişlik varsa şimdi hepsini benden sürüp çıkarıyor?

-KUNTİ-

Madem öyle, şimdi herşey için tam zamanıdır oğlum, gel benimle!

-KARNA-

Doğrusu geleceğim, hiç soru sormayacağım, hiç şüphe etmeyeceğim. Çünkü ben ne desem de, ruhum senin çağrına yanıt verir oldu; ve benim için gerçekliğini bir anda kaybetti, rakibe karşı duyulan düşmanlık, ve zafer ve şöhret adına her türlü mücadele: tüm-den sayıklamalı bir karabasanmış gibi geliyor bana şimdi bütün bunlar, sabah şafağının berrak serinliğinde son bulan. – Peki ama nereye götürmeyi düşünüyorsunuz beni, söyleyin?

-KUNTI-

Nehrin karşı kıyısına, bir ölünün solgun benzi gibi renksiz duran kumsal sığlığın ilerisinde, şu lambaların yandığı yere.

-KARNA-

Peki ben kayıp annemi orada bir daha kaybetmemek üzere bulabilecek miyim gerçekten?

-KUNTI-

Ah, oğlum benim!

-KARNA-

O halde söyleyin, neydi beni sürgün edişiniz: Ata yurdundan koparılmış bir avare olmaya, dur durak bilmeyen bir horgörü akıntısında oradan oraya sürüklenmeye mahkum edişiniz? Ne diye dipsiz bir uçurum yarattınız Arcuna ile aramda, ne diye düşmanlıktaki nefretin korkunç çekim gücüne dönüştürdünüz aramızdaki doğal kardeşlik bağı? Susuyorsunuz tabii. Karanlığın tüm uçsuz bucaksızlığına sızıyor utancınız, duyabiliyorum, ve görünmez ürperticilikler geçip gidiyor uzuvlarımdan. Yanıtsız bırakıyorsunuz sorumu elbette! Asla açıklamayın bana, ne gibi bir sebeple annesinin sevgisini oğlunuzdan çaldığınızı! – Lakin duymak istediğim tek birşey var; neden bunca zaman sonra kalkıp bugün geldiniz, ve beni, kendi ellerinizle yerlebir ettiğiniz geri gelmez bir cennetin harabelerine çağırıyorsunuz?

-KUNTİ-

Bil ki, senin bu serzenişlerinden çok daha yıkıcı bir lanet var benim üzerimde, nereye gitsem peşimi bırakmayan: Beş erkek evlat sarıyor çevremi ama tüm çocuklarından mahrum bırakılmış bir kadın gibi ezilip büzülüyor yüreğim. Yaşamın zevkleri adına ne bildiysem, ilk göz ağrımı terk etmiş olmamla açılan gönül yırtığımdan akıp boşalarak heder oldu. Benim analıktan vazgeçtiğim o lanetli günde, sen daha bir kelime konuşamıyordum; bugünse senin vefasız annen sana yalvarıyor, ağzından yüce gönüllü sözcükler duyabilmek için. Ko, senin bağışlayıcılığın yakıp tutuştursun onun yüreğini, ve tüketsin böylece ondaki günahı.

-KARNA-

Anne, lütfen gözyaşlarımı kabul et!

-KUNTİ-

Ben senin gönlünü kazanma ümidiyle gelmemiştim sana, tek isteğim haklarını sana geri kazandırmak. Gel, ve bir kral oğlu, bir veliaht olarak payına düşeni teslim al!

-KARNA-

Ben daha ziyade bir arabacının oğluyum, ve hiç gözüm yok nam sahibi bir soydan geliyor olmanın sağlayacağı itibarda.

-KUNTİ-

Nasıl diyorsan öyle olsun, ama ne olursa olsun, gel ve kardeşlerinden evvel senin hakkın olan krallığı geri al!

-KARNA-

Bir zamanlar beni anne sevgisinden mahrum bırakmış olan siz, şimdi beni krallıkla mı elde etmeye çalışıyorsunuz? Aramızdaki ana-oğul bağı henüz serpilmemiş bir çiçekken kökünden söküp atmıştınız siz onu; tekrar büyümesini beklemeyin bu çiçeğin. Benim için zaten yeterince büyük bir ayıptır ki, böyle çabucak “anne” demeye kalktım kralların annesine, hem de Arabacı’nın evindeki annemi bir kenara bırakarak!

-KUNTİ-

Ne kadar yücesin, oğlum! – Tanrı’nın takdiri olan ceza nasıl da büyüyor küçücük bir tohumdan, gizliden gizliye, dev bir yaşam efsanesi oluyor! Annesinin sahip çıkmadığı o aciz bebek, hadiselerin karanlık labirentinden yetişkin bir adam olarak geri dönüyor, ve kardeşlerini alt ederek başa geçiyor!

-KARNA-

Anne, müsterih ol! Kesin bildiğim birşey var, o da zaferin Pandavalar'ın olacağıdır. Şimdi gece huzur ve sükûnet dolu da olsa, benim gönlümü dolduran, ümitsiz bir girişimin sonunda bekleyen bozgunun müziğidir. Benden, kaybetmeye mahkûm olanların tarafından ayrılmamı isteme. Ko, Pandavalar elde etsin tahtı, elde etmeliler çünkü: Benim yerimse umutsuz ve perişan olanların yanıdır. Dünyaya geldiğim gece sen beni, çıplak ve isimsiz, utanmanın kollarına terk etmiştin: Şimdi bir kere daha, acıma hiç, terk et beni, kaçınılmaz yenilgi ve yokoluşu kabullenmişliğin acı dinginliğine!..

.

Ne zaman ki yamaçtaki, alev gibi parlayan bir palaya benzeyen nehir, akşamın loşluğundaki kınına sokuldu, ansızın bir kuş sürüsü geçti yukardan, patırtılı kanat sesleriyle adeta uçmuyorlar, fırlatılmış bir ok gibi kaçıyorlardı yıldızların arasından.

Bütün hareketsiz şeylerin orta yerinde, ani bir hız tutkusu uyandırdı bu; bağrında fırtına bulutlarındaki kıvranışı hissediyor gibi bir hali var dağların, ve bıraksalar ağaçlar da alıp başını gidecek, köklerindeki prangalardan kurtularak.

Kuşların bu göçü, benim için durgunluğun perdesinin yırtılması demek oldu; ve derin sessizliğin, devasa bir kanat çırpışına dönüştüğünü duyuyorum.

Şu dağların ve ormanların, zamanı aşarak bir bilinmeyene doğru uzandıklarını görüyorum; ve herbir yıldıza raslayışta, karanlıkta ürperen alevler buluyorum.

Denizleri aşan bir kuşun istemini duyuyorum benliğimde, yaşamın ve ölümün sınırlarının ötesine doğru bir yol açıyor kendine; ve göç edenlerin ses kalabalığı birşeyler söylüyor: “Burası değil, başka bir yer, Uzaklar’ın bağrında biryer belki de...”

Kalabalık hayranlıkla dinliyordu sahnedeki genç şarkıcı *Kaşı*'yi; sesini öyle bir kullanışı vardı, sanki maharet gösterisinde bir kılıç dans ederek dalıveriyordu kargaşanın ve açmazlığın kördüğümleri arasına, hızını alamıyor, paramparça ediyordu ortalığı, kendinden geçiyordu.

Dinleyiciler arasında ihtiyar *Racalı Pratap* da oturuyordu, tahammül etmekte zorlanır gibi bir hali vardı: Çünkü kendi yaşamı, dört bir yanını *Baraclal*'in şarkılarının sardığı ve beslediği bir yaşamdı, tıpkı verimli bir yöre ve onu süsleyen ırmak gibi. Yağmurlu akşamlarda ve güz günlerinin durgun saatlerinde tek bildiği, kendi gönlüyle *Baraclal*'in sesi vasıtasıyla konuşmaktı; ve şenlikli gecelerde, yine hep bu şarkılara göre ayarlardı lambaların kısıklığını, ve ahenkli ziller ve çanlar eşlik ederdi.

(1) *Kaşı*: *Kaşı*'nin kelime anlamı "ışık saçan"dır.

Kaşı dinlenmek üzere ara verdiğinde *Pratap* gülümseyerek göz kırptı *Baraclal*'a ve eğilerek fısıldadı: "Üstat, haydi, kulaklarımız pasını gider, gerçek müziği duyalım; birşeye benzetemiyorum ben bu yeni-icat şarkıları, olsa olsa oyunbaz kedi yavrularının felçli fareler yakalamaları gibi bir acayıpliğe öykünüyorlar."

İhtiyar şarkıcı, başında bembeyaz sarığıyla, sahneye çıkıp salonu selamladı ve sazını eline aldı. İnce uzun parmaklarıyla tellere dokundu, gözlerini kapadı, ve ürkek bir tereddütle şarkısına başladı. Salon genişti, şarkıcının sesi cılızdı; yanda duran *Pratap* gösterişli bir tavırla "Alkış!" diye bağırdı, ama bir yandan da eğilip arkadaşının kulağına "Biraz daha yüksek sesle, haydi dostum!" diye fısıldadı.

Kalabalıkta kıpırdanmalar başladı; kimi esniyor, kimi uyukluyor, kimi sıcaktan şikayet ediyordu. Salonun havasını, müzik yerine, ilgisizliğin çok-sesli homurtusu kaplamaya başladı; ve şarkı, dayanıksız bir kayık gibi, boş yere çırpındı bir süre, ve sonunda büsbütün kaybolup gitti gürültünün dalgalarında.

Ve koşulların tesiriyle, aniden şarkıda bir mısrayı unuttu ihtiyar adam, takılıp kaldı, ve pazaryeri keşmekeşinde kaybettiği kılavuzunu arayan kör bir adam gibi, acı ve telaş içinde yokladı hafızasını. Olmayınca, ilk denk gelen nağmeyle doldurmayı denedi boşluğu. Ama gedik açıldıkça açıldı: İhtiyaca karşılık vermemekte direndi çarpıtılmış notalar, birdenbire makam değişti, ve ip koptu. Üstat *Baraclal* başını sazına yasladı, ve yarım kalmış olan müziğin devamı yerine, o an kendiliğinden, dünyaya yeni gelmiş bir bebeğin ilk ağlamasının tıpkısı bir feryatla gözyaşı dökmeye başladı.

Pratap uzanarak nazikçe dokundu onun omzuna, ve şöyle dedi: “Gel gidelim, bizim meclisimiz burası değil. Görüyorsun işte dostum, sevgi olmayınca dul kalıyor hakikat; ve güzelliğin sırrı ne çoklukta, ne de an'ın kendisinde yatıyor.”

Dünyanın gençlik çağında, ey *Himalaya*, yeryüzünün yırtık bağrından fırlayıp çıkıverdin sen, ve savurup göklere yükselttin başını, güneşe meydan okurcasına, alev alev, bir tepeden diğerine. Sonra, o ağırbaşlılık çağın geldi ki “Bu kadar yeter!” dedin kendine; ve bulutların özgürlüğüne öfkelenmiş olan hararetli gönlün kendi sınırlarını bulup öğrendi, ve sonsuzluğa selam durdun sen. Ölçüsüz tutkuna gem vurabildikten sonra, artık güzellik göğsünde serbestçe oynayabilirdi, ve güven duygusu sardı seni, çiçekler ve kuşların neşesiyle.

Sen, yalnızlığının orta yerinde büyük bir âlim gibi oturmuşsun, kadim bir kitap taşıyorsun dizlerinde, sayısız taştan sayfalarıyla önünde açık duran. Acaba nasıl bir efsanedir orada yazılı olan, merak ediyorum: – İlahî münzevî Şiva¹ ile ilahî aşk *Bhavani*²'nin ebedî evliliğinin hikayesi midir; – yoksa, Kırılğan Olan'ın gücünden destek alan Kudret'in destanı mı?

(1) Şiva: Bkz. yukarıda aynı adlı madde. (Firari II, 29).

(2) Bhavani: Bhavani, ana tanrıça Şakti'nin vahşi ve öfkeli yanındır, ama aynı zamanda merhamet doludur da. Bhavani kelimesi "hayat veren" anlamına gelir. Dişi unsurdaki hareketliliği, canlılığı içerir. Tüm Hindu inanışlarında Şakti, Trimurti'deki tanrıların yaratıcı güç olarak görünen eşleridir.

Hissediyorum ki, gönlüm kendi renginin izini bırakmış olacak senin tüm görünüm-
lerinde, ey Dünya, bir gün ben sana allahımsarladık dediğimde. Benim ezgilerimden bir-
şeyler eklenecek senin mevsimlerinin müziğine; ve düşüncelerim soluk alıp verecek, göl-
gelerin ve güneş ışığının döngüleri arasından, farkedilmeden.

Uzak günlerde yaz yine gelecek, sevenlerin bahçesine; lakin bilmeyecekler ki, onların
çiçeklerinin güzelliğinde benim şarkılarımın kattığı birşeyler olacak, ve benim sevgim öyle
derinleştirmiş olacak, onların bu dünyaya olan derin sevgilerini.

Göğün o derin dinginliğini yakalıyor gözlerim; ve bir duyarlılıktır uzuvlarımda uyanan, bir ağaç neden dallarını uzatır da yapraklarının dolmasını beklerse, güneş ışııyla.

Güneşte topraktan yükselen ılık nefes gibi, bir düşünce doğuyor zihnimde; kıyıyı okşayan suyun lıkırtısına ve yorgun rüzgarın köy yollarındaki içcekişlerine karışan bir tasavvur: Bu dünyanın bütün yaşamına eşlik etmiş yaşamım, ve ona kendi aşklarını ve hüznelerini vermiş.

Söylediğim şarkılara karşılık hiçbir mükâfat beklemiyorum senden. Şarkılarım gecenin uzunluğu boyunca yaşasalar yeter bana, ta ki Gündoğumu, bir çoban perikızı gibi, güneşi haber vererek yıldızlara çağrıda bulunana dek.

Ama senin de bana şarkılarını söylediğin anlar olmuştu; ve adım gibi biliyorum, ey Ozan, hep hatırlayacaksın, o anlarda nasıl kulak kesildiğimi ve kendimden geçtiğimi.

Bir sabah çiy damlaları otların üzerinde parıldarken, sen geldin ve salıncağımı ittin; ama tebessümden endişelere kayarak, tanıyamadım seni.

Sonra Nisan öğleleri geldi o muhteşem ışıklarıyla, ve sanırım sen bana el ettin, seni takip etmem için.

Fakat ne zaman ki senin yüzünü aradım, işte o zaman, uzayıp giden bir çiçekler ve güney rüzgarına şarkılarını savuran erkekler ve kadınlar alayı geçiş yaptı aramızdan.

Her gün geçtim, aldırış etmeden, yolda senin yanından.

Fakat zakkumların baygın kokusunun kapladığı kimi günlerde, nazlanan palmiye yaprakları arasında inatlaşırken rüzgar, senin karşında durur ve öylece düşünüp kalırdım, acaba hiç yabancı olmuş muydun bana.

Hava kararıyor. Issız külrengi göğün köşesinde mütereddit akşam yıldızı kırpışıyor.

Geriye baktım ve beni buraya getiren yolun tamamen ortadan kalkmış olduğunu hissettim; yaşayışımca çizilegelmiş olan bu yol, sadece bir tek yolculuğa hizmet etmişti ve üzerinden ikinci bir defa geçilmeyecekti.

Buraya gelişimin o uzun öyküsü serili duruyor, hiç konuşmadan, orada; tozun üzerinde kıvrımlı bir hat, sabah doruklarından dipsiz gecenin eşiğine dek uzanıyor.

Bir başıma oturmuş düşünüyorum, belki de bir çalgıya benziyor, geçilmiş olan yol: Günün yitirilmiş sesleri için “olan olmuş” diyeceği şarkıyı terennüm etmek için, tanrısal parmakların dokunuşlarını bekliyor belki de, gece çökerken.

Aşktaki o en üstün cesareti bahşet bana, duam budur: – Söyleyebilmenin, yapabilmenin, sen nerede ve nasıl istersen acıya katlanmanın cesaretini, vazgeçilmemek uğruna herşeyden vazgeçebilmenin cesaretini. Kuvvet ver bana, tehlikeli yolculuklarda; ıstırap ile onurlandır beni; ve yardımcım ol ki tırmanabileyim o, kendini her gün sana kurban edebilen nadir ruh haline.

Aşktaki o en üstün güven duygusunu bahşet bana, duam budur: – Ölümdede yaşama, yenilgide zafere ait olan güven duygusunu; en narin güzellikte saklı olan kudretin, ve ıstıraptaki o yüksek mertebenin güven duygusunu, ki acıya göğüs gerer de tenezzül etmez hiç karşılık vermeye.

HİNDU JNANADAS' ŞARKILARI

(1) *Jnanadas*: 16.yy'da yaşamış olan Jnanadas, Bengal edebiyatının başlıca şairlerindendir. Vaisnava şiirine ve Bengalce'ye büyük katkı yapmıştır. Vidyapati ve Çandidas'ın takipçisi olmakla beraber kendi sade ve incelikli şiirini geliştirmiştir. Şiirlerinde dinî sınırlamaların ötesine geçen bir haz ve acı anlayışı vardır. Rada ve Krişna arasındaki aşkı anlatan şiirleri vardır. Aynı zamanda bir müzik ustasıdır, pekçok yeni şarkı formları ortaya koymuştur.

I

Şarkılarınız neredeydi, benim kuşum, geceleri yuvanızda geçirdiğiniz zamanlar?

Oraya sığmamış mıydı hani tüm zevkleriniz?

Ne oldu da şimdi göklere kaptırıyorsunuz gönlünüzü, – öylesine uçsuz bucaksız olan göklere?

– *Yanıt*–

Sınırlar içinde kaldığım sürece hoşnuttum. Fakat ne zaman ki enginlere yükseldim, o zaman şarkı söyleyebildiğimi keşfettim.

II

Gündüzle geldin sen, ey Ulak, altınlar giyinmiş olarak.

Günbatımından sonra, münzevîlerin elbisesi gibi kurşunî renklere büründü şarkın; ve gece oldu sonra.

Siyahlar üzerine ışıltılı harflerle yazılıydı, getirdiğin mesaj.

Peki bunca görkemin ne gereği var, sırf beni cezbetmek için, – ben ki bir hiçim?

– *Yanıt*–

Fevkaladedir o şölen salonu ki, biricik konuk siz olacaksınız.

İşte bu yüzdendir ki, göklerden göklere yazılmış sizin mektubunuz; ve ben, mağrur hizmetkârınız, tüm merasimiyle ulaştırıyorum daveti size.

III

Gün boyu yürümüş ve sonunda yorgun düşmüştüm; başımı çevirdim, hâlâ çok uzaklarda olan sarayına doğru baktım.

Gece derinleşti, bir hasret tutuştu gönlümde; hangi kelimeyi terennüm etsem, acıdan başkası değildi söylediğim, ciğerimde su kalmadı âhımdan. Oy benim sevdalım, benim sevdiğim, tüm âlemde seçtiğim...

Karanlıklarda tümünden yitip gitmiş gibiymen zaman, âsânı bıraktın elinden ve udunu aldın, en yüksek perdeden çalmaya başladın. Ve yeniden şarkılara karıştı yüreğim, oy benim sevdalım, benim sevdiğim, tüm âlemde seçtiğim!

Ah, kimin kollarıdır bu beni saran? Neyi bırakmalıysam bırakayım, neyi taşımalıysam taşıyayım; yeter ki senin yanında yürüyebileyim... Oy benim sevdalım, benim sevdiğim, tüm âlemde seçtiğim...

İn tahtından bazı bazı, gel aşağıya, zevklerin ve kederlerin arasına karış! Türlü türlü suretlerin ve coşkuların ardına gizle kendini, ve sevişimin içine, gönlümün içine; ve şarkılarını söyle orada! Oy benim sevdalım, benim sevdiğim, tüm âlemde seçtiğim!..

İÇİNDEKİLER

RABİNDRANATH TEGORE	11
FİRARİ-I	17
FİRARİ-II	75
FİRARİ-III	151

